

ഭിവാൻ  
ശബ്ദാഭിമാനം.



# ഭി വ ണ ശബ്ദാബ്ജമേനോൻ.

ശ്രീമാൻ സാഹിത്യകരൻ

സി. ബാലുതമരനോൻ ബി. എ.

ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷയിൽ ഏകദേശം മൂന്നു വർഷത്തിനിടെ

ഏകദേശം തന്നെ.

ശ്രീമതി സാഹിത്യസഭി

സി. കല്യാണിത്തമ്മ, എം. എൻ. എ. \* മെമ്പർ \*

ശ്രീമാൻ ടി. രാമൻകുട്ടിമേനോൻ, ബി. എ.

ശ്രീമതി ടി. സി. ജാനകിത്തമ്മ,

പ്രസാദകൻ ഇവർകൂടി

പരിഭാഷപ്പെടുത്തിയത്.

പ്രസാദകൻ

ടി. കെ. ഉണ്ണിമേനോൻ.

ഇതിവചനം 'രാജാനന്ദമുദയാ'യിൽ

അതു ടി. ഉണ്ണി.

## സമർപ്പണം.

---

പരമപകരയാട്ടുന്നോക്കിപ്പറ-  
മേറ്ററംമുതൽ-

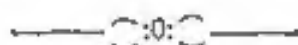
പ്രാകീയതിലുണ്ടാമാത്ത  
സംസ്കാരവിഷം

പരമീതവിധമോതിന്നപ്പര-  
മാഗികരംകൊത്ത്

വിനയമൊടിത്തൊന്നിഗ്രന്ഥ-

മല്ലിമിടുന്നു.

# അനുകൂലനിക.



അദ്ധ്യായം.	വിഷയം.	ഭാഗം
൧.	പ്രാരംഭം ...	൧
൨.	ആദിചരിത്രം ...	൨
൩.	ബ്രിട്ടീഷിൽ ഉദ്യോഗം ...	൩
൪.	മന്ത്രിപദം ...	൪
൫.	നിയമഭരണം ...	൫
൬.	ശങ്കണ്ണിമേനോനും ഏകദയ കാലവും	൬
൭.	മുതലെടുപ്പും ധനസ്ഥിതിയും ...	൭
൮.	പല പരിഷ്കാരങ്ങൾ ...	൮
൯.	ചില ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ ...	൯
൧൦.	മനുഷ്യജനം സംഭവങ്ങളും ...	൧൦
൧൧.	അധികാരസ്വാഭാവും പിൻകാലവും	൧൧
൧൨.	ആകൃതിയും പ്രകൃതിയും ...	൧൨
൧൩.	ഭിന്നൻ ഗോവിന്ദമനോൻ ...	൧൩

To: M. Subramaniam

Madras

മുഖവുര.

23. 6. 58

നമ്മുടെ നാടിന് ഭട്ടാകെയും അങ്ങനെയും നിറവാടി  
 ന്നു പ്രത്യേകിച്ചും ഹൈന്ദവനും കീർത്തിക്കും കാരണഗ്രന്ഥാ  
 ലിൽ ഒരാളാണ് ലിപാൻ ശങ്കരപ്പിള്ളേരോൻ. 'ഇന്ദ്രിയമി  
 മഹാനാർ' എന്ന ബുക്കിൽ ചേർന്നതിന്നു അതിന്റെ ക  
 ത്താവായ ശ്രീമാൻ ജി. പരമേശ്വരൻപിള്ള ശങ്കരപ്പിള്ളേ  
 രന്റെ ജീവചരിത്രം കിട്ടിയാൽ കൊള്ളാമെന്ന്, അങ്ങനാ  
 യ്ക്കു വീട്ടാർത്തിയാൽ മരിക്കുമ്പോൾ താമസിപ്പെന്നു കാവത്ത്,  
 എന്നോട് എഴുതപ്പെട്ടുകയറിയായി അതെഴുത്തുന്നതിന്നു  
 വേണ്ട സഹായം, അതു തത്വചിന്തയുള്ളവരും കടപ്പെട്ട  
 വരും ആയിരുന്ന ചിലരോടു ചോദിച്ചതിൽ, കിട്ടിയപ്പോൾ,  
 എന്റെ സ്നേഹിയന്റെയും എന്റെയും മോഹം ഫലിച്ചി  
 ല്ല മനോഹരനാകാതെ, ശങ്കരപ്പിള്ളേരന്റെ ഒരു ചരിത്രം എ  
 ഴുത്തുന്നതിന്നു, ഈ അഞ്ചാറു വർഷങ്ങളിലായി, പലകുറുകി  
 ട്ടുണ്ടാകുമല്ലോ, പലതും അത് ശ്രദ്ധിച്ചുവന്നിരുന്നു. അ  
 തുകാരണം, ശ്രീമാൻ സി. അപ്പുതമേരോൻ അദ്ദേഹം  
 ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷയിൽ എഴുതിവന്നിരുന്ന ശങ്കരപ്പിള്ളേരന്റെ ജീ  
 വചരിത്രത്തിലെ മറ്റൊരം അഭിപ്രായം വ്യക്തമാക്കുന്നതിൽ എ  
 ന്റെ അഭിപ്രായത്തിനായ്ക്ക് എന്നു മാനിച്ചതിൽ എനി  
 ക്ക് അനിവാര്യമായ സഹായമുണ്ടായി. ഇതിന്നും, ഒരു  
 സന്ദർഭത്തിൽ അത് വെറും എന്റെ അഭിപ്രായം അന്നു  
 സമീപ്തം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതിയെ മാനിക്കുന്നതെന്നാകെ  
 യ്ക്കുന്നതിന്നു അതു പരിചയം എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തോടുള്ള  
 നിവ്യാജമായ കൃതജ്ഞതയെ ഇവിടെ പ്രകാശിപ്പിച്ചുകാ  
 ളുന്നു.

മുൻപു മേടം ൮-ാംനു ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ജനിച്ചിട്ട് ഒരു നൂറു സംവത്സരം തികയുന്ന ദിവസമാണ്. അന്നയ്യ, മുലയും മായയും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തേണ്ടതെന്നുള്ള ഒരുക്കമുണ്ട്. ആഗ്രഹണിമിത്തം, തത്ത്വ സാമാന്യത്വലധികം തിട്ടപ്പെടുത്തിയ ചെമ്മുപ്പപ്പേരുന്നായി വന്നു. ഇതുകൂടി ആലോചിച്ച് ഈ പുസ്തകത്തിലെ തെറ്റുകളെ ഏതെങ്കിലും കാണിച്ചുതരണമെന്നു ഞാൻ ഇത് വായിക്കുന്നവരോട് അപേക്ഷിക്കുന്നു.

ഇതരകൃത്യങ്ങളാൽ പരതന്നായിരുന്നിട്ടും, ഭാഷാസാരത്തെയും പ്രാമീകനെയും പരിശോധിച്ച് മികിസയിലിരുന്ന ഏതൊരു സഹായിച്ചതിനും, ഞാൻ ഏതെങ്കിലും സ്റ്റേജിൽ പ്രീമാൻ പി. ശങ്കരൻനമ്പ്യാരോട് ഏതുവിധമാണ് ഏതെങ്കിലും അഭിനയനത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കേണ്ടതെന്നറിയുന്നില്ല. അദ്ദേഹം ഏതെങ്കിലും മനോഹരിക്ക് അപരിചിതനല്ലായ്കയാൽ, വാങ്മുഖമുള്ള ആരാധനം ആവശ്യമില്ലെന്നുള്ള സമാധാനത്തിന് ഏതെങ്കിലും അവകാശമുണ്ട്.

ഞാൻ മാമാനങ്ങമുദ്രാലയത്തിലെ ഒരു ഓഫീസാകുന്ന കയറൽ, അതിൽ ജോലി ചെയ്യുന്നവരുടെ ജാഗ്രതയേയും കൃത്യനിഷ്ഠയേയും കുറിച്ച് പ്രശംസിക്കുന്നതു വിചിത്രമല്ലെന്നു കരുതി മൌനംഭിക്കിക്കുന്നു.

കുമാരലയം,  
ഏറണാകുളം;  
മുൻപു മേടം ൧. }

പ്രസാധകൻ



മിസ്റ്റർ ഗോപാലകൃഷ്ണൻ

# ദിവാൻ ശങ്കണ്ണിമേനോൻ.

— 35 —

മ പ്രാദംഭം.

ഇൻഡ്യയിൽ ഉത്തരമായിരിക്കപ്പെടുന്ന നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിൽ ഒന്നാണു കൊച്ചി എന്നുള്ള പ്രദേശ്സി അതിന്നുള്ളത് പ്രധാനമായി ഇടക്കുന്നി ശങ്കരവാരിയന്നും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രൻ തോട്ടക്കാട്ട് ശങ്കണ്ണിമേനോനും മൂലം ആകുന്നു. ഈ രാജ്യത്തെ ദിവാൻജ്യാഗം എടക്കുന്നി ശങ്കരവാരിയർ മവുൻ-മാറാഞ്ച് മുതൽ മവുണ്ണ-മാറാഞ്ച് വരെയും ശങ്കണ്ണിമേനോൻ മവുണ്ണ-മാറാഞ്ച് മുതൽ മവുൻ-മാറാഞ്ച് വരെയും ഭരിച്ചിരുന്നു. സംസ്ഥാനത്ത് ഇപ്പോഴുള്ള ഭരണരീതിയുടെ അസ്തിവാരം നിർമ്മിച്ച് അടിസ്ഥാനമുറപ്പിച്ചത് ശങ്കരവാരിയന്നും, അതിന്നുപരി കെട്ടിപ്പടുത്തത് ശങ്കണ്ണിമേനവനും ആണ്. യോഗ്യരായിരുന്ന അവരുടെ പിൻഗാമികൾക്കു മിക്കവർക്കും ഏറക്കുറവു തേച്ചു മിനക്കുക, വെള്ളവീത്തുക, മോടിപിടിപ്പിക്കുക— എന്നിത്യാദി ചില ചില്ലറ ജോലി മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ഭരണാധികാരിയുടെ നിലയിൽ ശങ്കരവാരിയർ, സർ. സാലർ ജങ്ങ്, സർ. ഡിതർ റാവു എന്നിവരെപ്പോലെയുള്ള ഒരാളായിരുന്നു. ശങ്കണ്ണിമേനവൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമകാലീനന്മാരും സ്നേഹിതന്മാരും ആയിരുന്ന സർ. മാധവ റാവു, സർ. ശേഷശാശാസ്ത്രി എന്നിവരോടടുത്തായിരുന്നു. തങ്ങളുടെ മഹിമയേറിയ പ്രവൃത്തിക്ക് അവരിരുവ



രേയും അവരുടെ കാലത്തുതന്നെ, ബോർഡ് ഓഫ് ഡയറക്ടർസും സിക്രട്ടറി ഓഫ് സ്റ്റേറ്റും ധാരാളമായി പങ്കുശ്ശിയിരുന്നു. നാട്ടുകാരുടെ റദ്ദേയംഗമമായ കൃതജ്ഞതയും, കേന്ദ്ര ബഹുമാനങ്ങളും അവർക്ക് സിദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അവരുടെ കീഴ്ത്തി അതു അർപ്പിച്ചിരുന്നതിൽ അധികമാകുകയും പക്ഷേകയോ ചെയ്തിരുന്നില്ല. അതിനുള്ള കാരണം അവരുടെ സ്വഭാവഗുണങ്ങളായ വിനയവും ആത്മസംയമനവും, അവർ പ്രവൃത്തിചെയ്തു ഫലം നേടിയ രാജ്യത്തിന്റെ ചെറുപ്പവും ആണ്. എന്നാൽ, പത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ഇൻഡ്യയെ മിക്ക മഹാത്മാക്കളും അവർ തുല്യനാക്കിയിരുന്നു എന്നതു വാസ്തവമാണ്.

പത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ പൂർ്വ്വാർത്തിൽ നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിലുണ്ടായിരുന്ന ഭരണസമ്പ്രദായം ദ്രുതഗസ്തോടുകൂടിയതായിരുന്നു. എല്ലായിടത്തും അന്ധാര്യവും, ഉപദ്രവവും, കലശവും അതിന്റെ വഴിയിലായിരുന്നു. ഇക്കാലത്ത് ഏകപ്രകൃത്യാസമായി നിന്നിരുന്നത് ശൈവവാദിയരുടെ കൊച്ചിരാജഭരണമായിരുന്നു. കോർട്ട് ഓഫ് ഡയറക്ടർസും പ്രവിശ്യകളിലെ ഭരണകർത്താക്കളുമാരും, അവരുടെ സർക്കാർ കാർയ്യസ്ഥന്മാരും ഇടവിടാതെ മറ്റു നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിലെ നാട്ടുവാഴികളെ ഉപദേശിക്കുകയും, ശങ്കാക്കിക്കുകയും, മയക്കപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിരുന്ന അവസരത്തിൽ, പ്രാപ്തിയോടും, ഉണർച്ചയോടും, കാർയ്യബോധത്തോടും, ന്യായമായും, സഫലമായും കൊച്ചിരാജ്യം മറിയിരുന്ന സത്യവാനും, ഉത്സാഹശാലിയും, വിശിഷ്ടനും ആയ ദിവാൻ ശങ്കുണ്ണിയെ അവർ പ്രശംസിക്കുവാനല്ലാതെ മറെറാനിന്നും താമുണ്ടായിരുന്നില്ല. സാമാന്യം എല്ലാ നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിലും ഹ്രസ്വഭണ്ഡാരവും, ക്ഷാമവും, ജനക്ഷോഭവും ഉണ്ടായിരുന്ന അക്കാലത്തു കൊച്ചിരാജ്യത്തുമത്രം ധാരാളം ധനസമൃദ്ധിയും, ക്ഷേമവും,

മനസ്സാക്ഷി സമാധാനവും ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഈ മാതൃവസ്തു പ്രധാനമായി ദിവ്യൻ ശങ്കരവാരിയരുടെ ദീപ്ത കാലഭരണംകൊണ്ടുണ്ടായിത്തീർന്നതാണ്.

ശങ്കരവാരിയരുടെ ഗുണകരമായ പ്രവൃത്തി, തന്ത്രപരമായ ഫലത്തോടും ബലത്തോടുംകൂടി മാതൃമല്ല സൽഭാഷാത്തെപ്പറ്റിയുള്ള അർത്ഥചിന്താപ്രായങ്ങൾക്ക് അനന്തരമായിപ്പായവിധത്തിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പുത്രൻ ശങ്കണ്ണമേനോൻ വളരെക്കാലം തുടന്നു നടത്തിപ്പോന്നു. ശങ്കരവാരിയർ കൊച്ചിരാജ്യഭരണം ശരിയായ മാർഗ്ഗത്തിലേക്ക് തിരിച്ചുവിട്ടു. ശങ്കണ്ണമേനോൻ അതു വേണ്ടവിധം നടത്തിയെൽക്കുമെൽ ക്രമമായും വേഗത്തിലും അദ്വൈതം സിദ്ധിക്കുണക്കുവണ്ണം അതിന്നു കരുത്തുണ്ടാക്കി. രാജ്യഭരണത്തിലെ സകല വകുപ്പുകളും പ്രത്യേകിച്ചു നീതിന്യായഭരണവും ശങ്കണ്ണമേനോൻ പുതുക്കി. അവയിൽ സുസ്ഥിരവും യഥാക്രമവും ആയ പരിഷ്കാരങ്ങൾ വരുത്തി. സകല പഴയ ഏർപ്പാടുകളും സമ്പ്രദായങ്ങളും ഇല്ലായ്മചെയ്തോ, മാറ്റുൽക്കെറ്റിപ്പോ, പുതിയരീതികൾ ഏർപ്പാത്തിൽ പിടിക്കുവാൻ ഉണ്ടായിരുന്നതിന് ചികിത്സിച്ചു നാനാവിധം കാണിച്ചോ അല്ല അദ്വൈതം അഭിജ്ഞ ചെയ്തത്. എന്നാൽ, പഴയ അടിസ്ഥാനത്തിന്മേൽതന്നെ പണിചെയ്ത മുമ്പുണ്ടായിരുന്നവയുടെ സമ്പ്രദായങ്ങൾ മാറ്റി രൂപവൽക്കരിക്കുകയാണ് അദ്ദേഹം ചെയ്തത്. മനസ്സാക്ഷി സമാധാനവും കൃതജ്ഞതയും മേൽക്കോയ്മയുടെ ത്രാപ്പിയും അഭിനന്ദനവും അദ്വൈതത്തിന്റെ പ്രയത്നങ്ങൾക്കു പ്രതിഫലമായി അദ്വൈതത്തിന്നു ലഭിച്ചിരുന്നു.

സ്വന്ത പ്രയത്നംകൊണ്ട് ഉയർന്നുവന്നിട്ടുള്ള ഏതൊരു രാജാക്കിയെന്ന ശങ്കരവാരിയർ, അദ്വൈതത്തിന്റെ കാലത്തിന്നനുസരണമായി രാജാക്കിനി നല്ല വിദ്യാഭ്യാസം



தனது நாட்டிலுள்ள அனைத்து நபர்க்கும் அடிக்கடி நோக்கம் வரவேண்டியிருக்கிறது. அந்த நபர் ஒருவரும் சேலம் சிறைக்கு வரவில்லை.

[illegible]



അസാമാന്യമായ ബുദ്ധിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. തന്റെ സഹോദരൻ നിശ്ചയം ചുരുക്കം ഭീതികളിൽതന്നെ അദ്ദേഹം പത്തു കൊല്ലത്തോളം സഫലമായി രാജ്യഭാരം നടത്തി. എന്നാൽ പ്രത്യേകിച്ചും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉദ്യോഗകാലാവസാനമാനപ്പോഴെയ്തും അനൗസരണക്കുറവും ബലഹീനതയും രാജ്യഭരണത്തിൽ കടന്നുകൂട്ടുവാൻ തുടങ്ങിയെന്നു സമ്മതിക്കേണ്ടതെ നിവൃത്തിയില്ല.

പുച്ഛികന്മാരെയും പൂർവ്വകാലകൃഷ്ണരുടെയുംപറ്റി പരയുന്വാൻ നമ്മുടെ കാലത്തെ സ്ഥിതിഗതികളനുസരിച്ചു പറയുന്നത് ശോചനീയമായിരിക്കാം. പക്ഷെ, അതു വസ്തുതമായിട്ടുള്ളതാണ്. അവരുടെസമകാലീനന്മാരിൽനിന്നും മുൻഗാമികളിൽനിന്നും ഏതുമില്ലാത്ത ഉയന്നവരെ അവർ അറിക്കുകയോല നാം സ്മരിക്കേണ്ടതും, അവർ പിന്നീടുണ്ടായിട്ടുള്ളവരുടെ നിവൃത്തി അവർ എന്തൊക്കെ തീരു അവരെ നാം കുറ്റം പറഞ്ഞുകൂടാത്തതും ആകുന്നു. നമ്മുടെ നില ഉപരിയായിട്ടുള്ളവരുടെയിൽ, അതു നമ്മുടെതിനേക്കാൾ അധികം അവരുടെ ശ്രമംകൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ളതാണ് ഉച്ചസ്ഥിതിയിലുള്ളവരാൽ നമ്മുടെ സാധിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ അതിനു വേണ്ട മാറ്റം നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളത് അവരാണ്. ആകയാൽ നമ്മുടെ, പൂർവ്വകന്മാരെപ്പറ്റി പരയുന്വാൻ അവരേക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠരാണ് നാം എന്നു നമുക്കെന്നതായാൽ അതു സ്ഥിരമായിത്തന്നെ മുദ്രപിടിക്കുന്നതിന്നു “അസ്സാനക്കാലംപോക്കുമ്പോൾ ഏനിക്കു” എന്നു പറയുന്നതുപോലെ ആയിരിക്കും.



[illegible]





[illegible][illegible]

എന്നാൽ ഹൃദയം, കൈകൾ, കൈകൾക്ക് സുഖമുണ്ടാകാൻ

[illegible]

എറണാകുളത്തു താമസിച്ച് ഇരുനൂത്തു സംവത്സര കാലത്ത് എടുത്തു ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്ന ശിക്ഷാവിധി ഞാൻ സ്വന്തം പഠിക്കലും ഇഷ്ടം പ്രകാരമുള്ള ഉള്ള പല വാഗ്ദാനങ്ങളെ വായിക്കുകയും ചെയ്തു. സ്വ.

[illegible][illegible]



ജൂനിയർ നല്ലൊരു ഭാര്യയെ വാങ്ങിക്കൊടുത്തു. എന്നാൽ മകൻ വഴിമേറും പൂർണ്ണമനസ്സോടു ആയിരുന്ന എറിയും, അദ്ദേഹം സഹസ്രനാമ ഉദ്യോഗാലോഭം തീർത്ത ഇല്ലാത്തതോടും ആയിരുന്ന അദ്ദേഹം ഒരു സമുദായം സ്ഥാപിച്ച് അതിൽനിന്നു പിരിയുകയും ചെയ്യാനും ഇരുന്ന മരിക്കേണ്ടതും ചെയ്തു. ഒന്നാമത്തെ മകൻ പ്രശ്നമേറോൻ, ബി. എൽ. ഹി. ജയിച്ച മദ്യക്കുടിയൻമാരുടെ സന്നദ്ധതയോടെ ശങ്കുണ്ണിമേനിൽ വെള്ളം പ്രീതി ഉണ്ടായിരുന്ന ആയിരം മഹാമഹാജനം തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഗോപ്യം-ൽ പ്രവേശനം തിരുമാനംകൂടിയിൽ ഒരു പ്രവേശനം ജന്മം യുടെ ഉദ്യോഗം കൊടുത്തു. ഗോപ്യം-ൽ ആദ്യം അദ്ദേഹത്തെ കൊല്ലി വീ ഫ്കോളത്തിൽ ഒരു ജൂനിയർ നിർമ്മിച്ചു. ഗോപ്യം-ൽ ഉദ്യോഗത്തിൽനിന്നു പിരിയുകയും ചെയ്തു. പൂർണ്ണമനസ്സോടു അദ്ദേഹം കർമ്മം ചെയ്തും യും ജീവിച്ചു.

—4555534—

ന. ബ്രിട്ടീഷിൽ ഉദ്യോഗം.

[illegible]

൯. മരുർഗ്ഗം ആദ്യമായി അദ്ദേഹം ചെല്ലുകയും ആദ്യമായി  
ഇതു പരിശോധിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം വന്നതിൽ അദ്ദേഹം  
അതുകൊണ്ട് അതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം ചെല്ലുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം  
അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം  
അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം

ഒരു മുൻസിപ്പിന്റെ നിലയിൽ, അദ്ദേഹത്തിന് അ  
സാധാരണമായ കീഴ്തി സമ്പാദിച്ചാൻ സംഭവിച്ചു. അ  
ക്കാലത്ത് മലബാറിൽ ഉൽകൃഷ്ട പ്രാജ്ഞാസം സമ്പാദിച്ച  
മുൻസിപ്പി അദ്ദേഹം മാത്രമായിരുന്നു. ഏതാമാത്രമല്ല, സ  
ത്വ സമ്പന്നമായ അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം മാത്രമായിരുന്നു അന്നാ  
ളിൽ അദ്ദേഹം ഒഴിവാക്കിയ ഒരു സമയവും നിയമം. ഓരോ  
വാനായി ഉപയോഗിച്ച അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിപരീതം  
സത്വ സമ്പന്ന, ഉപാധിയിൽ, വിനയം, ഭക്തി, ചെറുപ്പം  
മായ പെരുമാറ്റം മുതലായ സത്വഗുണങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ  
തെക്കേ മലബാറിൽ അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം  
മാത്രമായിരുന്നു. അന്നത്തെ സമയം ജില്ലയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന മി  
സ്റ്റർ മൊറീസിയം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അന്നു മാത്രമായി മി  
സ്റ്റർ കൊള്ളിയം അദ്ദേഹത്തോടു വളരെ അടുത്തായി  
രുന്നു; ആ അടുത്തായ അദ്ദേഹം പരസ്യമായി കാണിക്ക  
യും ചെയ്തു. മരുർഗ്ഗം മിസ്റ്റർ മോറീസ് ശങ്കുണ്ണി  
മേനോന്റെ ഒരു സമീപിതൻ സ്ഥാനത്തുള്ള ശങ്കുണ്ണി  
മേനോനും, വന്നു ചെല്ലുകയും ആദ്യമായി ചെല്ലുകയും  
അദ്ദേഹത്തോടു സംശയംകൂടാതെ പറയുകയും ചെയ്തു.  
അക്കാലത്ത് മലബാറിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന വിദ്വാനോ  
രു മിസ്റ്റർ മൊറീസിയം ശങ്കുണ്ണിമേനോന്റെ മുമ്പേ ചെല്ലുകയും,  
മലബാറിൽ അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം  
മലബാറിൽ അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം

പ്രാം ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഇന്നുതന്നെ തുറന്നുവെക്കുന്നതിനായി അ  
തുടർച്ചകാടുകൾക്കു ചെല്ലു. മരിക്കാതിരിക്കുവാനും കൂടി അ  
വർ നല്ലൊരുപാടായി വിചാരിക്കുന്ന നിയമങ്ങളെപ്പറ്റി ശ  
ങ്കുണ്ണിമേനോൻ അഭിപ്രായത്തെ അറിയുക പതിവായി  
യെന്നു.

അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനോധർമ്മങ്ങളിൽനിന്നു, അവ  
അപൂർണ്ണങ്ങളും ശരിയായി ഏകീകൃതവുമാണെന്നുള്ളതു, -  
ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ മനോധർമ്മങ്ങളുടെ ഏകദേശം സന്തോഷമാ  
യ കാലം അതായിരുന്നു എന്ന് എടുത്തുപറയുന്നതിൽ മനസ്സിലാ  
ക്കാവുന്നതാണ്. അന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷൻ  
കീഴിൽ ഉച്ചത്തിൽ എത്തിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു, അന്നു ചോ  
കഗതിയിൽ കൂടുന്നതിൽ കയറിയെന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു  
മിതമായ ജോലികൾ വേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു; എങ്കിലും  
അവ തനിക്കിഷ്ടമായ പുസ്തകങ്ങൾ വായിക്കുന്നതിന്നും വി  
നോദങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുന്നതിന്നും പ്രതിബന്ധങ്ങളായിരുന്നു  
മില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്നേഹമോഷണമായിരുന്ന ഒരു മാതൃ  
യും പീഡകാലങ്ങളിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ദേവസ്വരൂപം ആ  
രോഗവും അന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേ  
ഹത്തിന്റെ സ്നേഹിതന്മാരുടെ തുക മിന്നുപ്രതി വരിച്ചു  
വരികയും അവരുടെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങൾകൊണ്ട് അ  
ദ്ദേഹം സന്തോഷിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ  
വർണ്ണനയായ ഉപചാരത്തെ സ്വീകരിക്കാനുള്ള അതിഥി  
കൾ ഇല്ലാത്തതിനാലായിട്ടില്ല.

പ്രകൃതി-ൽ ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ സാധാരണമിന്നസ  
കിക്ക് ഒരു മാറും വന്നു. അടുത്ത സംവത്സരത്തിൽ വീ  
രകരളവർമ്മരാജാവ് കൊച്ചിക്കാട്ടായിപ്പതിയായി. ബു  
ദ്ധിമാനും വിദ്യാസമ്പന്നനും യോഗ്യനായൊരുനാളായിരുന്ന  
ആ രാജാവ് തന്റെ ജോലിയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതിനു മ





കാലം ഇത് ചെന്നുവെന്നു അറിഞ്ഞതിന്, തിരുമനസ്സി-  
ലേക്ക്, കിഷ്ടം, ജ്ഞാനം, മൃത്യുപട്ടണം, മരിച്ചതി-  
നോടു സമാനമായിട്ടു സഞ്ചരിച്ചു, കോണിയിൽ  
മഹേശ്വരൻ ആനായ പുണ്യസ്ഥൻ അദ്ദേഹം ദൈവകോ-  
ണ്ഡം കൊച്ചിയിൽ മടക്കിക്കൊണ്ടുവന്നതായ്ക്കു എന്താൽ,  
തിരുമനസ്സിന്റെ ഈ ദോഷം സാധിക്കാതിരുന്നെങ്കിൽ, കാ-  
ലം അതേവെച്ചു തിരുമനസ്സിനേക്കു വസുദൈവം തുടങ്ങി-  
യും ഫലമായി ദൈവം തിരുമനസ്സിനേക്കു തീർപ്പാ-  
ക്കുകയും ചെയ്തു. ശങ്കരൻമേനോൻ ആ വൃന്ദസംവത്സരം  
അന്നത്തെ ഹിമാലയം അറിയിച്ചത് ഈ യഥാർത്ഥം

<sup>K</sup>அவ்வாறானதொரு அரங்கம்.

[illegible]

എന്നു് ഒരു അട്ടിമറയുടെ കൂട്ടത്തിൽ വെരെ അറുപ്തുകൾ വാർദ്ധക്യം വീടിയവർ. ആർക്ക് ലഭ്യമാക്കിയിട്ടുണ്ടു്

ജീനക്കാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ പാലിയത്തച്ചനും പെട്ടുറിനാൽ, ബാക്കിയുള്ളവർ ഉടനെ കൊച്ചിയിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ കല്ക്കത്താവഴിക്കു പുറപ്പെട്ട് മടരാശിയിൽ കൂടെ പോന്ന് കൊച്ചിയിൽ തിരിച്ചെത്തി. തന്മൂലമുണ്ടായ മരണത്താൽ അദ്ദേഹത്തിന് വളരെ അസ്വസ്ഥതയുണ്ടായെന്നു, ആ തന്മൂലത്തിൽനിന്നു തനിക്കും തന്റെ രാജ്യത്തിനും വളരെ നന്മകൾ ഉണ്ടാകുമെന്നു വിചാരിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിന് പല കാരണങ്ങളും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ആ നിരുതനസ്സുകൊണ്ടു കുറച്ചുകാലംകൂടി ജീവിച്ചിരുന്ന എങ്കിൽ, ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ന്യായമായും ദിവാൻപദത്തിൽ തന്റെ അർഹതയ്ക്കു പരിഗാമിയായാകുമായിരുന്നു. ആ ദേശസംഭാരംകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു വലിയ ഗുണമുണ്ടായി. അതിന്റെ അവസാനം ദുഃഖകരമായിരുന്നു എങ്കിലും, അത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കീഴ്ത്തിയ നല്ലപോലെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു.

ഈ ചുമതലയേറ്റിയ കാലത്തെ നിവൃത്തിച്ചുകാലത്ത് അദ്ദേഹം കാണിച്ച ശാന്തതയും, പൈതൃക ചിത്തസാമര്യവും യാത്രക്കാരുടെ ഇടയിൽ നല്ലൊരു അഭിപ്രായത്തെ ജനിപ്പിക്കയും അവർവഴി ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ യശസ്സിന് ഒരു നല്ല പ്രചാരം സിദ്ധിക്കയും ചെയ്തു.

ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ വെളിയക്കോട്ടിൽ ജോലിനോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്ന കാലത്താണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അച്ഛൻ മരിച്ചതും, ആ സ്ഥാനത്തേക്ക്, അന്നത്തെ ദിവാൻപേഷ്കാറും മിസ്റ്റർ കളക്ടറുമാണ് ആശ്രിതരും സേവനമായിരുന്ന വെങ്കിട്ടഭായരെ നിയമിച്ചതും, ശങ്കരവാരീയക്ക് തന്റെ സ്ഥാനത്തു മകനെ നിയമിച്ചുകൊണ്ട് കൊള്ളാമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. ആ ആഗ്രഹസിദ്ധി വരുന്നതുവരെ ജീവിച്ചിരിക്കാൻ സാധിക്കാത്തതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിന്

നളികര ആശാന്റെ മുമ്പായി കൊച്ചി ഭൂമിയിൽ ഉള്ള  
 നാലു ശതമാനം ഭാഗം കയ്യടക്കിയതിനായി, തന്റെ  
 മകനായ താലൂക്കിലെ കോളാത്താലിൽനിന്നും ഒരു കോളാത്താലിൽ  
 കയ്യടക്കിയതിനായി പത്തു ശതമാനം ഭാഗം കയ്യടക്കിയതിനായി  
 തന്റെ മകനായ താലൂക്കിലെ കോളാത്താലിൽനിന്നും ഒരു കോളാത്താലിൽ  
 കയ്യടക്കിയതിനായി പത്തു ശതമാനം ഭാഗം കയ്യടക്കിയതിനായി  
 തന്റെ മകനായ താലൂക്കിലെ കോളാത്താലിൽനിന്നും ഒരു കോളാത്താലിൽ  
 കയ്യടക്കിയതിനായി പത്തു ശതമാനം ഭാഗം കയ്യടക്കിയതിനായി

കോളാത്താലിൽനിന്നും

കോളാത്താലിൽനിന്നും

“എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട മകനേ,

ഞാൻ ഏകദേശം പതിനെട്ടു വയസായി വന്നപ്പോൾ  
 കൊണ്ടു വന്ന നവനികുതിയെ 100 രൂപ വരുതിയായി എ  
 ന്നു പല വാങ്ങുന്നതിനെക്കുറിച്ച് കേൾക്കുന്നതിനായി  
 ഇപ്പോൾ കൊണ്ടു വന്നതിനെക്കുറിച്ച് (100,000 രൂപ) കയ്യട  
 ക്കിയതിൽ 4,000 രൂപയുടെ കടം ഉണ്ടാകുന്നതാണ്. ഞാൻ ഇ  
 ന്നതെല്ലാം കയ്യടക്കുന്നതിനായി വാങ്ങുന്നതിനായി  
 നിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി വാങ്ങുന്നതിനായി  
 നിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി വാങ്ങുന്നതിനായി  
 നിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി വാങ്ങുന്നതിനായി  
 നിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി വാങ്ങുന്നതിനായി  
 നിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി വാങ്ങുന്നതിനായി  
 നിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി വാങ്ങുന്നതിനായി

കോളാത്താലിൽനിന്നും

കോളാത്താലിൽനിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി  
 കോളാത്താലിൽനിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി  
 കോളാത്താലിൽനിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി  
 കോളാത്താലിൽനിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി  
 കോളാത്താലിൽനിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി  
 കോളാത്താലിൽനിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി  
 കോളാത്താലിൽനിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി  
 കോളാത്താലിൽനിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി  
 കോളാത്താലിൽനിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി  
 കോളാത്താലിൽനിന്നും കയ്യടക്കുന്നതിനായി







ഒരു ബഹുമാനി പ്ലീയറു നു ആദ്യമായ രണ്ടു, എങ്കിലും, അദ്ദേഹത്തെ സന്ദർശിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം ആദ്യമായിട്ടു ചെന്നുവന്നിട്ടു അദ്ദേഹം ഒരു ക്ലാസ്സിലായിരുന്നു നിൽക്കുന്നത്. പക്ഷെ കിഷ് രണ്ടു മറ്റു സ്ത്രീകൾക്കു നൽകിയ വെർച്യുട്ടി പട്ടുത്താകളെ അഭിനന്ദിച്ചു സാധാരണക്കാരും ചിലർ പണ്ടും ഉപയോഗിച്ചിരുന്നവയായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ചിലർക്കെ നൽകിയിരുന്ന സർവ്വതല പ്ലീയർ ക്ലാസ്സിലായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം ആദ്യമായിട്ടു ചെന്നുവന്നിട്ടു അദ്ദേഹം ചിലർക്കെ നൽകിയിരുന്ന സർവ്വതല പ്ലീയർ ക്ലാസ്സിലായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അദ്ദേഹം ആദ്യമായിട്ടു ചെന്നുവന്നിട്ടു അദ്ദേഹം ചിലർക്കെ നൽകിയിരുന്ന സർവ്വതല പ്ലീയർ ക്ലാസ്സിലായിരുന്നു.

[illegible]



[illegible]

[illegible][illegible]



അപ്പീൽക്കോടതിയിലെ കന്നടം അധ്യക്ഷൻ ദിവാനായും ശങ്കുണ്ണിപള്ളിയിലെ അനന്തനാഥൻ ദിവാൻ പെട്ടാലും നിയമിക്കുവാൻ തീരുമാനത്തിലെ അടക്കൽ പ്രകാരത്തെയും ഇതു കോടതി തക്കൻ അമ്പലത്തു കൂവ വരാതെ ശങ്കുണ്ണിമേക്കൻ വശംവരന്മാരെ ഇപ്പിക്കപ്പന്മാരെ പരമേശ്വരൻ പട്ടർ വിധിച്ചു.

എന്നാൽ മിസ്റ്റർ മാർട്ടിൻ ആ ആലോചനകളെപ്പറ്റം വകവെക്കാതെ, ആ സ്ഥാനം ശങ്കുണ്ണിമേക്കൻ എല്ലാക്കാര്യം അദ്ദേഹം അറിവെ സ്വീകരിക്കുകയെന്നുള്ള ശങ്കുണ്ണിമേക്കനാൽ ബ്രിട്ടീഷുകാർക്കു തന്നെ ഇരുന്നിരുന്നാൽ നാട്ടുകാർക്കു അക്കാര്യം ഉണ്ടാകുമെന്നു എത്രയും വലിയൊരു ഉദ്യോഗം അദ്ദേഹത്തിന്നു നിശ്ചയാസം കൂട്ടമായിരുന്നു എന്നാൽ ശങ്കുണ്ണിമേക്കൻ തന്റെ നാട്ടിലെ ചവാൻപണി കിട്ടുന്നതൽ സങ്കടാശ്ചര്യമായി മറ്റൊരാൾക്കു കിട്ടിയിരുന്നു.

## ൪ മന്ത്രിപദം

മൗറോ മാർട്ടിൻ ൧൯-ാം-ാം ശങ്കുണ്ണിമേക്കനാൽ കോളിയാസ്സത്തിന്റെ ഭരണത്തെ ഏറ്റവും മന്ത്രിപദത്തിൽ അസാധാരണ ജീവകാലമായ ചെന്നൈയിൽ സംവത്സരവും നാലുമാസവും അദ്ദേഹം ഇരിക്കുകയും ചെയ്തു കാലക്രമേണ അന്നുസമിതി അദ്ദേഹത്തെ ഒരു ഭരണാധികാരി ഇവിടെ ദിവാനായ ഒരു അധികാരി വിധിക്കുന്നതിന്നു അതനാവശ്യവും വായനക്കാർക്കു നീക്കം ചെയ്യാൻ ഉണ്ടെന്ന് അദ്ദേഹം ഭരണാധികാരി സ്വീകരിച്ചപ്പോഴാണ് ഭരണയന്ത്രത്തി





ബ്രട്ടീഷ് ഇൻഡ്യയിൽ ഇരുപത്തും തിരുവിതാംകൂറിൽ ഇരു മൂന്നുവാർ കരാം കൊടുക്കേണ്ടതാണെന്നു മലയാളി കുറുപ്പു മാത്രമെ ബോധിക്കുന്നതും ഉള്ള കാരണത്താൽ അയൽ നാട്ടുരാജ്യത്തുള്ള പ്രകാരമേയില്ലാത്ത പൂവകര അതിൽ നിന്നു ഒഴിവാക്കേണ്ട ഒരു ശുപാർശയെ ത്വരൻ മ. മോഹിൻദൻ ആലോചനയിൽ കൊണ്ടുവന്നു. അതിന്നു ഭിവാൻ ഇപ്രകാരം മറുപടി അയച്ചു. “കുറുപ്പുമാരുടെയും കാരാലാശ്വതന്മാരുടെയും വിചാരിച്ചുകൊണ്ടു കരയെന്നു കരുതിക്കൊള്ളുന്നതിൽ ഒരു സ്വാഭാവിക തടസ്സമെന്നു വിചാരിച്ചാൽ പാടില്ല. കൊച്ചിയിലെ തിരുവിതാംകൂർ രാജ്യങ്ങളിൽ നടപ്പിലാക്കുന്ന പല കരങ്ങളും ബ്രട്ടീഷ് ഇൻഡ്യയിൽ പിരിച്ചുവരുന്നതല്ലെന്നു നിങ്ങൾക്കറിയാമല്ലോ. രാജാവിന്റെ സമ്മതത്തോടു കൂടി മാത്രം നടത്താവുന്ന ഒന്നിനാൽ അവകാശം കിട്ടുന്ന സ്വത്തുവേണ്ട ഒരു കരം ചുമത്തുന്നതിൽ പലിയ വിരോധമുള്ളതായി തീർന്നുവന്നിരിക്കുന്നു. തോന്നുന്ന പല കരം കൊടുക്കുന്ന ബാഹ്യതയെത്തന്നെ ചില വസ്തുക്കൾക്കു മാറിനിൽക്കുന്നതിൽ ഒരിക്കലും സംഗീതമായിരിക്കയില്ല. നിങ്ങൾ അഭിപ്രായപ്പെട്ടുപോകാതെ, മലയാളികളെ ഒഴികെല്ലാവരെയും ഇതിൽനിന്നു ഒഴിവാക്കുന്നതിന്നു തീരുമാനിക്കുകയാണു തക്ക കാരണവും കാണുന്നില്ല. ശേഷം പലരോടൊന്നു മലയാളികളും മറ്റു കരങ്ങൾ കൊടുക്കുന്നവരായെന്നു”.

നമ്മുടെ രാഷ്ട്രീയമായതിലൊന്നും അദ്ദേഹം പണിയെടുത്തിട്ടുള്ള ഏതൊരു ഒരു ഡിപ്ലി ക്ലിപ്പിൽ, കേട്ടിട്ടുള്ളതും സിംഗപ്പൂരിലെ തേക്കാണ് ഉപയോഗിച്ചു കണ്ടതെന്നു അദ്ദേഹം കൊച്ചിയിൽ വന്ന മാത്രയിൽ, അദ്ദേഹം പണിയുന്നവനിന്നു കേൾക്കുന്നതിനോടൊന്നിന്നു തേക്കു് ആ ഭിക്ഷൻ നിന്നു വരുത്തുന്നതെന്നു സക്കാർക്കെന്നു ബുദ്ധിമുട്ടു മറ്റു

പ്രകാരത്തിൽ, ആരാതത്തിൽ, വിറകുകൂതാൻ പ്രയാസമായുള്ള ഒന്നാണും തേക്കു ഇവിടെയുള്ളപ്പോൾ, ചെറുതൂങ്ങിപ്പാവത്തിന് സിംഗപ്പൂരിൽനിന്നു തേക്കു വെള്ളത്തിൽ കുക്കുതിയായിട്ടാണ് തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കിട്ടുന്നതെന്ന്, എന്ന് ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഏഴുകി അതച്ചു. ഈ വക ഉത്തരങ്ങൾ അനന്തരാൽപ്പാവങ്ങളിൽ കാണുന്നതാണ്.

സർക്കാർ സ്വന്തം രാജാവിന്റെ സ്വകാര്യസ്വഭാവത്തെക്കുറിച്ചു പ്രാമീനാർപ്തം അത്ര ഏറ്റവും, സിൽ കൂടുതൽ ഗതമായില്ല. ചിലപ്പോൾ മഹാരാജാക്കന്മാർ ചിലവിന്നു വേണ്ട സമയം ഇന്നത്തെ ഉപാധമെടുത്തുണ്ടായി. എന്നാൽ മറ്റൊരു കാരണത്താൽ കാണിച്ച് കൂടുതൽ സംഖ്യ എടുക്കുന്നതിന്നു പദ്ധതിവസരങ്ങളിലും അതാതുകാലത്തു മഹാരാജാക്കന്മാർ കൂടുതൽ ഉത്തരങ്ങൾ ചെലവിട്ടുണ്ട്. എല്ലാകൊല്ലത്തിലും ചങ്ങനാശിയിൽ ബാക്കിയെടുത്തു സംഖ്യയിൽ ഒരു രാശി മഹാരാജാവിന്റെ ഹിതമനുസരം ചെലവിട്ടുന്നതിന്നു നീക്കം ചെയ്യുന്നതു നന്നായിരിക്കുമെന്നു ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ വന്നിട്ട് അറിയുകയും കഴിയുന്നതിനുമുമ്പ് മഹാരാജാവിനുമനസ്സുകൊണ്ട് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ഈ അഭിപ്രായത്തെ കൈക്കൊള്ളാത്തപക്ഷം നേരിട്ടേയ്ക്കാവുന്ന നീമസത്തെ മുതൽ റസിഡണ്ടിന് ഇതിനെ അംഗീകരിച്ച കൂടുതൽ അങ്ങായിരുന്നു. ആവിധം പ്രവർത്തിക്കുന്നതിൽ ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ബദ്ധമായി വിരോധിച്ചു. “നീക്കം ചെയ്യുന്ന സംഖ്യ മുഴുവനും ചിലവിട്ടതിനുശേഷം, കൂടുതൽ തുക നിശ്ചയമായും ആവശ്യപ്പെടുന്നതാണ്” ആ അവസരത്തിൽ റസിഡണ്ടിന് പ്രത്യാഖ്യാനം ചെയ്താൽ തക്കില്ലെല്ലോ” എന്നായിരുന്നു അദ്ദേഹം എഴുതിയത്. മദിരാശി ഗവണ്മെന്റ് ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ അഭിപ്രായത്തോടുകൂടി യോജിച്ചു.





തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് കാരണങ്ങളെ കേൾക്കുവാൻ ഒരുങ്ങുന്നതായാൽതന്നെ, അവയെ കേൾക്കാനിരുന്നപ്പോഴുള്ള ആ ഉദ്യോഗത്തെപ്പറ്റി ൧൯൨൩ സെപ്റ്റംബർ ൧൭-ന് ഒരു രേഖയെഴുതിയതല്ലെന്നു നിങ്ങൾക്കറിയാമല്ലോ. ആയതാണ് തിരുമനസ്സിലെക്കൊണ്ട് ഈ വക അക്കാരണങ്ങളായ കല്പനകളെ അയപ്പിക്കുന്നത് പണംകിട്ടുവാൻ, അതുവഴി തരുമനസ്സിലേക്കു വലിയൊരു തുക കിട്ടിയെന്നുള്ള മാനത്തിന്നു ഹേതുവായി, ഇല്ലെങ്കിലും, എണ്ണക്കുറിച്ചു തരുമനസ്സിൽ ഓളിപ്പായം ജനപ്പെടുത്തുന്നതല്ലെന്നു മാത്രമായി, നിങ്ങൾ വന്നതിനുശേഷം, ആദ്യമായി ഇങ്ങനെ ആവശ്യപ്പെടുന്നതുകൊണ്ട് സാധിച്ചുവെന്നു തുകയിൽ മുന്നിടാനുണ്ടെന്നു അനുവദിക്കുന്നതു നന്നായിരിക്കുമെന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നു."

റസിഡണ്ട് ഈ അഭിപ്രായം, കാര്യം പ്രവൃത്തിച്ചു. സാമാനങ്ങളുടെ വില വളരെ കൂടിയകാരണം, മഹാതാജാവിനെയും മനസ്സിലേക്കും വലിയത്തായുവാൻ തിരുമനസ്സിലേക്കും നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ളവക പോലാതെ വരികയാൽ മദ്ധ്യസ്ഥൻ ഇവയെ കൂടിക്കുറയ്ക്കുന്നതിന്നു തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ആവശ്യപ്പെട്ടു. കൂടുകൊടുപ്പിക്കുന്നതിന്നു ശക്തിപ്പെടുത്തേണ്ടതല്ലെന്നു ഉത്തരവിട്ടു. കൂടിക്കൊടുക്കുന്നതോടുകൂടി ൧൯൨൩-ൽ മറ്റൊരു കാരണത്താലും കൂടി സാധാരണക്കുറവുണ്ടായെന്നു.

"ഈ കൂടുതൽ ഉൾക്കൊള്ളിയെ നൽകിയിട്ടുള്ള വല്ല മേദഗതികളും വരുത്തുന്നതിന്നു ഒരു കാരണമാകുന്നതെന്നുപക്ഷം, രാജ്യത്തിന്നു അക്കാരണവലിയ അനുഗ്രഹമായി തീരുന്നതാണ്. കൂടുതൽ അനുവദിക്കുന്നതോടുകൂടി, കോവിലകങ്ങളിലേക്കുള്ള സാമാനങ്ങൾ അയച്ചതിൽനിന്നു ശക്തിയായ വിലയ്ക്കു വാങ്ങുന്നതിന്റെ ആവിശ്യത്തെയും, സ്വസ്ഥതയുള്ളതായ സർക്കാരുദ്യോഗസ്ഥന്മാർ മുഖേന ഉൾക്കൊള്ളുക"

രം അവയെ വാങ്ങി പ്രജകളെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നത് നാം വാങ്ങിക്കുന്നതിനും പല അവസരങ്ങളും ഉണ്ടാക്കുന്നതിന്റെ അനേകവിധങ്ങളെയും കുറിച്ച് നിങ്ങൾ ഉപദേശിക്കുന്ന പക്ഷം ഞാനു ഫലിക്കാൻ എടുത്തുണ്ട്" \* "ഉറുഗിയം വേദാന്തിപ്പിടിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ദോഷമാണ്, അതിനെ സാധാരണക്കാരും സുഷിദ്ധാ പഠിച്ചമാറ്റാത്തതാണ്. കനാമി അതിനെ നിയമപരമായതുകയെന്നത് പ്രമാണമായിട്ടുള്ള പ്രകാരം ഉപദേശിക്കാൻ പരിവർത്തിത ഒരു യന്ത്രമാകാതെയും കടന്നുവരാനുള്ള എടുത്തുവരിയാത്ത ഒരു പ്രമാണമായിട്ടുള്ളതാണ്. അതിനെ ദോഷമായിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നതിൽ അതിനെ വിട്ടുകൊടുക്കുന്നതിൽ അതിനെ വിട്ടുമാറ്റാത്തതാണ്; എങ്കിലും കരുണാശീലനായ ഇല്ലാത്തതെ മഹാദാസ്യത്തിൽ മനസ്സുകൊണ്ട് പ്രജകളെ ദോഷമായി കഴിഞ്ഞു കൊണ്ടുവരികയും ചെയ്യും." "

ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ അഭിപ്രായത്തോടെ അനുകൂലിച്ചുള്ള മഹാശിവയെക്കുറിച്ചുള്ള തീർപ്പ് ഈ കാഴ്ചയിൽ അതിരായി പലതും പ്രവർത്തിപ്പാൻ അദ്ദേഹത്തിന് വഴി തുറന്നു. ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഉദ്യോഗകാലത്തിലെ ആദ്യത്തെ നാലുകൊല്ലത്തെ സുഖഗതി പരമേശ്വരപട്ടണത്തെ കർമ്മശാലായി വളരെ തയ്യാറാക്കി "മഹാദാസ്യം" കലാപ്രവർത്തികളെപ്പറ്റി, ഇദ്ദേഹം മെൽപ്പറഞ്ഞതിൽ നിൽക്കിയിരുന്നതായിട്ടും, തിരുമനസ്സിലേക്ക് എടുപ്പാഴ്ച ശരീരസാധനം നേർട്ടിടുന്നതുകാരനും അദ്ദേഹം തന്റെ പ്രവർത്തികളെക്കുറിച്ച് തിരുമനസ്സിലേക്ക് അദ്ദേഹത്തിനെക്കുറിച്ചെഴുതിയ കഴിവുള്ള എന്ന സ്ഥിതിയിലായിരുന്നു. സമാ

നാമോഹങ്ങളെക്കൊണ്ടും ഈ പ്രവൃത്തികൾക്ക് ഒരു വിശുദ്ധ വർണ്ണനാകട്ടെ, പരമേശ്വരപുത്രൻ സർവ്വപ്രകാരിയായി നിത്യമിഷ്ടപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഈ കാലങ്ങളാൽ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് പഴയശിഷ്യനായ പ്രീതികാണിക്കുന്നതിൽ അതുതരമില്ലല്ലോ. തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഇദ്ദേഹം സ്വാമിയുടെ വശഗതനായിത്തീർന്നതിനാൽ സ്വാമയാകട്ടെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ലഭിച്ച വിശ്വാസവും ശക്തിയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മറ്റൊരാളായിത്തീർന്നതായും യശസ്സിനായി തിരിച്ചുപോയ പരമേശ്വരനായിത്തീർന്നതായും പരിശുദ്ധമായ പ്രമാണവുമില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉന്നതമായ കൈയെഴുത്തും അദ്ദേഹം പൂർത്തിയാക്കിയതും, അതിലേക്കുള്ള മാറ്റങ്ങളുടെ നന്മകൾക്കുവേണ്ടി അദ്ദേഹത്തിന് ഒരു ദോഷമുണ്ടെന്നായില്ല.

മഹാരാജാവ് ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ അനുകൂലമനസ്സോടു കൂടിയിരുന്ന അറിയപ്പെട്ട ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ പ്രകൃതിയെയും പ്രാപ്തിയെയും കുറിച്ചു വളരെ നല്ലൊരു അഭിപ്രായമുണ്ടായിരുന്നു. കട്ടിക്കാലത്തുകൂടി ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഇപ്പോൾമാക്കിരുന്ന ഏതുകാലവും ഓരോന്നു നേരിട്ടുണ്ടായിച്ചാൽ, അവിടെ അതോടു അനുകൂലിച്ചിരുന്നു, പക്ഷെ, പിന്നീട് അയ്യപ്പിത്താൽ ഉടൻ തിരുമനസ്സിന്റെ പ്രീതികാണനമായിരുന്ന പരമേശ്വരപുത്രൻ കാര്യങ്ങൾക്കു ശക്തി അവിടെത്തെ ബാധിക്കുമായി ഈ ദുഷ്ടാധിനിവേശം ഓരോന്നു അനവധി കഷ്ടാഭിഷ്ഠങ്ങൾ നേരിട്ടു എന്നാൽ മിസ്റ്റർ മാർട്ടിനിയുടെ സാന്നിദ്ധ്യത്തോടുകൂടിയ സമയത്തെയും, വേണ്ടതിക്കിട, ഭാഗ്യമായ പ്രകൃതിയുടെയും സഹായത്താൽ അക്കാലത്ത് പല അത്യാവശ്യമായ പരിഹാരങ്ങളെയും ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ നല്ലിൽ വരുത്തുവാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

മഹാരാജാവ് ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ അദ്ദേഹത്തിനുള്ള



പുതിയ കാജാറിന് ശങ്കുണ്ണിമേനിയ്ക്ക് നിവൃത്തിയായ സ്പെഷ്യൽ കാട്ടുമാന്യമാണായതും, അദ്ദേഹത്തിന് തന്റെ മന്ത്രിമാരുണ്ടായതും അന്യോന്യസംവാദനമായ വിശ്വാസത്തോടു മന്ത്രികൾ തന്റെ സാമ്രാജ്യത്തെ നേരമുണ്ടായതും പ്രത്യേകമായിട്ടുള്ളതും ഉൾക്കൊള്ളാം. മഹാരാജാവ് നോട്ടം എടുത്തതോടെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അറിവുകൾക്കെന്തൊരു ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ യാതൊരു പ്രവൃത്തിയും ചെയ്തിരുന്നില്ല. തന്മൂലം മന്ത്രികൾ ആവശ്യമില്ലാത്ത കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ച് അറിയാതെ അറിവുള്ളവരുടെയെന്ന, ആദ്യത്തെ ദൈവൻ ദൈവൻ തിരുമുഖത്തെ ചെല്ലാതിരിക്കാതെ പോകാൻ. തന്നെ നോട്ടം മന്ത്രികൾക്കുമാ, മഹാരാജാവിനുള്ള വിശ്വസ്തതയും മിന്നാടി പ്രായങ്ങളുള്ള ഗുണഭോജനങ്ങളെ വിശ്വസ്തതയോടെ തിരുമന്ത്രിയിലൂടെയറിഞ്ഞു, തന്റെ അധികാരങ്ങളെയും അധികാരങ്ങളെയും കർമ്മങ്ങളെ നോട്ടംമാത്രമല്ല അധികാരമായാ ഉപധികൾക്കുമാ നാശനഷ്ടമെന്തെന്നു സൂചിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാത്ത തന്റെ മന്ത്രികൾക്കുമാ എല്ലാ അഭിപ്രായങ്ങളോടും മഹാരാജാവ് പൂർണ്ണമായി യോജിച്ചുവന്നു. ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ തന്റെ കർമ്മങ്ങളെ നോട്ടം എതിർത്തു പറഞ്ഞു. വല്ല കാര്യത്തിലും തന്റെ അഭിപ്രായത്തെപ്പറ്റി തന്മൂലം യോജിക്കുന്നില്ലെന്നു കാണാൻ. തന്മൂലം ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ അറിയാതെത്തന്നെ സംസാരം തോന്നിയതിനാൽ. പലപ്പോഴും കാര്യങ്ങളിൽ പുതിയ യുക്തികളോടും വിചാരങ്ങളോടും കൂടി വീണ്ടും ആ വിഷയത്തിൽ പ്രവേശിക്കും അപ്പോഴും മഹാരാജാവ് അപ്രായത്തെ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതായാൽ, കാര്യം വളരെ ദുർഭാവമുള്ളതല്ലെങ്കിൽ, ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ തന്റെ യുക്തികളുടെ ഫലത്തിന്നു മേൽ ചാൽ



[illegible][illegible]



സ്വ നമ്പൂരിയും ചെറുവത്തു അമ്പൂരിയുമായി വളരെക്കാലം മുൻപു തൽനടനവണിജന ഒരുതക്കം ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ചൊല്ലുപ്രസ്താവുന്നവു് അസൂയാഭാവി നീച്ചയാടിയതിൽ ചെറുവത്തു അമ്പൂരിക്ക് ഒട്ടും രസിച്ചില്ല. ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ അതുകൊണ്ടാരു ഏകവും ഉണ്ടായല്ല.

ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഉദ്യോഗകാലത്ത് എട്ടു നവംബർ നാളായി അദ്ദേഹത്തിന് ഏകപദേണത്താലി വന്നു ടുണ്ട്. അവർക്കുവരുമായി ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ കലകുകിന്നിട തിൻ കഴിഞ്ഞുകൂടുകയും, അവർ ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ പ്രാപ്ത ഹെയ് സ്വഭാവവശേഷത്തെയും കുറിച്ച് വളരെസ്കന്ദിച്ച് എഴുതുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. മിസ്റ്റർ മാൾട്ട്ബിയെത്തായം ജന ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ എല്ലാപലയും അധികമായി സ്നേഹിക്കയും ബഹുമാനിക്കയും ചെയ്തിരുന്നതും മിസ്റ്റർ മാൾട്ട്ബിയെക്കുറിച്ചു ഉൾക്കൊള്ളും അസൂയയും ആയിരുന്നിരിക്കുന്നു. ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ആ തൃപ്തികരമായിരുന്നു ആ തൽക്കിമുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ ബ്രിട്ടീഷ് ജനതയെ മലിനപ്പെടുത്തുന്നതായി ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ പല അവസരങ്ങളിലും അദ്ദേഹം പ്രായപ്പെട്ടു. ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ബ്രിട്ടീഷായുള്ള വേദത്തിന്റെ പ്രബലനായ ഒരു പാലകനും ബ്രിട്ടീഷുകാരുടെ ഗുണഗണങ്ങളുടെ നിഷ്പന്നനായ ഒരു ഹൃദയമായിരുന്നു. "മെഡംസ്" ഒരു തിഖർ അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ച് എഴുതിട്ടുള്ള ചുരുക്കം ഇപ്പോൾ വായിച്ചതിനെ യുവാപുൽമാതായ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ എല്ലാവരും അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ ആരു മരിക്കുന്ന മരണ താൽ ബ്രഹ്മാമിജനം. അങ്ങനെ എങ്കിൽ ബ്രിട്ടീഷ്കാരുടെ ദേവനും കൂടിയും ജനഹിതമായ രീതിയായാണ് "എന്ന്" മറുക്കൽ അദ്ദേഹം ഡയറിയിൽ എഴുതിയിരിക്കുന്നു.

## ഒ നിയമഭരണം.

ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ബ്രൂട്ടീഷിൽ വളരെക്കാലം ഒരു നിയമഭരണകർത്താവായിരുന്നു. പെരുങ്കാരണം, 'തെരുവുതട' സത്യാ, പ്രാപ്തി, സ്വാതന്ത്ര്യം എന്നിവയോടുകൂടി നിയമഭരണകർത്താക്കന്മാർ ഉണ്ടായിരിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യത്തെ നല്ലപോലെ ഗ്രഹിക്കാൻ തയ്യാറായിരുന്നു. അദ്ദേഹം മന്ത്രപദത്തിൽ എത്തിയ ഉടനെ കൊച്ചിയിലെ നിയമഭരണത്തിന്റെ കൂട്ടത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സു നൽകി അതിനുമുമ്പ് അപ്രാപ്തമാക്കിയ ആ വകുപ്പിൽ പങ്കുകൂട്ടിയിരുന്നു, അവരുടെ അധികാരങ്ങളെയും പണിക്കുകളെയും പദ്ധതിപ്പെടുത്തിയിരുന്നില്ല, അവർ സ്വാധീനപരമായി കാരണശേഷമുള്ള കൈകളുമായിട്ടും ഇപ്രകാരത്തിലും പ്രിയമുള്ളവരുമായിരുന്നു. നാട്ടുവാക്കുകളെ അവർ വലംബിച്ചും, നല്ലപോലെ രൂപവൽക്കരിക്കപ്പെടാത്തതായ ഒരു നിയമഭരണമായിരുന്നു അവർ നടത്തിയിരുന്നത്, തോന്നിയവർക്കെല്ലാം വശീകരണമാകാമായിരുന്നു. ജഡ്ജിമാർ ആദ്യം ദിവാൻജിയുടെ കീഴിലായിരുന്നു അന്ന് അവർക്കുണ്ടായ പദവികളെക്കുറിച്ചുള്ള കോടതിയന്തത് അദ്ദേഹമായിരുന്നു. ജനറൽ കല്ലൻ റസിഡന്റായതുകൊണ്ട്, താലൂക്കിന്റെ ആഭിമുഖ്യത്തെ ഗണിക്കാതെ, ആ അധികാരത്തെ അദ്ദേഹമെടുത്തു!

ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ദിവാനായിവന്ന രണ്ടുകൊല്ലത്തിനകത്ത് ഇതിനെല്ലാം ഒരു മാറ്റമുണ്ടായി അപ്പീൽകോടതിയിലും രണ്ടു ജഡ്ജാക്കോടതികളിലും അക്കാലത്ത് മുമ്പുതന്നെ ജഡ്ജാക്കായിരുന്ന എല്ലാകോടതികളിലും അവരിലൊരാൾ ഹിന്ദുശാസ്ത്രത്തിൽ നിന്നു നന്നായ ഒരു പണ്ഡിതൻവേണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. കൊല്ലത്തുതന്നെ സർവ്വതോമുഖ സ്ഥാ

നമ്മളിലേക്കു വേറെ ആളുകളെ നിയമിച്ചു, മേമ്പളം ഇരട്ടിച്ചു. ഇതുപോലെ ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ തൃപ്പിക്കപ്പട്ടിടുന്നു. എന്നാൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ സന്തോഷം അധികനാളെ യൂണിസിറ്റി. ഒരു സംവത്സരത്തിനകത്ത് സമ്പ്രദായമാരായ ന്യായാധിപതിമാർ സാമന്തമുജ്ജ്വാലാപരനും സാമന്തമുജ്ജ്വാലർ സമ്പ്രദായപരനും അദ്ദേഹത്തിനു മനസ്സിലായ അപ്പീൽ കോടതിയിലെ കന്നാടപ്പതിയാതി എല്ലാപ്രകാരത്തിലും നല്ലതായതാക്കളെ കിട്ടുവാൻ ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ വളരെ ശ്രമിച്ചു. മത്തുസാമിത്താൻ അന്ന് മംഗലാപുരത്ത് സഭാമന്ത്രിയായിരുന്നു. മംഗലാപുരം ഉപദേശിച്ച പ്രകാരം, മത്തുസാമിത്താൻ ഈ കോടതിയിൽ ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ക്ഷണിച്ചു. പക്ഷെ, ദോഷസൂചകനായും മേലാഴ്ത്താക്കുന്നതായും ഇവയെത്തെയും കൂട്ടു തിരിച്ച് അതു സ്വീകരിപ്പാൻ തരമില്ലെന്നും, ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് മലയാളാധിപതിയുടെ അഭിപ്രായം കരുതിക്കേണ്ടതെന്നും അദ്ദേഹം മറുപടി നൽകി. പക്ഷെ, അന്ന് അപ്പീലിൽ ജില്ലാ ജഡ്ജിത്തായ സുബ്രഹ്മണ്യപിള്ളയെ ആവണിക്കുകയല്ല ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഉദ്യോഗത്തിൽനിന്നു പിരിയുന്നതാണെന്ന് കോടതികൾ നിയമപരിപാടിയനുസരിച്ച് സമ്പ്രദായമായും ഉള്ള ന്യായാധിപതിയാൽ അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കക്ഷത്ത് ഏഴു ജഡ്ജിമാർ ഉണ്ടായിരുന്നവരുടെ ആകെ ശമ്പളം ഒരേ-രൂപയായിരുന്നു വയറും-രൂപവുമായാക്കി.

നിയമത്തിന്റെയും മലയാളഭാഷയുടെയും അനന്തര ഉള്ള പക്ഷെ വക്കീലന്മാരായി സന്നാഹകോടത്തുകൾ ഏതാനും കാലംകൂടി ഒരു നിയമം നടപ്പിൽ വരുത്തി. വക്കീൽ പരിഷ്കാരകൾക്കും മറ്റും അറിയാത്ത നിയമങ്ങളുംകൊല്ല ആ പക്ഷേ മേലിൽ ജയിച്ച പക്ഷം പിന്നീട് പ്രമാണി

കളായി തീർന്നിട്ടുണ്ട്. ബാറിസ്റ്റർ ജെ. ടി. ഗോപാൽ കൊച്ചിയിലെ കോടതികളിൽ വക്കീലായ പ്രവർത്തനത്തിൽ ഒരു സന്നദ്ധ കൊടുമുടിയിൽ കൂട്ടത്തിൽ ചേർന്നപ്പോൾ അന്നത്തെ റസിഡൻഷ്യൽ ട്രാഡ് യൂണിയന്റെ അദ്ധ്യക്ഷൻ എ. ഗോപൻ ഇവിടെ ഒരു പരിഷ്കാര യോഗം ചേർത്തപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന് മേൽപ്പറഞ്ഞ അറിഞ്ഞുകൂടാത്ത അതുപോലെ ഒരു വർഷത്തിൽ ഈ രാജ്യത്തെ സിവിൽ, ക്രിമിനൽ കോടതികളിൽ കൗൺസിലർമാർക്ക് ഒരു വർഷത്തെ പരിശീലനം നൽകണമെന്ന് എനിക്ക് തോന്നുന്നില്ല. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന് അങ്ങനെയൊക്കെ കോടതികളിൽ വക്കീലായാകാൻ നായിക്കുന്നതിന് വിരോധമുണ്ടാകുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. അപ്പീൽ കോടതിയിലെ നൊമ്പൽപ്പോലെയോടു ഈ കാര്യത്തെക്കുറിച്ച് ചർച്ച ചെയ്തപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായം ഇതായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസ്താവിക്കുകയും ചെയ്തതുപോലെ "റസിഡൻസി" നിയമത്തിൽ ഈ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ളതായിരുന്നു.

ശങ്കർജിതേന്ദ്രൻ കാര്യം സമാധാനപ്പെട്ട കോടതികളുടെയും നാട്ടുവാക്കിയ നിയമങ്ങളുടെയും ഒരു പാർട്ടി ഇവിടെ കൊടുത്തിട്ടു വന്നിട്ടു പ്രവർത്തനമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. മുമ്പത്തെപ്പോൾ അവയുടെ പ്രവർത്തനം ഇവിടെ കാണിച്ചിരിക്കാം. കാര്യം താഴെക്കൊണ്ടും മുമ്പുള്ളപ്പോൾ ഒരു പദ്ധതിയുണ്ട്. ജില്ലാതലത്തിൽ ഒരു പാർട്ടി കൊടുത്തിട്ടുണ്ടെന്നു കേൾക്കാം. ഈ പാർട്ടിയാണു, ജില്ലാതലത്തിൽ എന്തിനെയും കൈകൾക്കുമാകട്ടെ കൈമാറാവുന്നതിനുള്ളതല്ലെന്നു അനുമതിയേണ്ട എന്നും തീർപ്പാക്കി. സിവിൽ നിയമം, ക്രിമിനൽ നിയമം, നിയമസഭയുടെ ശുപാർശകൾ എന്നീ സംഗതികൾക്കു നിയമങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കി നൽകാമെന്നു വ്യവസ്ഥയുണ്ടാകാത്തതുകൊണ്ട് പ്രദേശിക നാട്ടുവാക്കുകളിൽ

വെച്ചു കറുത്തുവെക്കുകയും, അവരെ ഒരു രാജ്യത്തിലേക്കു കൊണ്ടു  
 തിരുവനന്തപുരത്തു വെച്ചു നിർത്തുകയും ചെയ്തു. തന്റെ മറ്റുള്ള  
 ശിഷ്യങ്ങളെയും വിദ്യാർത്ഥികളെയും കയ്യൊഴുത്തതിൽ ആരും ആ  
 ലോചനം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഏതൊക്കെയാണു്, ആ അ  
 വകാശമെന്നു ഇപ്പോൾ ചുമക്കുന്നത് സമ്മതിക്കുകയോ ചെയ്തിരുന്ന  
 ന്നു എന്നാൽ, എ. ടി. ടി. -ൽ, തിരുവിതാംകൂറിലെ ഒരു യു  
 വകാശി, ഉദ്യോഗസ്ഥൻ എന്നിവർ ചേർന്നു ചർച്ച ചെയ്തതിന്നു  
 രണ്ടു കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു തീർപ്പാക്കിയ വിവരങ്ങൾ, മേൽപ്പരി  
 ഗ്രഹങ്ങൾ ആ ശിഷ്യവിധി തെറ്റാണെന്നു കല്പിച്ചു. പ  
 ദേശ, മെൽപ്പരിഗ്രഹങ്ങൾ സാധിച്ചു തന്നതിന്നു നിമിത്തമായിട്ടാണു് വി  
 ധി തിരുത്തലുകൾ ഉണ്ടായെന്നുള്ളതെന്നു അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിക്കുകയും  
 ചെയ്തു. ഗവണ്മെന്റിന്റെ കീഴ്ന്നു വന്നു വന്നിട്ടു. എ  
 ന്നും, മേൽപ്പരിഗ്രഹങ്ങൾ അങ്ങനെയുള്ള പരമ്പരയിലുള്ളവകൾ  
 തെറ്റിച്ചുവെക്കേണ്ടതില്ലെന്നു് തീർപ്പാക്കി. ഇതിന്നു  
 എതിർത്തു് സകാരണം പ്രസ്താവിക്കുന്നതിന്നു വിരുദ്ധമായിട്ടു  
 ന്നുവെന്നു് തീർപ്പാക്കിയതും കൈമാറ്റം ചെയ്തതും ശങ്കുണ്ണിദേശനും  
 ഏതെന്നു്. അതുകൊണ്ടു് ചർച്ച ചെയ്തതും തീർപ്പാക്കിയതും പ്രത്യേ  
 കം പ്രത്യേകം പ്രസ്താവിക്കേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ശങ്കുണ്ണിദേശന്റെ കാരണത്താൽ തിരുവിതാംകൂറിലെ സംബന്ധ  
 മായി മറ്റൊരു വിദ്യാർത്ഥി സംഭവം തീർന്നു. ചെന്നൈയിൽ  
 കോട്ടയിലുള്ള ചിലമ്പിൽ, കൂട്ടം തന്നെ തിരുവിതാംകൂറിലെ അ  
 പ്റ്റീഷൻ പ്രദർശനം അവകാശമുണ്ടായിരിക്കണമെന്ന  
 ഉത്തരവാണു്. എ. ടി. ടി. മുതൽ ഇന്നുവരെയുള്ള എല്ലാ വർഷവും ഉ  
 ണ്ടായിരുന്നു. ൧൯൦൦-ൽ ഇന്നത്തെ ഇപ്പോഴുള്ളവയ്ക്കു് നന്നാ  
 യില്ലെന്നു് കല്പന കൈമാറപ്പെട്ടതായ അവകാശം  
 നു് തുടങ്ങിയതും താഴ്ന്നുവന്നു തുടങ്ങിയതോടുകൂടി അസ്സതി  
 തപ്രായമായി. മാത്രം ഉണ്ടാകുന്നതും അതും തെറ്റാണെന്നു  
 ന്നു തെറ്റി ഉണ്ടാകുന്നതിന്നുവന്നു് ൧൯൦൦ മാർച്ച് മാസം അവ

തന്റെ ജോലിയെ സംബന്ധിച്ചു പുണ്യസ്വപാതന്ത്ര്യം ഉണ്ടാ  
യിരിക്കുന്നതിനും ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ കഴിവുന്നവണ്ണം ഉപാ  
ധിച്ചു. എന്നാൽ ചിലപ്പോൾ അപ്രാദാണികന്റെ പ്രതി  
നിഷ്ഠയുമായിത്തീർന്നു ആദ്യകാലത്തുണ്ടായിരുന്നവർ അയാൾ  
ഭിവാൻജിക്ക് അടുത്തുവരുന്നതോടെ പ്രവേശിച്ചിരുന്ന  
അെങ്കിൽ, അവരുടെ പിൻഗാമികൾ സ്വപാത  
ന്ത്ര്യത്തെ ക്രമത്തിലധികം കാണിക്കുന്നതിൽ ഉത്സുകനായ  
മായിരുന്നു ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഒരു കലാഭാവ്യനായിരുന്നില്ല,  
മല്ല ദിവ്യനാവരോടു വളരെ ക്ഷമയോടുകൂടി പ  
ലസനാർത്ഥത്തിലും അദ്ദേഹം പെരുമാറിവന്നു. കപിത. സ  
ഹിക്കുപമിയാകരുതായ്, സംഗതികൾ എല്ലാദിനമുണ്ടാ  
കെ സമർപ്പിക്കുന്നതിന്നു ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ തീർപ്പാക്കി അ  
തിനുമുമ്പ്, ഈ വിഷയസംബന്ധമായി അതുപരം നടന്ന  
സംഗതികളെ എല്ലാം ക്രമത്തിൽ വരുത്തി കാണിച്ചു് അ  
ദ്ദേഹം ദസിസേഖരിയ എഴുതിയതായ് അതിലൊരുപാ  
ഗത്ത് ഇപ്രകാരം പ്രസ്തുതിച്ചിരുന്നു —

“ജപ്തിമാക്കു സ്വപാതന്ത്ര്യമുണ്ടായിരിക്കണമെന്നുള്ള  
പ്രമാണത്തോടുകൂടി ഞാൻ പൂർവ്വമായ യോജിക്കുന്നു,  
ഇവിടെ സ്വപാതന്ത്ര്യം എന്ന വെളിച്ചം, പ്രവഹിക്കുന്ന സം  
സ്ഥമായി ശിവരുടെ നിമ്മലപ്രകാശമുള്ള നവകിരളപ്രാതീ  
ദ്യകളിലും ആരും കലരിപ്പുവേശ കണ്ടതെന്നാണു് ഞാൻ ക  
നസ്സുവാക്കുന്നത് ഒരു ദൂതന്മാരായ ഇന്നപ്രകാരം ഭേദം  
ക്കേണം, ഇന്നുമായി വിചാരിക്കണം എന്തു് അവരെ ധർമ്മ  
തം പറഞ്ഞുകൂടി അതല്ലാതെ, നാട്ടായ നാട്ടുപ്രകൃതിയെ  
ക്കരക്കും, നിയമങ്ങളുടെ പ്രാബല്യമുള്ള ആമാക്കങ്ങൾക്കും  
വിപരീതമായി വിചിത്രപ്പെടുന്നതിനും, ദൈവമനുഷ്യാക  
ശ്ചകളുടെ അധികാരങ്ങളെയും അതുകൾക്കുവേണ്ടിയും നടയു  
ന്നതിലും, അവരുടെ കൈവശം പരന്ന സർവ്വഭാഷണത്തെ









തെങ്ങോട്ട് വെട്ടിയെടുത്ത ആപ്പിപ്പു നിരാർപ്പി  
 ലിൽനിന്നും വിടവുനന്നാക്കി നിർമ്മിച്ചതാൽ, ഇതു  
 നമ്മുടെ എളയരാജാവിന്റെ അർപ്പണത്തിനായി ഒരു വെട്ടിയെടുത്ത  
 സ്ഥലം ഉണ്ടാക്കിയതാകാം. അങ്ങനെയൊരു സ്ഥലം ഉണ്ടാകാൻ  
 പണ്ടുപ്രകാരമാണ് തിരുത്തലുണ്ടായത്. ഇതുവകകൊണ്ട്  
 അദ്ദേഹം പ്രവേശിക്കുന്നത് എന്നാണ് സംഗ്രഹം. തിരുമ  
 ന്നസ്തിയെ സംബന്ധമായും, മന്ത്രാലയം, കോടതി, കോളാപ്രാപ്തി  
 യും വീണ്ടും വിവാഹവും ഇല്ലാത്ത ആളായതുകൊണ്ട് തിരുമ  
 ന്നസ്തിയെ ഒരു പരമേശ്വരനാക്കിയതാൽ പരമേശ്വരനായ  
 മാതിരിയോട് ഈ പരമേശ്വരനും ഇല്ലാത്തതായി  
 നിന്നു നാടുകടത്തുന്നത് ആവശ്യമെന്നു എന്നുള്ളതോന്നു  
 ന്നു.

പ്രമാണമായിട്ട് എന്ന സന്ദർഭത്തോടു കൂടി ദേവനെ  
 മതിയെങ്കിൽ നമ്മുടെ അടുത്തുള്ള കുന്നു പുതിയ് സാ  
 വാണുമാകുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഈ എഴുന്നള്ളിപ്പു കഴിഞ്ഞ്  
 ദേവനും വിശ്വാസികളും ഇല്ലാത്തതാണെന്നും, അതു കഴിഞ്ഞ സം  
 വത്സരത്തിൽ എഴുന്നള്ളിപ്പാൻ തിരുമനസ്സിലെ കർമ്മപ്ര  
 കാശം നേർത്തു കൊണ്ടു നാം ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കാതെ  
 തരില്ല. ഈ കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടും തിരുമനസ്സിലെ  
 പ്രാധാന്യം കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതിലുള്ള പരിവർത്തനവും  
 കൊണ്ടുമാത്രം പാലിയത്തുപുറത്തുനിന്നാണ് തിരുവകാശൻ  
 എന്നെനിക്കുതോന്നുന്നു. പാലിയത്തുപുറം അദ്ദേഹത്തി  
 ന്റെ അടുത്തുകൊണ്ട് ഇരിക്കുന്നപ്പോൾ ആലോചിക്കാത്തതിൽ  
 എനിക്ക് വ്യസനമുണ്ട്.”

പണ്ടേ കിരീടം കൈക്കൊണ്ടതും നാട്ടിൽ ന്യായാണി  
 യുടേയും ആളുകൾ തമ്മിലുള്ള പ്രശ്നം പരിഹരിക്കുവാൻ  
 വലിയ ശേഷിയുണ്ടായിരുന്നു. നമ്മുടെ നാട്ടിലും വാ  
 ഹിപ്പോളൈറ്റസ് രണ്ടു കർമ്മങ്ങളായിട്ടാണ് എന്നു പറയു



സിദ്ധാർത്ഥവർക്കർക്കും അതിന്റെ കരുപ്പതി എട്ടുയരമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലേക്കും അർപ്പിക്കാമെന്നു.

ഈ കൃത്യത്തെപ്പറ്റി അനേകപിറ്റാൻ ബാല്യത ക്ലേശത്തിലിരുന്നതിൽ അന്നത്തെ ഭവാനുഭവങ്ങളാൽ ഡിസ്ട്രിക്ട് മജിസ്ട്രേട്ടും, പ്രാദേശിക ചൈതന്യംകുറഞ്ഞ ആൾക്കാരെങ്കിലും, സമ്പ്രദായം നയമനുഷ്ഠിക്കുന്ന ഒരു മിടു സമ്പ്രദായമായിരുന്നു. അനേകപക്ഷണം നടത്തുന്നതിൽ അദ്ദേഹത്തിന് പലവിധ ബുദ്ധിമുട്ടുകളും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. കുറക്കാരനും സാക്ഷികളും എട്ടുയരമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ പരിചാരകന്മാരായിരുന്നതുകൊണ്ട്, സമഗ്രതയെന്നുമായ കരുപ്പാടും അമ്പർ ഹാജരാകാതിരിക്കയും, അമ്പലം വല്ല ക്ലേശം ഹാജരാകാതിരിക്കുന്ന അമ്പർ ചൈതന്യം കുറഞ്ഞായി അപമാനിക്കയും ചെയ്തു. ആ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ ഒട്ടനേകം സാഹസം പ്രവർത്തിക്കുന്ന ആളായിരുന്നു. ദിവാൻ ചേച്ചാർ എട്ടുയരമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ ആശ്രിതനായിരുന്നതുകൊണ്ട് വളരെക്കാലംകൊണ്ടുണ്ടായിരുന്ന അനേകപക്ഷണം മുഴുവൻ നടത്തുവാൻ സാധിച്ച ആഗസ്റ്റ് മാസത്തിൽ കുറക്കാരായ ഇരുകരയിലെയും ആൾക്കാരെയും സെഷ്യൻകോടതിയിൽ കമ്മീറ്റിയെ അവിടെ തിരുവെങ്കിലും വാല്യം അത് ഗന്ധം ഗ്രാമപരിചരിക്കാതിരുന്നു.

അനേകപക്ഷണം നടക്കുന്നകാലത്ത് റസിഡൻ്റ് ഈ അമ്പലത്തെ ഒരുക്കുന്നതിനായി വളരെ ഉത്സാഹിക്കയും എട്ടുയരമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലേക്ക് ജൂവിയം ഏഴ്തി അയക്കയും ചെയ്തു.

“ഇതു തിരുമനസ്സിലെ അമ്പലത്തുടർ ഒട്ടും ചെറുതല്ലെന്നതാണ്. അത് തുടങ്ങുന്നതുകൊണ്ട് ആരോടൊരിക്കലും ഇരുന്നെത്തുന്ന പാലിത്തത്തുന്റെ അവകാശങ്ങൾ

ഒട്ടുവെപ്പുണ്ടെന്നു ഇവരെ ഇതു സ്ഥാനംകൊണ്ട്ല്ല തിരുമനസ്സുകൊണ്ടും ഈ ബുദ്ധിമാനയല്ലായ്മയാൽ സാധാരണ പട്ടികമെടുത്താലും കൊടുതി പിറിക്കു കീഴടക്കേണ്ട പരന്നതാണ്. ഇപ്രകാരം തിരഞ്ഞെടുത്ത ഒരു സംഗതിയിൽ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ചെറുത്തുനിൽക്കുന്നത് ടി ലാൻ മുഖാന്തരം അപരാധമനസ്സായി ഒരു തീർപ്പുണ്ടാക്കുകയായിരുന്നു.

“തിരുമനസ്സിലെ വിശ്വാസത്തിനനുസരണ വശമേ ശ്രദ്ധയുണ്ടാകൂ” തിരുമനസ്സിലെ ഈ വക മുതൽക്കുളിയിൽ ടി ചരിപ്പിക്കുന്നത് എന്തിനാണ് എന്നു എങ്കിൽ, അതിൽ തിരുമനസ്സിലെ അതർന്നിത പിൻപെട്ടിരിക്കുമായ്ക്കുന്നു, തിരുമനസ്സിലെ കാര്യങ്ങളും ഈ ഭൂതപദേശത്തിൽ പങ്കുകാരനായി കലർന്നു. ഈ യും തിരുമനസ്സിലെ അന്നു സ്ഥിരമായും ബഹുമാനമെന്നും മലിനപ്പെട്ടതും ഈ ഭാഗ്യംകൊടുത്തതും തന്നെയും ഒഴിയുവാൻ സാധ്യമായിരുന്നതിലുള്ള അധികാരവ്യക്തം അതിൽ എടുത്തു.”

മേൽപറഞ്ഞ എഴുതികൾ ഒരു പക്ഷെ മറ്റൊരാളായ തിരുമനസ്സിലേക്കും വാഗ്ദത്തങ്ങളുമുണ്ടാകുന്നു.

മാപ്പ് തന്നെ മരിക്കാൻ ഗാർത്തർ കൊച്ചിയിൽ വരികയും നാലുദിവസം താമസിക്കുകയും ചെയ്തു. ശങ്കണ്ണിമേനോൻ ചെമ്പ്രാപട്ടണം അദ്ദേഹത്തിനെ കാണുകയും ഉണ്ടായി.

ഗാർത്തർ മരിക്കാൻ തീർച്ചപ്പെടുന്ന ഉടനെ മഹാരാജാവിനെഴുതിയ എഴുതിൽ ഇങ്ങനെ എഴുതിയിരുന്നു: —“എളയരാജാവിന് ഇപ്പോൾ സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ള അവകാശങ്ങളെ അദ്ദേഹം സ്വീകരിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം ഈ തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ പിൻവരക്കുവാൻ അദ്ദേഹത്തിന് കിട്ടിയ അവകാശങ്ങളെ തിരിച്ചെടുക്കാനും ഇപ്പോഴും വേണ്ടുന്നതുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു.

ഏകയുഗാധാരം തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു ബുദ്ധിശാലിയും തിരുമനസ്സിലെ നേരെ കീഴ്വണക്കമുള്ളതും അടുത്ത സഭയാലോചനയാണെന്ന് എനിക്കറിയാം. ഞാൻ പറഞ്ഞതുപോലെ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ആവാഗ്തപ്പെടുന്ന ഏതെങ്കിലും നിയമവും അദ്ദേഹം തിരുമനസ്സിലെ കല്പനയുടെ ഗൗരവം മനസ്സിലാക്കുന്നതാണ്. തിരുമനസ്സിലെ കടംബത്തിന്റെ അവസ്ഥയ്ക്കും കാര്യത്തു സമാധാനത്തിനും ഏകയുഗാധാരം ഭിവാദനം ചെയ്യുമാനും തത്വമുള്ള ചെറുകുറുത്തുനും ഇപ്രകാരമുള്ള പൊതുക്കാര്യങ്ങളിൽ തിരുമനസ്സിലെ സഭയാലോചനാർ ചോദനിക്കേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാകയാൽ ഇപ്പോൾത്തന്നെ ഇതിനെ ഒരു ഏകാക ചെറുകുറുത്തുനാക്കുന്നു. "അദ്ദേഹത്തിന്റെ അധികാരത്തെ സമാധിക്കേണ്ട സംഗതി ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടാകുമെല്ലാം ദിവ്യദൈവത്തിന്റെ ഉപദേശപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കാമെന്ന് ഏകയുഗാധാരം സമ്മതിച്ചു.

"ഏകയുഗാധാരം" ഇപ്പോഴുള്ള നിയമത്തെ ഒരു റിപ്രസെന്റേഷണൽമാണ്, എന്നു അറിയിക്കേണ്ടതെന്നും, അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതായാൽപ്പോലും അദ്ദേഹത്തിന് ഏകയുഗാധാരം എന്ന സ്ഥാനം അർഹിക്കുകയില്ലെന്നും, ഉപരികീഴ്യാൽ തന്നെ കാര്യമുണ്ടെന്നിത് അധികാരമുണ്ടാകുന്നില്ലെന്നും" ദിവ്യദൈവം ഏകീകരണമല്ല.

ഏകയുഗാധാരം ഇപ്രകാരം തെറ്റിപ്പോയെന്നു ചിലർക്കുപോലുള്ളതെന്നും വ്യക്തമായാൽ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു മനസ്സിലാക്കി അതുനിമിത്തം അദ്ദേഹത്തിനെ തുല്യനാക്കിയതിൽനിന്നു നാടുകടത്തുവാൻ മറ്റൊരാൾക്ക് ഭിവാദനം നൽകിയിട്ടുള്ളതാണ്. പാശ്ചാത്യർക്കു നാടുകടത്തേണ്ടതിനെപ്പറ്റി ഭിവാദനം ദിവ്യദൈവത്തിന് ഏകീകരണമല്ല. ഏകയുഗാധാരം അധികാരമില്ലാത്തതിനാൽ ഇതല്ല.

[illegible][illegible][illegible]

ചെക്കരയ്ക്ക് ആദ്യമായി തടവുകാരൻ വിചാരിച്ചപ്പോഴാണ് അദ്ദേഹം 1953-ൽ മുമ്പാകെയുള്ള അടക്കമേക്കൽ കൊണ്ടുപോകുവാൻ കഴിഞ്ഞു. ഉടനെ നിരന്തരവേഷാൽ കല്ലറകൾ വിവർണ്ണമായി തടവുകാരൻ അമ്മയ്ക്കൽ വിടേണ്ടതിനാലുകൊണ്ട്, വാങ്ങേണ്ടതിനുള്ള അടക്കമേക്കൽ അദ്ദേഹം കോടതിയിൽ നടത്തിച്ച കൊച്ചിയിലെ വിചാരകൾ മാത്രമേ വേണ്ട അന്തരവായിട്ട് പന്ത്രണ്ടാമതിൽ കൊല്ലാതിരുന്ന പാറാതി തടവുകാരൻ അമ്മയ്ക്കൽ കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ, ആ ആദ്യത്തെ അമ്മയ്ക്കൽ കോടതി സി.കെ.ജി. കൊച്ചിയിലായിരുന്നു. അമ്മയ്ക്കൽ വിടവിടാൻ അമ്മയ്ക്കൽ വിടവിടാൻ കൊണ്ടുവന്നപ്പോൾ, കോടതിയിൽ നിന്നും ചെക്കര അമ്മയ്ക്കൽ, അമ്മയ്ക്കൽ പ്രതികരണങ്ങൾ പാലാക്കുണ്ടായിരുന്നു.

[illegible]



തെളിയിക്കുക ആ രാജാവിൽ വെച്ചു കൊണ്ടു നിൽക്കുന്നത് വിചിത്രമായ ഒരു കൂടി മഹാശാസ്ത്ര പ്രത്യേകമായ ആ രാജാവിനെയെന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നു" അദ്ദേഹത്തിനെ ഉടനെ സ്ഥാനം മാറ്റുകയെന്നതിലും കഠിനമെന്നു മിസ്റ്റർ ബ്ലാൻഡ്വിഡൻ സ്വകാര്യമായി എഴുതി അയച്ചു.

പ്രതികരണമാപ്പുവെയ്ക്കു വിട്ടയച്ചു തിരുവെങ്കടം മാര കൂടെ തൃശ്ശിവപേരൂർ സ്ഥലംമാറ്റുകയും ചെയ്തു.

ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഈ സന്ദർഭത്തിൽ നസിറുദ്ദീൻ നൂതി മദ് എഴുതിയതായുള്ളതും, ആ ദേശാധിപതിയിൽ ആദ്യവ സാന്നിദ്ധ്യം കാണിച്ചിട്ടുള്ള ബുദ്ധിശക്തിയേയുംനിട്ടു മറ്റൊരു സാധാരണയായും പറ്റി പ്രത്യേകം അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചിരുന്നു.

ഈ തരം തുടങ്ങിയതിൽപിന്നെ എളയത്തമ്പുരാൻ ദിവാനെ കാരണകരമായ അദ്ദേഹത്തിനെ നേരിട്ടു നല്ല രേഖകളും അയയ്ക്കുകയോ ഉണ്ടാക്കിയില്ല "തൃപ്പൂണിത്തുറയ്ക്കു പോകുന്ന പഴിക്കു ഞാൻ എളയത്തമ്പുരാൻ കരിപ്പമ്പുവാൻ ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹം എഴുന്ന മുമ്പം കാണരുതെന്നു വിചാരിച്ച് തിരിഞ്ഞുനോക്കരുതെന്നു കടന്നുപോയി" എന്നും മറ്റും ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ പലതും എഴുതുകയുണ്ടായിട്ടുള്ളതായി കാണുന്നു. അതുപോലെയും ദിവാനെയും അതിൽ ചോദ്യപ്പെടുത്തിയവർക്കു നേരിട്ട പലതും തുടർച്ചയായി എളയത്തമ്പുരാനെ കണ്ടു അതിൽ സമാധാനമായും കൊള്ളാമെന്നു ദിവാൻ മോഹമുണ്ടായിരുന്നു. എങ്കിലും അദ്ദേഹം ഒരു ഒരാളാ ചെല്ലിയില്ലാത്തതുകൊണ്ട് മാപ്പുശോഭിക്കുവാൻ കരുതുന്നില്ലെന്നു മറ്റും എളയത്തമ്പുരാൻ പ്രായമായതോടുകൂടി, ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ പ്രത്യേകപ്പെട്ട് അദ്ദേഹം അഭിനയിക്കുവാൻ തുടങ്ങി ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ അടുത്തുണ്ടായി ഉദ്യോഗത്തിൽനിന്നും പ

റിഞ്ഞശേഷം, തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ശങ്കണ്ണിദേവനാശ്വാസമെടുത്തു. ഒരു മിഥാൻ ഉണ്ടാകയില്ലെന്നും ഇനിയും അദ്ദേഹം ഭവനാഭിഷേകത്തിൽ കൊല്ലാതെ മോഹമുണ്ടെന്നും തിരുമനസ്സിനെ ഒരു സ്നേഹിതനോടു പറയുകയായി. ഇതു കഴിഞ്ഞ് അധികകാലം കഴിയുന്നതിനുമുമ്പ് ശങ്കണ്ണിദേവൻ പേരിൽ തിരുമനസ്സിനേക്കു താതൊരു മുതിർന്നവനും ഇല്ലെന്നും കൊച്ചിയും തിരുവിതാംകൂറും തമ്മിലുള്ള അതിർത്തിത്തർക്കത്തിൽ വേണ്ടതുപ്രവൃത്തി ഉപാധികൊള്ളാമെന്നും ഒരു നമ്പൂതിരിയുടെ അടുക്കൽ പറഞ്ഞുവെച്ചു. ഒടുവിൽ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ശങ്കണ്ണിദേവനുമായി ഏഴുതുകയ്ക്കുകയും നടത്തിത്തുടങ്ങി.

— ൪൪ —

## മുതലപ്പറ്റം ധനസ്ഥിതിയും.

ശങ്കണ്ണിദേവൻ പല പരിഷ്കാരങ്ങളും വരുത്തണമെന്നും മോഹമുണ്ടായിരുന്നു. നാക്കു, പണച്ചെക്കുകൊണ്ട്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഗ്രഹാപോക്കു ഏറ്റവും സാധിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. സ്ത്രീകളും ആസ്ത്രികളും സ്ഥാപിക്കേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു, വഴികൾ തുറക്കുക, മരാമത്തുകൾ നടത്തുക, പാലങ്ങൾ പണയ്ക്കുക ഇവയെ പണികൾ അത്യാവശ്യമായി ചെയ്യേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നു. ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ശമ്പളം വളരെ മോശസ്ഥിതിയിലായിരുന്നു കൊയിലാങ്കരയെക്കുറിച്ച് ഉണ്ടായിരുന്ന തുക തുല്യമായിരുന്നു. ഇവയെ നൂനതകളെ പരിഹരിക്കുവാൻ പണം കൂടാതെ കഴിയുമോ? അദ്ദേഹം കിരീടവാൻ തുടങ്ങുകയും പണ്ട് ഏറക്കുറവു ഏറ്റുവെക്കും പ്രധാനമുതലപ്പറ്റം മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. കടം ലുട്ടി മറക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ള ഏ

ന്നത് ശങ്കുട്ടിമേനൻ ഹൃദയം നീരുസമാനം നടപടിനായിട്ടു  
 തോന്നി. എന്തിനും പണം കൂടാതെയും കഴികയില്ല. ശ  
 ങ്കുട്ടിമേനൻ കാലത്തിന് മുറുപ്പുണ്ടായ കണ്ടെഴുത്തിനാശ  
 യും, ആളുകൾ സ്ഥലത്തുള്ള തരിശുപറമ്പുകളും നിലങ്ങ  
 ലും ആക്കിയും, പറമ്പുകളിൽ കുറു വൃത്തത്തക്ക വൃത്ത  
 ങ്ങൾ ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതായെല്ലെങ്കിൽ, നെല്ലിന്നും വി  
 ലമ്പമൊ കൂടുകയില്ല. ആവക നിലങ്ങളെയും പറമ്പുക  
 ളെയും കണ്ടെഴുത്തുകയും വില്പനത്താൽ കൂട്ടുകയും ചെയ്തു.  
 നെല്ലിനാപത്തിലേയ്ക്ക് കൃഷിത്തൊട്ടങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നതി  
 ന്നും, സ്ഥലങ്ങൾ ഹിതാശയങ്ങൾ പരിമുഖകാട്ടുവു. ചി  
 രപ്പൻ തുടങ്ങുന്ന വാങ്ങിയും ചേർത്തും ജലാശയങ്ങളെ നി  
 ർമ്മിച്ചും കൃഷിത്തൊട്ടങ്ങളായ സ്ഥലങ്ങളെ വളർത്തിച്ചു.  
 ഈ വിധം നിർമ്മാണത്തിനുണ്ടുവെക്കുമ്പോൾ കൂട്ടി, ആക്കുക കൂ  
 ടത്തൽ ആകാക്ഷിൽ എത്തിച്ചു കൂട്ടും കയ്യാവും സ  
 ക്ഷാതുക കയ്യാകുട്ടുകൾക്കുമാകൂ. ഇതിൽനിന്നും, ആ  
 ധാരാ രജിസ്റ്റാക്കുന്ന സമ്പ്രദായം എടുത്തുതന്നതിൽനി  
 ന്നും, കോർട്ടുപീസ്റ്റുസംബന്ധമായ നിയമം പരിഷ്കരിച്ചു  
 തിരിന്നിന്നും കൂടുതൽ മുതലെടുപ്പുണ്ടായി.

“സക്ഷാതിരേഖ നീരുവ അടക്കേണ്ടതായ ഉപ്പ്, പൂ  
 ക്കുവ, കയ്യാകുട്ടുക എന്നീ പദാർത്ഥങ്ങളുടെ പരസ്പരമുള്ള  
 വ്യാപാരത്തെ സംബന്ധിച്ച് മൂന്നു സംബന്ധങ്ങളാൽ ത  
 രിൽ കാര്യങ്ങളൊന്നായിട്ടു തിരുന്നാതിനാൽ, ആവക പദാ  
 ര്ത്ഥങ്ങളിൽ സർക്കാരിൽനിന്നും നടത്തിവന്നിരുന്ന അധി  
 കാരവും ഉൾപ്പെടെയെല്ലാ മുമ്പാകെ വന്നിരുന്നവകയും  
 ഇവയെല്ലാം മനസ്സിലാക്കും മേലുണ്ടെ മൂന്നു ഗവൺമെന്റുകൾ  
 കണ്ടുപോലെ വിലയ്ക്കു ഉപദ്രവത്തിന്നും ബുദ്ധിമുട്ടിന്നും  
 ഇടയായിത്തീന്നിരുന്നു. കൈച്ചിട്ടുണ്ടുണ്ട അതിരുകൾക്ക്  
 അതിരുകൾ വലിപ്പത്തിന്നുതക്ക നീളത്തിനേക്കാൾ വളരെ

[illegible]

മുൻമുഖം ഉറപ്പു കൂട്ടുന്നതിനുള്ള വഴികളെ നോക്കിയതിന്നു പാമെ, ചിലവു കഴിയുന്നത്ര മുങ്ങിക്കിടന്നു. അതു മേൽമുഖമായിട്ടു ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ കാലത്ത് ഉപകാരപ്പെടുന്നതല്ലാത്ത പല കാര്യങ്ങൾക്കുമായി അനവധി പണം വ്യയം ചെയ്തെങ്കിലും ഇതുപതുപക്ഷത്തിൽ അധികം സംഖ്യ സംസ്കരിച്ചുവെങ്കിലും അതിനും കൊല്ലത്തെയുള്ള മുതൽകെട്ടിപ്പറ്റിയതിൽ ചിലവാനം ലക്ഷത്തിൽനിന്നു പതിനാലുലക്ഷത്തു നൂറു കൊണ്ടുപയോഗം അദ്ദേഹത്തിന് സാധിച്ചു.

ആദ്യകാലത്ത് ഖജനാവിന്റെ ഭരണത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി മേനോൻ, തന്റെ അച്ഛൻ ചെയ്തിരുന്നവണ്ണം നോട്ടു കിന്നം അനേകമായിട്ടു വന്നു. ആ പക കണക്കുകളെ കുറിച്ച് അദ്ദേഹത്തിന് വലിയ പർ മയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. സമ്പ്രദായം പ്രാപ്തം ആയിരുന്ന ഏകദേശം ശിരസ്സാർ ഏകകൂന്നി ഇട്ടു മറ്റൊരു ആ വകുപ്പിന്റെ മേൽനോട്ടം ചെയ്തുകാലത്ത് അതു കരാറാൽ കൂടാതെ ശരിയായി നടക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനാൽ ൧൮൪൨ ആട്ടത്തിൽ, ഖജനാവ് ഉടനെ മുദ്രവെച്ചു പരിശോധിച്ചാൽ ഒരു ലക്ഷം രൂപയോളം കുറവു കാണുന്നതാണെന്ന് ഒരു കള്ളുപേർ കിട്ടിയതായും ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഒരു പത്തു. ഉടനെ വേണ്ട നടപടികൾ നടത്തി കുറയ്ക്കാതെ ശിക്ഷിപ്പിക്കുകയും, പൊതുപണം മുക്കാലം മാറ്റുമായി കാണിച്ചു എന്ന വകുപ്പും വിവിധ വസ്തുക്കളെയും ഖജനാവിന്റെ ഭരണത്തെ ശരിയായും കൃത്യമായും നടത്തുന്നതിന്നു ശുഭകേടുകളും ചെയ്തു.

## ൨. പദ സംഗതികളിലെ മുഖ്യമായിട്ടുള്ള പരിഷ്കാരങ്ങൾ

ശബ്ദശാസ്ത്രകർത, ഭരണകാര്യങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെട്ട മരാമത്തുവർത്തനത്തിൽ അദ്ദേഹം പ്രത്യേക മനസ്സുവെച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ വകയിൽ അദ്ദേഹത്തിനൊന്നാലത്തുണ്ടായ ഗ്രന്ഥം, കോവതുരസം ഇന്നു കണ്ടെന്നു പാലം പണിയുന്നതിലായിരുന്നു. അടുത്തകാലം വരുന്ന ഈ രാജ്യത്തു രീതിവഴി നടപ്പാക്കിയ മനുഷ്യർക്കു അതിനുള്ളിൽ ഉപയോഗമാകത്തക്ക പരിഷ്കാരങ്ങൾ അന്നു ശബ്ദശാസ്ത്രകർതർ ആ പാലം പണിയിച്ചിട്ടുള്ളത്. അന്നത്തെ പണിക്കർ അതു മിടുക്കന്മാരായിരുന്നില്ലെങ്കിലും, മുപ്പത്തൊമ്പതു കൊല്ലത്തിനുള്ളിൽ രീതിവഴി നടപ്പാക്കിയ കാലത്ത്, വിശദമായ ഒരു ഇനത്തിന്റെ നാൾ ആ പാലത്തിൽ താക്കത്തിൽ കുറച്ചിട്ടുള്ളതാകാൻ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

ശബ്ദശാസ്ത്രകർതർ കാലത്തു വെട്ടിയ വഴികളിൽ കൂടി ചുറ്റി ഉറപ്പുവരുത്തുകയും ഇവയെക്കൂടി കാനകളിലൂടെയും വെട്ടിയെടുത്തുവെച്ചിരുന്നു. വാഗ്ദാനങ്ങളുടെ ഗാനഗന്ധർവ്വത്തിനും ഇതു കൊണ്ടു തന്നെ കറുത്ത വാഗ്ദാനങ്ങളായി. ആ വഴികളിൽ മിക്കവാറും കൂടി ചുറ്റി ഇവയെക്കൂടി കാനകളിൽ നിറച്ചുവെച്ചുവെന്ന് ശബ്ദശാസ്ത്രകർതർ വട്ടമെടുത്തിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിനൊന്നാകെ വാഗ്ദാനങ്ങളെ അനവധി വട്ടം വട്ടം വെട്ടി ചുറ്റിയിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അദ്ധ്യക്ഷൻ കാലത്തു പണിയിച്ചിട്ടുള്ളതെല്ലാം അദ്ദേഹത്തിൽ മിക്കവാറും ശബ്ദശാസ്ത്രകർതർ ഇന്നുപാലങ്ങളിൽ ജനങ്ങൾക്കു മുകളിലുണ്ടാകാൻ കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അവയിൽ അദ്ദേഹത്തിനൊന്നാകെ വെട്ടിയെടുത്തുവെച്ചിട്ടുള്ളതെല്ലാം.

കൂടാതെ കൊച്ചിരാജ്യത്തെ സകല വഹിയ കെട്ടിടങ്ങളിലേയും കാരണാഭ്യന്തര ശങ്കർജിതേന്ദ്രൻമാരാണ് മിക്ക ചങ്ങാടാപ്പീസുകളും ഏറണാകുളം തൃശ്ശിവപേരൂർ എന്നീ പ്രധാനപ്പെട്ട മറ്റു താഴ്വരകളെ കയ്യടക്കുകയും കെട്ടിടങ്ങൾ പണിതീർത്തതും അല്ലെങ്കിൽ തുടങ്ങിയതും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തായിരുന്നു. അതിനുംപുറമെ രാജകുടുംബത്തിലെ ആവശ്യത്തിനായി അദ്ദേഹം പത്തൊ പത്തുണ്ടോ കോവിലകങ്ങളും പണികഴിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. പ്രധാനപ്പെട്ട മിക്ക കെട്ടിടങ്ങളും മിസ്റ്റർ സർജ്ജ എന്ന അദ്ധ്യക്ഷാസ്വർണ്ണന്റെ ആലോചനാപുരിമയായ ഉപദേശത്തോടുകൂടിയാണ് അദ്ദേഹം പണിയിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഏറണാകുളം കായൽതീരങ്ങളെ ശരിയാക്കി നീട്ടി കൊടുത്തു. ഏറണാകുളത്തിന് ഒരു പുതുനായ വരത്തിനത്രം അദ്ദേഹമാണ്. പുതിയ വഴികൾ കെട്ടിയും മറ്റും പടന തടവ് പരിഷ്കരിക്കുന്നതിൽ അദ്ദേഹത്തിന് അന്നത്തെ ചാർജ്ജ് പെന്റോയെന്ന ശങ്കർജിതേന്ദ്രൻ സ്ഥാനം വളരെ ഉണ്ടായെടുത്തു.

അക്കാലത്തുതന്നെ കൊച്ചിയിൽ തീവണ്ടി നടപ്പാക്കുന്നതിന് ശങ്കർജിതേന്ദ്രൻ വളരെ മോഹമുണ്ടായിരുന്നു. ഗവണ്മെന്റ് മെമ്പറിൽ തീവണ്ടി വന്നുവരുമ്പോൾ ഗതികയ്പുവാൻ ശങ്കർജിതേന്ദ്രൻ ആമോദ്യം ചെയ്യാനുള്ളതും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉദ്യോഗകാര്യം മുഴുവൻ ആ സംഗതിയെപ്പറ്റി നയിക്കപ്പെട്ട അധികാരികളുമായി എഴുത്തുകത്തു നടത്തുകയും ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. തൃശ്ശിവപേരൂർ, ചെറുതുരുത്തി, ഏറണാകുളം അല്ലെങ്കിൽ മറ്റു എന്തെങ്കിലും കെട്ടിടത്തിൽ പോകത്തക്കവണ്ണമുള്ള തീവണ്ടിപ്പാതയുടെ ഒരു ശാഖ കൊച്ചിയിൽ നടപ്പാക്കേണ്ടതിലേക്കു പദ്ധതിയിടുന്നതായി ആലോചന നടത്തി എങ്കിലും ഒന്നല്ലെങ്കിൽ മറെറായ കാരണംകൊണ്ട് ഇവിടെ സമ്മതമില്ല.

[illegible][illegible]



ണ്ണിമേനോൻ അദ്ദേഹത്തെ നേതൃത്വമുള്ളവൻ പാലക്കാട് പ്രദേശം കൂടി എങ്കിലും തുണയൊരുക്കുകയായില്ല. അതുകൊണ്ട് ധനം-ൽ സാധ്യമായ ജോലിയിൽനിന്നും ഒഴിവാക്കി കണക്കു ശരിയാക്കുവാനായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജാമ്ബുസംഗ്രഹത്തിൽനിന്നും പണമെടുക്കേണ്ടിവന്നു. പിന്നെ വന്നത് മാക്ഡോണൽഡ് സാഹുസികത്വം. അയാൾ ശരിയായി ജോലി എടുത്തിരുന്നില്ലെന്നതെന്നയല്ല കീഴ്ജോലിസ്ഥന്മാർ ജോലി എടുക്കുന്നതിൽ പല തടസ്സങ്ങൾ നേരിട്ടുവെച്ചുകൊണ്ടിരുന്നതും ആരും ശ്രദ്ധനോ സത്യവാദിയും സമൂഹനും ആയിരുന്ന എങ്കിലും എപ്പോഴും സുഖക്കേടായിരുന്നതുകൊണ്ട് ജോലിചെയ്യാൻ സമയം കഴി കറവായിരുന്നു. ഈ സംഗതികളെക്കൊണ്ട് ധനം തുടങ്ങിയ ജോലി താമിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. പിന്നത്തെ എഞ്ചിനീയർ ആയിരുന്ന ഫഡ്ഡൻസാസ് ഇരുപതു കൊല്ലത്തോളം ആ പണി നോക്കി.

ശങ്കണ്ണിമേനോന്റെ കാലത്ത് മലയാളം എന്തിനെയും സംരക്ഷണത്തെപ്പറ്റിയൊ അതിന്റെ ആവശ്യത്തെക്കുറിച്ചൊ ആർക്കും താല്പര്യം അറിയാമായിരുന്നില്ല. നെൽകൃഷിക്കായി കൂടി നന്നാക്കുക, നികുതി പിരിക്കുക എന്നിവയിലാണ് എല്ലാവരും അവസരമെടുത്തു. പതിപ്പത് എന്ന വോണം. ശങ്കണ്ണിമേനോന്റെ ഉത്സാഹത്തിനോടൊപ്പം മുന്നോട്ടായി തോക്കു വെച്ചുപിടിപ്പിക്കുവാൻ തുടങ്ങിയത് പാലക്കാട്ടിരിക്കുമ്പോൾ പാറക്കുടവുഴയുടെ സമീപം ആദ്യമായി ധനം-ൽ തേങ്ങനടുത്തു കിട്ടിയ ധനം ആത്മപ്പോഷകം ഏകദേശം എട്ടുലക്ഷത്തോളം പണം പിടിച്ചു കണ്ടായിരുന്നു ഈ തേക്കുകൾ നല്ലതായിരുന്നു എങ്കിലും മറ്റു വിവിധ ഭാഗങ്ങളിലെപ്പോലെയുള്ള പച്ചക്കറിയുള്ളവയായിരുന്നു. ഇതിനു പുറമെ നോട്ടക്കുറവുകൊ

## പല സംഗതികളിലുമുണ്ടായിട്ടുള്ള പരിഷ്കാരങ്ങൾ നൂറു

എന്ന് ഇവയിൽ പല മക്കളും ഉണങ്ങിപ്പോയി. ഇപ്പോൾ ആ വഴിമുതൽ ഏകദേശം നാലുലക്ഷത്തോളം മക്കളുണ്ട്. മലബാർ പ്രവിശ്യയിൽ ശങ്കുണ്ണി എന്നായിരുന്നു പലപരിഷ്കാരങ്ങളും നടന്നിരുന്നതെന്ന്.

ഇപ്പോൾ ചിട്ടാഗാസത്തിന്റെ കാര്യങ്ങൾ ശങ്കുണ്ണി മേനോൻ പ്രത്യേകം പ്രയത്നിച്ചിരുന്നു. ശങ്കുണ്ണി മേനോൻ ദൈവാനന്ദ കായസ് ആകെ ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് പ്രഭുക്കളെ ഉണ്ടാക്കിത്തന്നു. ഒരു തൃശ്ശിവപേരൂർ ഒരു എറണാകുളം ആയിരുന്നു എറണാകുളം സ്കൂൾ മേഡ് മാസ്റ്റർ ക്ലർക്കെല്ലാം തൃശ്ശിവപേരൂർ ഓഫീസിലും നല്ല അദ്ധ്യാപകന്മാരായിരുന്നു. കൊച്ചിയിൽ വിദ്യാഭ്യാസവകുപ്പ് പരിഷ്കാരത്തിന് ബ്രിട്ടീഷ് ഗവണ്മെന്റിന്റെ പാഠശാലകളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി പല വിദ്യാഭ്യാസരീതിയെ ഇവിടെ എടുത്തുനോക്കുകയും സമയമായ ഒരു ഏകാധിപതി അദ്ധ്യാപകനെ മേലധികാരിയായി നിയമിക്കുകയും ചെയ്തെന്നാണ് ശങ്കുണ്ണി മേനോൻ നമ്മുടെ ഇതിഹാസം പറയുന്നതെന്ന്. കിരണമുണ്ടായി. പത്രങ്ങളിലെ പരസ്യമനുസരിച്ച് പല ആളുകളും ഫർജ്ജ്കൾ അയച്ചു എങ്കിലും നവീകരണത്തിനും മിഥാഭരണത്തിനും തൃപ്തിയായ ഒരു കിട്ടിയില്ല. ഒടുവിൽ ഗവണ്മെന്റ് മിസ്റ്റർ എ. എഫ് സീലിയെ ഈ ജോലിക്കായി നിയമിച്ചു. കിരണ ഈ പ്രവൃത്തിയെപ്പറ്റി ശങ്കുണ്ണി മേനോന് വളരെ തൃപ്തിയുണ്ടായി. "ഞാൻ സർക്കാർ ജോലി ചെയ്ത തുടങ്ങിയതിൽപിന്നെ ഞാൻ ചെയ്ത ഒരു കാര്യത്തിലും മിസ്റ്റർ സീലിയെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിൽ പാതികാര്യം ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്ന ഏകദേശം അങ്ങനെയൊരു അഭിപ്രായം ശങ്കുണ്ണി മേനോൻ പറയുകയുണ്ടായി" ഈ പ്രതിപാദനം അദ്ദേഹത്തിന് മാറ്റമില്ലാത്തവിധമായി.

മിസ്റ്റർ സീലിയുടെ മേലധികാരിയായി എറണാകുളം

കളം സ്ത്രീ വേഗത്തിൽ അഭിമുഖീകരണ പ്രാപിച്ചു. മൂന്നുകൊല്ലംകൊണ്ട് കുട്ടികളുടെ എണ്ണം വളരെ കൂടുകയും മക്കൾക്കുവേണ്ടി പലതരം കുട്ടികളെ വേർതിരിച്ചു കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. ൧൮൭൨-ൽ ആയത് ഒരു കൊടുമുടക്കിന് നാലാം അടുത്ത ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ മോഹമുണ്ടായിരുന്ന എതിർപ്പോടെ അതിരോടെ വേണ്ട കുട്ടികൾ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒപ്പം ത്തിൽ ലിസ്റ്റർ ക്രിസ്ത്യൻ വന്നതോടെ സ്ത്രീയുടെ പുതിയ ജീവൻ വെച്ചു. അന്നു അതു ഒരു വെള്ളംഗുലൻ കോളേജ് മാർക്ക്. ഏറ്റുമാനൂർ കോളേജ് ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ദിവാൻപണിയിൽനിന്ന ഒഴിഞ്ഞുപോയതും അങ്ങനെയായി വെള്ളംകളിൽ വെച്ച് ഏറ്റുമാനൂർ നല്ല സ്ഥിതിയിലായിരുന്നു. എല്ലാതരം കുട്ടികളും പുതിയ സ്ത്രീകൾ തന്നെ. ക്രമേണ ഈ സ്ത്രീകൾക്ക് നല്ല സ്ഥലങ്ങളും നല്ല അദ്ധ്യാപകന്മാരെയും സമ്പാദിച്ചു സീലിംഗ്സ് നൽകി കൂടെ എന്ന സ്ഥാനം കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ കോളേജ് ഏറ്റുമാനൂർ ഇടയിൽ കൂടുതൽ അടുത്തു ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ വളരെ പരിശ്രമിച്ചു. അതു ഒരു നല്ല സ്ഥലത്തേക്കു മാറി. തുറന്നുവെക്കുക ഒരു പുതിയ അടുത്തു കൂടി. തുറന്നുവെക്കുകയും കന്നം കൂടുതൽ വികസനം അടുത്തു കൂടി സ്ഥാപിക്കാനായി വേണ്ട ഏർപ്പാടുകളും ചെയ്തു. എങ്കിലും പിന്നത്തെ ദിവാൻ ഒരു കാലത്തേക്കു അതു സഫലമായുള്ളു. അദ്ദേഹം ഇരുന്ന കാലത്തോളം ഈ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ബ്രിട്ടീഷുകാർ ഉള്ളിലെ സർവ്വീസുകൾ മേൽനോട്ടത്തിൽ ആയിരുന്നു. ഈ സംസ്ഥാനത്ത് ഇംഗ്ലീഷ് ഭാഷകളിൽ ആളുകൾക്കു വളരെ സാധനത്തിൽ മാത്രമേ വിശ്വാസം ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. ജനങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങളെയും ചോദ്യത്തിന്റെ ഗുണത്തെയും അവർക്ക് മാത്രം അറിയുന്നതിൽ



അറക്കത്തീലം സമന്വദാദായ ആളുകളെ കിട്ടുവാൻ അദ്ദേഹം ഭരമിക്കാതിരുന്നില്ല എല്ലാവരെയും ശമ്പളം കൂട്ടി ഇതിന്നുപുറമെ ചെറുപ്പൻ കൊടുക്കൽ ഏകപ്പെടുത്താ. ഇതുകൊള്ളിക്കൊണ്ടും സ്വന്താനടപടികളെക്കൊണ്ടും അദ്ദേഹം ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ഇടയാൽ ഒരു ഉണ ചായത്തു. എല്ലാവരെയും ബഹുമാനത്തിനും റിശ്യാസത്തിനും അദ്ദേഹം പാത്രമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു.

ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഒരു കണ്ടെടുത്തുകഴിച്ച് നികുതി വേണ്ടപോലെ വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തുന്ന കാര്യങ്ങൾ പരിശ്രമം നൂറുകൂടിയ സമയം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരത്തിന് അനുകൂലം അസ്വാസ്ഥ്യം അധികമാകയാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഉത്സാഹം വ്യസനത്തോടുകൂടി നിതരിയ കേണത്തായി വന്നു കിടന്നു എന്ന് അദ്ദേഹം റിപ്പോർട്ടുചെയ്തതായ് കാണുന്നു അദ്ദേഹം രോഗം പറ്റിപ്പോയിത്തീർത്തു ഇപ്പോഴും കഴിഞ്ഞുശേഷമെ അതു പിന്നീടുകാണുവാൻ സാധിച്ചിട്ടുള്ളു.

## ൯ ചില ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ.

എല്ലാമാതൃക്കളുടെ ആളുകളും ചില അസൗകര്യങ്ങൾകാരണം ബുദ്ധിമുട്ടാറുണ്ട് കേരളത്തിൽ പ്രത്യേകിച്ചുള്ള ചില ആധാരങ്ങളും നടപടികളും കാരണം അധികപഴയകാലമേൽക്കുന്നതെ ഈ വക ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ വളരെ അധികമായതാണ്. ഈ ബുദ്ധിമുട്ടുകളിൽ ഒരാടില്ലാത്ത, ഉൾക്കിടം, മാതിരിയുത്സാഹം കൊണ്ടുള്ള കഴിപ്പാടും ഏതാ പരമ്പര പ്രത്യേകിച്ചും കഴിയുന്നതും ഇല്ലായ്മകൊണ്ടാൽ ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ശ്രമിച്ചു പിന്നീടുണ്ടായ സാമൂഹിക കോർപ്പറേഷൻ രൂപം അദ്ദേഹം ചെയ്തതു മതിയായില്ല എന്നു തോന്നാ

തിരിക്കാം. ചിലരെ അക്കാലത്തെ സമുദായസ്ഥിതിയും യഥേഷ്ടം പ്രവൃത്തിക്കുന്നതിനു നേരിട്ട് സ്വാതന്ത്ര്യക്കുറവും ഈ സന്ദർഭത്തിൽ വിസ്മയത്തോടെ സംഗതികളല്ല. അന്നത്തെ മഹാരാജാവ് പഴയ ആചാരങ്ങളെ മാറ്റുന്നത് ഇഷ്ടമായിരുന്നുല്ല.

മുമ്പുതന്നെ വിളംബരപ്രകാരം ശങ്കരവാദിയായ ഒരു കാലത്ത് തന്നെ അടികൾക്കു സ്വാതന്ത്ര്യം നൽകിയിരുന്നു. അന്നു കമ്പോഴുള്ളതായ ഈ വിളംബരം കൊല്ലയിലെ അടികളായതുകൊണ്ട് ബ്രട്ടീഷിലുള്ള അവരുടെ സഹായം നോക്കാതെപ്പോലും ഉയർന്നു. അതുകൊണ്ട് വാചാരികളായിട്ടേതാളും ഗുണം ഉണ്ടായില്ലെന്നും, ഈ അടികളുടെ കയ്യെടുപ്പുകൾ അനുസ്മരിക്കത്തക്കവണ്ണം കറഞ്ഞു. വാസ്തവം പര്യടകന്മാരുടെ മുമ്പിൽ ഈ കൂട്ടർ ഇപ്പോഴും പര്യടകന്മാരുടെ കയ്യിൽ താമസിച്ചിരിക്കുകയും വളരെക്കുറച്ചു വസ്ത്രവും ഭീമിതരായിട്ട് അത്രാപരമായ ഉപകരണങ്ങളോടെയും തൃപ്തിപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്ന എന്നാൽ അവരുടെ ഭക്ഷണം സാധാരണയായിട്ടുള്ളതും ആയതത്രെ അവർക്കു ഭോജനസംഹാരം ഉണ്ടെന്നിരിക്കെ പണ്ടിപ്പോഴെങ്കിലും സാധിക്കാത്തതല്ല എന്നു കാണാം. അവർക്കു യജമാനന്മാർ അറിയാതെ ചെക്കയും ഇവർ ഈ അടികളെ കറഞ്ഞായി ഉപയോഗിക്കാറില്ല. ചിലന്നു, മുമ്പിൽത്തന്നെപ്പോലും അടികൾ തങ്ങളുടെ കീഴ് കയ്യിൽ ഭോജിപ്പോലും വിശ്വസിക്കുന്നതായ നിവൃത്തിയില്ലാതെ അതുകൊണ്ട് പാല ഉടമസ്ഥന്മാർക്ക് അവരോടു നല്ലവണ്ണം പെരുമാറുന്നതല്ലാതെ ചേറെ വഴിയല്ല.

“ഈ കൂട്ടരിൽ സ്വന്തം നഷ്ടമുള്ളവർ ചുരുക്കമല്ല. അവർക്കു ചിലർ തങ്ങളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യം ലഭിച്ച ഉടനെ പഴയ യജമാനന്മാരെ വെട്ടിമറയ്ക്കുകയും ചെയ്തതായും ഏറ്റുമാനായി ചേറെസ്ഥാനങ്ങളിലേക്കു പോയതും എന്നാൽ







മരായജാലികൾ മാത്രമെ പ്രതിഫലംകൂടാതെ ചെയ്യാനാ സക്കാർ ആപിശ്ചരപ്പടാമുള്ള ഇതുബ്രിട്ടീഷിലും പൗരവർത്തിത്വം. അതുകയ്പുവെല്ല. സ്വന്തംവിദ്യേജകാക്കുന്നതിന്നു സക്കാരിൽനിന്നു അവർക്ക് ഏതാണുതാമസ്കാവുന്നതു്? ഇതുഎല്ലാവരും ചെയ്യുന്നതും ചെയ്യേണ്ടതും ആകുകൊണ്ട് ആക്കം വിശ്വസിച്ചു് ഒരു ബുദ്ധിമുട്ടു ഉണ്ടാകയില്ല.

“സാമാനങ്ങൾ കൊടുക്കുന്നതിന്നു നിർബന്ധിച്ചിരുന്നതു കഴുത്തുന്നതായിരുന്നു. വേണ്ടതിലധികംസാമാനങ്ങൾ ജനങ്ങളുടെ അടുക്കൽനിന്നും വാങ്ങിക്കുക, ശരിയായ ബുദ്ധിമുട്ടിലൊല്ലേണ്ടപണം കൊടുക്കുന്നതിലകെ, എന്നിങ്ങനെ പല ദോഷങ്ങളും സാമാനങ്ങൾ ഈ വിധം വാങ്ങുന്നതുകൊണ്ട് ഉണ്ടായിരിക്കാഞ്ഞിരുന്നു.

“ഇതു ഒരു വിധത്തിൽ പ്രജാപീഡനം തന്നെ ആയിരുന്നുമുതകാണ്ട്, ക്ഷേത്രങ്ങളിലേക്കും ഉദ്യോഗകളിലേക്കും വേണ്ട സാമാനങ്ങൾ അക്കാടികളിൽനിന്നു വാങ്ങേണ്ടതാണെന്നു തോൽ നിഷ്കർഷമായി കല്പന അയച്ചിട്ടുണ്ട്” ഇപ്പോൾ, തിരുവനന്തപുരം, തൃശ്ശൂർ, മലപ്പുറം എന്നിങ്ങനെ ചില അസ്ഥാധാരണങ്ങളായ അതിരുന്നെടങ്ങൾക്കുമാത്രമെപറ്റി, ബൃഹത്തായും മറ്റുംവഴിസാമാനങ്ങൾ ശേഖരിക്കു പതിവുള്ളതു ഈ നടപടിയിലും കഴിയുന്നതാണെന്നു വരുത്തുവാൻ താൻ ശ്രമിക്കുന്നതാണ്.

“ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ ചെയ്യുന്നതെന്തു് ഉത്പാദനം ആദ്യമായി എന്നു് ചിന്തിക്കുന്നു് ഉത്ഭവിച്ചതെന്നു ജനങ്ങൾക്കുറവയുണ്ടല്ല. അതു അവരുടെ ഹരികളുടെ ഫലമെന്നു കരുതി, മിടുക്കരും, പരമാർത്ഥത്തിൽ വിരുദ്ധമായ സംഗതികൾമോറ്റതും അവർ ഹർജികൾ അയച്ചുവരുന്നു. തോൽ ചെയ്യാൻ ന് മാരിക്കുന്നതിലധികം ഇപ്പോൾ ഒന്നും ചെയ്യേണ്ടതൊന്നുമില്ലെന്നാണ് എന്നിങ്ങനെത്തന്നെ.”

൧൮൭൧-ൽ, കൊച്ചി, തിരുവിതാംകൂർ, മലബാർ എന്നീ ഭാഗങ്ങളിൽ അധികൃതർ അവർക്കുവേണ്ടി അനുവദിച്ചുവന്നിരുന്ന ചുമട്ടു അപ്പോൾ അനുഭവിക്കുന്നവരും ആരുമില്ലാത്ത കള്ളപ്പണത്തിന് വിപ്ലവകാരികൾ അനുവദിച്ചു മരിക്കാതിരുന്നവരുടെ അഭിമാനം മൂലം സംഭവങ്ങളായിരുന്നു. എഴുത്ത് അയച്ചു.

ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ അയച്ച വിപ്ലവകാരികൾ ഈ വിധം കല്പനയായി. "ഇതിനിമിത്തം നേരിടുന്ന അസൗകര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു നമ്മുടെ ഇല്ലാത്തവർക്കുവേണ്ടി കൊച്ചിസംസ്ഥാനത്തുനിന്നു ഫലപ്രദമായ ഏർപ്പാടുകൾക്കുണ്ടെന്നതിൽ ഗവണ്മെന്റുസന്തോഷിക്കുന്നു. ഇതിനെ പൂർണ്ണമായി അനുവദിക്കുന്നവർക്കുവേണ്ടി ഇവയെക്കുറിച്ചു നമ്മുടെ വിവരങ്ങൾക്കുവേണ്ടി വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നതും നമ്മുടെ ഗവണ്മെന്റ് അംഗീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു." ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ആ വിഷയത്തിൽ സാമൂഹികപരിഷ്കാരം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അനുഭവകാരികൾ അഭിനയിച്ചു പ്രവൃത്തിച്ചിരുന്നു എന്നുവരുമെന്ന്, ആ വിഷയത്തിൽ ഇന്നുള്ള അന്വേഷിക്കുമ്പോൾ അന്വേഷണവും ഉണ്ടാകുന്നതല്ലാത്തതും.

## ൧൦ മനുഷ്യരും സംഭവങ്ങളും.

ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ജീവശക്തിയിൽ നടന്ന മഹത്വ സംഭവങ്ങളെ കഴിഞ്ഞ അദ്ധ്യായങ്ങളിൽ ചേർത്താൽ തെളിയിക്കുന്നതും ഈ ജീവചരിത്രത്തിൽ ചേർക്കുന്നത് ആവശ്യമാണ്. അതുകൊണ്ടു അവയെ ഇവിടെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

വിശാഖംതിരുവാതിരമാരാജാവ് ൧൮൭൨-ൽ കൊച്ചിരാജ്യത്തേക്ക് എഴുന്നള്ളുക ഉണ്ടായപ്പോൾ അന്നു തിരുവനന്തപുരംകൊണ്ടു തിരുവിതാംകൂർ വിരമമുറയ്ക്കുന്നതിന്റെ സമാനമായിരുന്നു. കൊച്ചിയെ സന്ദർശിച്ച് അവിടുന്ന് വളരെ സന്തോഷത്തോടുകൂടി തിരിച്ചെഴുന്നള്ളി.

മാതൃവർമ്മമഹാജാവും, ശീലാസ്ത്രയധി അധികകാലം ക്രിസ്താഭിഷേകം ചെയ്ത ഹെബ്രൂർ ൭-ാംതരം, തീപ്പെട്ടി-  
 അധികത്തെ ഭോഗശേഷനത്തിനും ശുശ്രൂഷയ്ക്കുമായ് ശങ്കു-  
 ണ്ണിമേനോൻ അമോദാരാത്രം കായരളശം ചെയ്തു. ആ മ-  
 നസ്സെപ്പോഴും ദോഷാഭാവവും നിമിത്തം ഒടുവിൽ ശങ്കുണ്ണിമേ-  
 നോൻ അതി കലശലായ ഭീനത്തിൽ അകപ്പെട്ടു. ചിന്ന-  
 കണ്ണ മഹാരാജാവിന്റെ സ്ഥാനഭാരമണസമയത്തു വള-  
 രെ പഴയ പെട്ടിട്ടിട്ടം-ന് ശങ്കുണ്ണിമേനൻ മഹാരാജാൻ പാ-  
 ഡിച്ചത്. മോശത്തീർന്ന കാലഗുരവൽ വർമകന്മാര-  
 യി എങ്കിലും, ആദ്യകാലത്തെ ദേഹസുഖം ശങ്കുണ്ണിമേ-  
 നോൻ പിന്നീട് ഒർക്കലും അനുഭവിക്ക ഉണ്ടായിട്ടില്ല

തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ പ്ര-  
 ത്യേകമണപ്രകാരം, കൊച്ചി മഹാരാജാവു, തിരുമനസ്സു-  
 കൊണ്ട് ഗവണ്മെന്റൽ ആ സംസ്ഥാനത്തേക്ക് എഴുന്നള്ള-  
 ക ഉണ്ടായി. ടിപ്പുവിന്റെ കാലത്തിനുശേഷം, ഇരുസം-  
 സ്ഥാനങ്ങളിലേയും മഹാരാജാക്കന്മാർ അന്നായിരുന്നു ആ-  
 ദ്യമായി കൂടിക്കാഴ്ച ഉണ്ടായിട്ടുള്ളത്. ഇതുനിമിത്തം അ-  
 വരക്കുന്നല്ല, നാട്ടുകാക്കൊക്കെ ഈ സമോളനത്തിൽ വ-  
 ല്ക്കൊരു ചിത്താശ്വാസം ഉണ്ടായി. കൊച്ചി മഹാരാജാ-  
 വിനെ അതി പ്രശംസത്തോടു കൂടി എതിരേറു. രണ്ടു തി-  
 രാമനികളും ഏകാഭിസമോദനമാരുടെ നിലയിൽ പെ-  
 രുമാറി.

അടുത്ത ജനവരിമാസത്തിൽ, മദ്രാസിൽ ഏഴുന്ന-  
 ഉള്ള അധ്യക്ഷത്തിൽ, തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവു തി-  
 രമനസ്സുകൊണ്ട് കൊച്ചിയിൽ യാത്രയിൽ ചു. പിന്നീട്  
 ഗവണ്മെന്റൽ ചെയ്തും അവിടുന്നു കൊച്ചിയിലെക്കു ക-  
 ണം സ്വീകരിക്കുകയുണ്ടായി. ഈ സമോളനമെല്ലാം കൊ-  
 ച്ചി മഹാരാജാവു അവിടുത്തെ പ്രജകളും തിരുവിതാംകൂർ





[illegible][illegible]

അപ്രകാരമുള്ള അനുബന്ധം എം. എസ്. സി. മെമ്പർമാർക്ക് പേർ അറിയാത്ത ഐ. ഇ. ഐ. യിൽ പങ്കെടുക്കാനുള്ള അവസരം ഉണ്ടാകുമെന്നും അതിനുള്ള അനുമതി ലഭിക്കുമെന്നും അറിയിച്ചു. അതിനുള്ള അനുമതി ലഭിക്കുമെന്നും അറിയിച്ചു.



ഏറ്റുമാനൂർ ട്രിവാൻകൂർ സ്ഥലത്തുവെച്ച് രക്തം കുടിച്ചു. അദ്ദേഹം തന്റെയും മകളുടെയും കഷ്ടതകളെക്കുറിച്ചും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇതിഹാസം കേൾവിപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു സംഗതി ഉണ്ടായിട്ടു.

1950-51 ൽ കവലപ്പാറ റൂട്ടിൽനിന്നു തുടങ്ങി. ബ്രിട്ടീഷ് മെമ്പറായ ഉള്ള ആ പ്രദേശങ്ങളിൽ പിന്നെ പ്രവേശിച്ചപ്പോൾ ഒരു പെൺകുട്ടി മാത്രമേ അന്നു ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അതുവരെയും ആ കുടുംബത്തെ ഒരു കുഞ്ഞും കൂടുതൽ കുഞ്ഞുമാകാൻ കവലപ്പാറയിലെ മകാച്ചി മാത്രമേ അനുവദിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം മരണമടയും ഭരണം വീട്ടിയെടുക്കണമെന്ന അഭ്യർത്ഥം പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്നു. ആ വിഷയം ആരംഭിച്ചപ്പോൾ ചാൻ കളക്ടർക്ക് വിവരമില്ലാത്തതും അദ്ദേഹം മരണത്തിന്റേതല്ല, പ്രകടിപ്പിച്ചപ്പോൾ കൊച്ചിയിലെ മി.കെ.എസ്. മെമ്പർമാർക്ക് അറിയാത്തതും മറ്റൊരു അനുചര കളക്ടർ ഉടനെ രഹിഷയാസം എടുത്തതുമായിട്ട്. അദ്ദേഹം മരണാനന്തര പലകുടുംബങ്ങൾ, ബുദ്ധ, ഫിലിപ്പീൻസ് മുതലായ മതമതമാക്കും ആ മതങ്ങളെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി ശക്തിപ്പെടുത്താൻ പദ്ധതികൾ ആരംഭിച്ചതും പ്രായോഗികമായിട്ട്.

[illegible]





നന്ദിനും സുരഭി തമ്മെ പ്രായാസരം. മനോരാജാവ് രാജകുമാരനും രാജകുമാരിയും മനോരാജാവിനും വിവഹിച്ചു. സമ്മാനങ്ങൾ നൽകി കയ്യെടുത്തു. സമ്മാനങ്ങൾ നൽകി കയ്യെടുത്തു. സമ്മാനങ്ങൾ നൽകി കയ്യെടുത്തു.

[illegible][illegible]



ഏകപക്ഷാഭിപ്രായം ഉണ്ടാകുന്നതും ശരിയല്ല. മേ  
 ക്കാ വം പണ്ടു വം ചെന്നുവന്നിരിക്കുന്നു. ഉള്ളവർക്കുമാത്രം  
 അർത്ഥം കിട്ടുന്നതല്ല. മേകൻ്റെ കീഴിൽ കണ്ടവർക്കുതന്നെയാണു  
 ന്ന. മറ്റൊരു പക്ഷം ഒരു തവണയ്ക്കു മാത്രമേ അർത്ഥം  
 വന്നു നല്ല പ്രാവൃത്തിയും പരമമായും ഉണ്ടാകുന്നു. സത്യവശാൽ  
 ഇല്ല ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥനായിരുന്നവനും മറ്റൊന്നു ത്തിലും  
 പട്ടാളപക്ഷാഭിപ്രായം കിട്ടിയെന്നും എല്ലാ തന്നെയാണെന്നും  
 കിട്ടിയെന്നും ഉണ്ടാകുന്നു. വന്നു കിട്ടിയെന്നും. അർത്ഥം  
 ഏകപക്ഷാഭിപ്രായം ഉണ്ടാകുന്നതും ശരിയല്ല. മേ  
 ക്കാ വം പണ്ടു വം ചെന്നുവന്നിരിക്കുന്നു. ഉള്ളവർക്കുമാത്രം  
 അർത്ഥം കിട്ടുന്നതല്ല. മേകൻ്റെ കീഴിൽ കണ്ടവർക്കുതന്നെയാണു  
 ന്ന. മറ്റൊരു പക്ഷം ഒരു തവണയ്ക്കു മാത്രമേ അർത്ഥം  
 വന്നു നല്ല പ്രാവൃത്തിയും പരമമായും ഉണ്ടാകുന്നു. സത്യവശാൽ  
 ഇല്ല ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥനായിരുന്നവനും മറ്റൊന്നു ത്തിലും  
 പട്ടാളപക്ഷാഭിപ്രായം കിട്ടിയെന്നും എല്ലാ തന്നെയാണെന്നും  
 കിട്ടിയെന്നും ഉണ്ടാകുന്നു.

ശിക്ഷാപരിരന്ധരകൾ പട്ടികപ്രകാരമുള്ളവയായിരുന്നു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിക്ഷണത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം. മറ്റൊരു ശിക്ഷാപരിരന്ധരകൾ പട്ടികപ്രകാരമുള്ളവയായിരുന്നു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിക്ഷണത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം. മറ്റൊരു ശിക്ഷാപരിരന്ധരകൾ പട്ടികപ്രകാരമുള്ളവയായിരുന്നു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിക്ഷണത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം.

[illegible]

മിഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മികച്ച നിലയിലാക്കുകയും അതിനുള്ള ആവശ്യകതകൾ നിറവേറ്റുകയും ചെയ്യാൻ പദ്ധതിയിടുന്നതിനും സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകുന്നതിനും അഭ്യർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഒരു മികച്ച കോളേജ് അദ്ധ്യപനെന്നും അദ്ദേഹം ഒരു സാമ്പത്തിക പദ്ധതിയിടുന്നതിനും സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകുന്നതിനും അഭ്യർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം ഒരു മികച്ച കോളേജ് അദ്ധ്യപനെന്നും അദ്ദേഹം ഒരു സാമ്പത്തിക പദ്ധതിയിടുന്നതിനും സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകുന്നതിനും അഭ്യർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു.

[illegible]

സംസ്കാരയന്ത്രം ശക്തികളെ ഉപയോഗിക്കാതിരിക്കാനും അനുകൂലത്തിന്റെ സ്പന്ദമെന്തെ സ്വാധീനമാക്കുന്നതിന് ഉപയുക്തമായതായിരുന്നു വിശദീകരണമായി മഹാത്മാവ് വെങ്കട അംഗദാനന്ദൻ പറയുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു അഭിപ്രായം ഇതായിരുന്നു. പ്രവൃത്തി-ൽ അർപ്പിതഭക്തി

[illegible]

പലയുഗാധ്യന്മാരും ശങ്കുണ്ണിമേന്മൻ കീഴിൽ പണി എടുത്തുകൊണ്ടിരുന്ന അമ്പലം സൂക്ഷ്മമായോരോന്നി ഡ്രാഫ്റ്റിംഗ് ശങ്കുണ്ണിമേന്മൻ ആദ്യത്തെപ്പേരിൽ. കുട്ടി കോലം മുതൽ ശങ്കുണ്ണിമേന്മനായി പെർഷിയ്ക്ക് പഠിക്കുന്ന മാതിരിയെ അയാൾക്കൊന്നും, ശങ്കുണ്ണിമേന്മൻ ഉദ്യോഗമുക്തിയിൽ വെർഷിയ്ക്ക് ഈ സംസ്ഥാനത്ത് ഇരുപത്തൊമ്പതാം വയസോ പണി എടുത്തുകഴിഞ്ഞതിനേക്കാൾ. പണിമുക്തിമേന്മൻ കീഴിലും പത്തു പത്തു പേർ ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ, കുട്ടിയിൽ



ലും അവരുടെ ശത്രുവും ഒരു കൈയ്യുറ്റം കൈമാടാത്ത ഒരുതിലും കൂടിയിരിക്കണമെന്ന നിഷ്കളും സംശയം കൂടാതെ സമ്മതിക്കുമല്ലോ!

ബ്രഹ്മാജിം ശത്രുവികരണമായി വളരെ അടുത്തുപെരുമാറിയിരുന്നില്ലെങ്കിലും ശത്രുക്കളെനോൽ അടുത്തുപെരുമാറിയ ബഹുമാനിയായ ഒരു അല്ലാഹുവകൾ വൃത്തിയിൽ ആതാർപ്രഭുവായിട്ടു സൗഖ്യമാണെന്നു സാമരിയ, പ്രശംസനയമാന പരിശുദ്ധീയം, വിത്താസത്തിനായല്ലോ ശത്രുക്കളെനോൽ ബ്രഹ്മാജിം കറിയുവാൻ കല്ലാക്കുറ്റം ചെയ്ത ജനപ്രിയം, ചുരുക്കം സാജ്ജ്ഞ സന്ദർഭം ജോലിവിട്ട മേൽപ്പാൽ തെളിയിച്ചു പോകുന്നുവായി "കുട്ടികളെപ്പറ്റിക്കുന്നത് മ അയാൾക്കുള്ള പാടവും അന്തസ്സാധാരണമായിട്ടുള്ളതാണ് ജോലിയിൽ കാണിക്കുന്നതിന്റെ വേദം സത്യം ചുരുക്കം അടുത്തുപെരുമാറിയ അടുത്തുപെരുത്തിൽ കൈമാടാത്തുപെരുമാറിയിട്ടുവാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന ഒരു കൈ, അതാൽപ്പര്യം പരിശുദ്ധീയം ചുരുക്കം സത്യം ചെയ്ത പാടാൽ കഴികയില്ല. ബ്രഹ്മാജിം ചുരുക്കം പേരെ ഒരു മനുഷ്യനെ കിട്ടുവാൻ വളരെ പ്രയാസമാണ്" ചുരുക്കം ബ്രഹ്മാജിം തിരിച്ചു കൊള്ളിക്കുന്നു.

## മ.മ. അധികാരത്യാഗവും

ചിന്താപര്യം

മറുപടി-ൽ ചിലതായ സുരക്ഷാ ശത്രുക്കളെനോൽ പിടിച്ചെടുത്ത്, അതിനോടൊപ്പം, ഒരിക്കലും അടുത്തുപെരുത്ത സുഖം അനുഭവിക്കുന്നതായിട്ടില്ല. അടുത്തുപെരുത്ത വരുമാന സമയത്തായിരുന്നാലും വളരെ കാലമായിരുന്നു



അതിന്നു മറുപടിയും കററുപറവുമാണു ഉണ്ടായിത്തന്നില്ല. ശങ്കണ്ണിമേനോൻ പല വിഭവങ്ങൾക്കൊടുക്കി കേൾക്കുന്നതിൽ അതികൂടുതൽക്കൊടുക്കിയ ഒരു മൂലം ആണു. അതിന്നു മറുപടി കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. ഫുൾ-ൽ ഫുൾ-മോഴം വന്നപ്പോൾ, അതിൽപ്പന്ന, കററുമാരു വേദന ഇല്ലാത്ത ഭിവാസരും ചുരുക്കമായിരുന്നു. ഒടുവിൽക്കൂടെ അങ്ങനെയൊരു വാർത്ത ഡയറിക്കളിൽ ഭിവാസരും ഭീനവും വേദനയും സിമിത്തമായിത്തീർന്നു. വിവാഹം കഴിഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിന്നു നേരിട്ടിരിക്കുന്ന പ്രീഡകളെ യീശയുടെ സാക്ഷി വന്നു; അപ്പോൾ പെരുമാറിയിരുന്നവർ മാത്രമേ അവയുടെ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു അറിഞ്ഞു.

ഫുൾ-മോഴം ശങ്കണ്ണിമേനോൻ പണിയിൽനിന്നു പിരിഞ്ഞു. ഹിന്ദുക്കളെക്കുറിച്ചു മോഹിച്ചതുകൊണ്ട് എന്താൽ മറുപടി വരുത്തുവാൻ പറ്റിയ പണി കിട്ടുവാൻ ഉണ്ടാകില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്നു അതിൽനിന്നു പിരിയുന്നതെന്നു നേരിട്ടു. അദ്ദേഹം കാൽ കെട്ടുന്നതുകൊണ്ടു മറ്റൊരു വ്യക്തിയെക്കുറിച്ചു വളരെ വൈകാരികത കാണിച്ചു. ഫുൾ-മോഴം അപ്പോൾ വാങ്ങുന്നതിന്നു ശങ്കണ്ണിമേനോൻ കൈയെഴുതിയ ഒരു കൂലി കിട്ടി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാക്കുകളിൽനിന്നു ആ കഥ പറയാം.

“ഫുൾ-മോഴം ഡിസമ്പർ ൯-ാം-നു സൂര്യകാന്തകൾ ഉള്ള ഏകദേശ മറുപടിയിൽ, നാലഞ്ചു ദിവസമായി എന്റെ ചുറ്റത്തു സമീപപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന വേദനയെക്കുറിച്ചു, അതിൽ ഭിവാസരും പതിനേഴുവർക്കുമാണു, മേൽക്കൊണ്ടു മേൽക്കൊണ്ടു എനിക്കിന്നു കൈയെഴുതിയ പണിയെന്നു നോക്കുവാൻ തരമില്ലാത്തതിനാൽ, കൊല്ലവയാവസാനത്തോടു കൂടി പെൺ-പുരുഷന്മാർ പിരിയുന്നതിന്നു സാധാരണമായിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ ഏകദേശം.”

൧൮൧.൭ ചെമ്പ്രമലി ൧-൨൩- എൻ്റെ തന്നിട്ടുള്ള കണ്ടുമാസത്തെ അധികാരം തൃശ്ശിവപേരൂർ താമസി കേണമെന്ന വിധാനമുണ്ട്. പോകുന്നതിനുമുമ്പായി തിരുമനസ്സിന്റെ കണ്ടു കറച്ചുനാളത്തേക്കുള്ള ഈ വേർപാടിക്കെകറച്ചുകൂടി അവിടുത്തെ ആകവപ്പെടുന്നതായി കാണുന്നു. കറച്ചുദിവസം മുമ്പ്, കെട്ടാവസാനത്തൊടുക്കുപിരിഞ്ഞ ശ്വൈകാശമേ അന്ന് സദ്യായികാശ്ശുകാർവഴി തമ്മെത്തുന്നിരിക്കുമെന്നായി. പിന്നെ കാണുന്ന സമയത്തു മുൻ, എൻ്റെ കഴിവാക്കുകത്തോളം കാലം പിരിയാതിരിക്കുമെന്ന വാദനമെല്ലാൻ അവിടുന്ന് എങ്ങനാട്ടിനിപ്പുസ്ഥലവും ആവശ്യപ്പെട്ടു, പഴ്നിയെടുത്തു ക്ഷീണിച്ചു. അ. ന്യൂൺ മേടിക്കാൽ സാവധാനത്തിൽ തിരുമനസ്സിന്റെ സമ്മതം വാങ്ങുവാൻ സാധിക്കുമെന്നു അന്ന് വിശ്വസിക്കുന്ന മോശമേയ്ക്കൊക്കെ, പേയ്ക്കാരും മറ്റൊരിയ്ക്കും തിരുമനസ്സിന്റെ വിശ്വാസമില്ലാതെ കിടന്നു "

ദിവാനുദ്യോഗെ അവധകാലത്ത് ശങ്കരപ്പൻ പഴ്നിയെക്കുറേയൊക്കെവന്നു ദിവാനു് കഴിയേണ്ടസംഗതിയെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞല്ലാതെ തിരുമനസ്സിനിപ്പുകൊണ്ടിരുന്നു. പിന്നീട് റെസിഡൻ്റ് മിസ്റ്റർ സജ്ജവന്ദ മഹാരാജാവിന്റെ അഭിപ്രായത്തോടുകൂടി യോജിച്ച് പഴ്നിയെപോകയെന്നു അപേക്ഷിക്കാൻ നിർദ്ദേശിച്ചു.

"ഡി.സമ്മർ ൮-൨൩-പത്രങ്ങളുമണിയ്ക്കു പോയ്ക്കിടക്കുമ്പോഴായി. മസ്റ്റർ സജ്ജവൻ എറക്കിവന്ന മകളിലേക്കു അക്കര പോയതെന്നുമുമ്പ്, എന്റെ ഭാര്യയെക്കുറിച്ച് അക്കര സംസാരിച്ചു അന്ന് പിരിയുന്നതാണെന്നു മറിച്ച് സമ്മർക്കര കേൾക്കുന്നതിൽ അക്കര ൮ സന്ദിച്ച് കൈകൊല്ലുന്ന അവധിശൃംഗംതൽ എല്ലാം സമ്മർക്കരക്കു അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. മറ്റൊരുപേരു



ശിക്ഷണ സംഗതിയിൽ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് അപ്പമനായി തീർന്നിരിക്കുന്ന ജഡ്ജമാർക്കു മറ്റും പോയ്ക്കുറയുടെ സേവനം അതു തൃപ്തിപ്പെട്ടു. അവർ പോയിക്കാരണക്കാരാകെ തിരുമനസ്സറിവിടക്കും, അതെല്ലാം അവിടെ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്തും. പോയ്ക്കുറയുടെ വളരെ അധികം ഉപകാരമാണ്. ആദ്യം തന്നെ നോക്കുകയെ മനസ്സിൽ തോന്നുന്നതെല്ലാം പറഞ്ഞു പറയും."

"മാറ്റം നോക്കൂ—ശങ്കരൻ സമർത്ഥനാണ്, രാജകീരണമാണ്, എന്ന് തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു സമ്മതിക്കുന്നു. പക്ഷെ അവിടയ്ക്കു അദ്ദേഹത്തിന്റെ തീർപ്പുകളിലൊന്നും തൃപ്തിയില്ലാകുകയാണ് കാണുന്നത്. ശങ്കരന്റെ വല്ലാതെത്തുറന്നുപറയുന്ന കാര്യമാണ്, എല്ലാം സമർത്ഥമാണെന്നു നന്നായെന്നു അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതാണ്. എന്റെ പിൻഗാമിയായി വരുവാനുള്ള വഴികാണുന്നില്ല. ജ്യോതിഷത്തിൽ ഇത്രയും അദ്ദേഹത്തെ വിശ്വാസം ഉണ്ടായതാശ്ചര്യം... അദ്ദേഹത്തെ നെടുമുടിപ്പാട്ടന്മാർക്കു അമോഹനമായ ഒരു കൈയ്യിലെ ഫലദാഹം പറയിക്കുകയാണ് എല്ലാവരും അറിയിച്ചിട്ടുണ്ട്."

"മേയ് ൨-ാം നമ്പർ — എന്റെ ശരീരസുഖമെങ്ങനെയായിരിക്കുന്നു എന്നുള്ള സമ്പ്രദിക്കാക്കുക്കളെ ഒരു എഴുത്തിനായി രൂപകീയായി എനിക്കു തീരെ സുഖമുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നും, അതിർത്തിത്തക്കകളെ സംബന്ധമായ പത്രികകൾ ഞാൻ പുറത്തിറക്കുവാൻ ശ്രമിക്കാമെന്നുവർ കിടന്നു തിരിയെ പണിയിൽ പ്രവേശിക്കുവാൻ (അന്നു അവധിയിലായിരുന്നു) ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ലെന്നും എഴുതിയിരുന്നു. മുഖ്യകാലങ്ങളിൽ മാത്രം മനസ്സിത്തങ്ങിന്റെ പണിയിലിരിക്കേണമെന്നുള്ള തിരുമനസ്സിന്റെ ആഗ്രഹം കാണിച്ചു ഇന്നു സാധിക്കാത്തതുകൊണ്ട് എഴുത്ത് എനിക്കു വന്നിരിക്കുന്നു."







കാറ്റിന്റേ അടിക്കുകയും മാത്രം അനുഭവമായി ഉണ്ടാകുകയും ചെയ്ത  
ജീവൻ എന്തെല്ലാം ഒരു വ്യസനസ്ഥനായിത്തീർന്നു."

[illegible][illegible]



ഭാഗ്യവും അതഗ്രഹവും ഉണ്ടായിക്കൊണ്ട് ക്ഷണമെത്രെ  
നമ്മളു നമ്മുടെ ആഗ്രഹത്തെ ഇവിടെ പ്രകാശിപ്പിച്ചുകൊ  
ള്ളട്ടെ.<sup>11</sup>

അദ്വൈതം സപ്തസ്വരൂപരൂപം സമുപ്ലവിക്കുന്നതിനേ  
യും അദ്വൈതത്തെക്കുറിച്ചു ജനങ്ങൾക്കുള്ള സ്മരണയെ നില  
നിറുത്താൻ ഒരു പുസ്തകം രചിക്കേണ്ടതിനെയും സംബന്ധി  
ച്ച് ആരോപിച്ചാൻ അദ്ദേഹം പണിയാർന്നിന്നു പിൽ  
ത്തൊട്ടിനും നാട്ടുകാരുടെ ഒരു മഹാമോഹം ഏറുന്നതുക  
ളാലുണ്ടായു ഭൂതകയ്പാലായി. അന്നുകൂടി യഥാർത്ഥം ആളു  
കൾ ചേർന്നൊരു സഭ കോട്ടിയിൽ അഭ്യന്തരമായിര  
ന്നു. അന്നു രീച്ചമാക്കിയതനുസരിച്ച് കൊടുത്ത സപ്ത  
സ്വരൂപരൂപത്തിലെ ചില ഭാഗങ്ങളെ ഇവിടെ ചേർത്തു: -

“നിങ്ങൾ, കോട്ടി മഹാമോഹത്തിന്റെ നിരന്തരീകര  
ണരീതികളായ പത്തൊമ്പതു സംഖ്യകൾക്കൊണ്ടു കോട്ടി  
ജാതീയാസികൾക്കു മാത്രമല്ല; നമ്മളായി ഏകദേശം  
വാൻ സംഗതിയുണ്ടായിട്ടുള്ള എല്ലാജാക്കും നിങ്ങളെ സ്നേ  
ഹിച്ചാൽ വളരെ ബഹുമാനപ്പെടുന്ന സംഗതവരരുത്തിട്ടു  
ണ്ട്. അതുകാരണം നിങ്ങൾ ഉദ്യോഗത്തിലനിന്നു പിരിയു  
ന്നതും മുമ്പ് നിങ്ങളുടെ യോഗസംസ്കൃതികളായും ഇങ്ങ  
നാക്കുകയുമായ അങ്ങനെയൊക്കെ നിങ്ങളോടുള്ള ഏകമംഗമമാ  
യു സ്നേഹത്തെ ചെങ്കിട്ടെപ്പത്തൊക്കെ കഴികയല്ല. കോട്ടി  
തത്വത്തെ മന്ത്രിപദത്തെ പ്രാപിച്ചിട്ടുള്ള എല്ലാവരിലും  
അധികകാരം നിങ്ങൾ ആ വഹാനത്തെ അവതരിപ്പിച്ചി  
ട്ടുണ്ട്. നിങ്ങളുടെ ബഹുമാനപ്പെട്ട അദ്ധ്യക്ഷൻ ആ ഉദ്യോ  
ഗകാലത്തിലും പുനഃ സാമ്പന്ദം അധികമായി നിങ്ങൾ  
ഭിവാൻപദത്തിൽ ഇരുന്നിട്ടുണ്ട് നിങ്ങളുടെ ഭീഷമായ  
രാജ്യഭരണംകൊണ്ടു സാക്ഷാൽ അനുധയി ഇന്നങ്ങളുണ്ടാ  
ക്കിട്ടുണ്ടെന്നു സമ്മതിക്കുന്നതോടുകൂടി, ആ പീഠകാരം നി

ങ്ങളുടെ ഭരണകാര്യത്തു നിങ്ങൾ പ്രദർശിപ്പിച്ചിട്ടുള്ള അവസ്ഥയോടു ചേർന്നതിനെയും ജനാനുജ്ഞയെക്കുറിച്ചും ഫലമാകുന്നതും അങ്ങനെയെങ്കിൽ പരസ്പരം അനുബന്ധകമായിത്തന്നെ നിങ്ങളുടെ ഉപദേശങ്ങൾ നൽകിയിട്ടുള്ള പല പരിഷ്കാരങ്ങളെയും ഇവിടെ എടുത്തുപറയുന്നതു സമസ്തമാണെന്നാകാം അങ്ങനെയൊരു വ്യത്യാസം ഇല്ലാത്തതായ അനുബന്ധമായ ദീർഘിപ്പിക്കേണ്ടതും കണ്ടുപിടിത്തം മില പ്രധാനസംഗതികളെ മാത്രം ഇവിടെ എടുത്തുകാണിക്കാം "

"രാജ്യത്തിന്റെ ആകമാനമായുള്ള ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നതിലുള്ള ഒരു പലതും, വ്യവസ്ഥയുടെ ഉപരി, ഇത്രയധികം ജനമൊത്തപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു രാജ്യത്തു ജനങ്ങളുടെ ഇടയിലുള്ള സമാധാനവും സമാധാനമില്ലായ്മയുണ്ടെല്ലാം നിങ്ങളുടെ ഭരണനയം മറ്റൊരാളാവിന്റെ പ്രവൃത്തികളുടെ ഗുണത്തിനായിരിക്കാണ്ടു പ്രവർത്തിച്ചിട്ടുള്ളതല്ലെന്നുള്ളതുള്ള സൂചികകളായതെളിയിക്കുന്നു നിങ്ങളുടെ ഉൽകൃഷ്ട പ്രവർത്തികൾക്കൊക്കെ നിങ്ങൾ മറ്റൊരാളാവിന്റെ അഭിനന്ദനത്തിനും പ്രോത്സാഹനത്തിനും പാത്രമായ് എന്നും ഇത് പ്രവർത്തിക്കുന്നിടത്തു നിങ്ങൾ സി ഏസ് ഐ എന്ന സമാധാനത്തിനെയും അറിയിക്കുന്നതിൽ അങ്ങനെയൊരു സാക്ഷ്യം കാണാം."

ശത്രുക്കളെക്കുറിച്ചു മുമ്പടിയിൽനിന്നും മില ജനങ്ങളെ ഇവിടെ ഉപദിക്കുന്നു:—“എന്റെ ഉദ്യോഗനിർമ്മാണ സമയത്തു നിങ്ങളുടെ സ്നേഹത്തെയും വെച്ചുമാനത്തെയും സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഇത്ര അംഗീകരണവും സാക്ഷാത്കാരവും ആകട്ടെ സാക്ഷാത്കാര്യം വന്നതെന്നതിന് നിങ്ങളോടും ഈ പ്രവർത്തിക്കുവാനും ഉദ്ദേശിച്ചു എന്റെ ഭരണത്തിൽ സ്നേഹത്തോടും അടുത്തുള്ളതായ മനസ്സാക്കിയവർക്കും എനിക്ക് പ്രിയപ്പെട്ടവരായ ശത്രുക്കളെയും പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നതിനും

[illegible][illegible]

പ്രാപ്തിയും ഉത്സാഹവുമുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ ഉത്തരവിടുന്നു. അവരിൽ പലരും ഇന്ന് എന്തെങ്കിലും ഉത്തരവിടുന്നവർ പ്രതിപദയുടെ കൂടെ നിൽക്കുന്നുണ്ടെന്നു അറിയാം. എന്റെ ഭരണം നിങ്ങളുടെ മുമ്പാകിൽ 'സർവ്വതോമുഖമായി' നിർവ്വഹിക്കപ്പെട്ടതാണ്, ഈ സമയത്തും അതിലെ സ്ഥിരപരമായതും മുമ്പാകെ നിൽക്കുന്നതല്ല സർവ്വതോമുഖമായി വരുത്തിയാണ് ഞാൻ പ്രതിപദയ്ക്ക് പുറം നിൽക്കുന്നത് എന്ന് നിരന്തരമായ സ്മരണയോടെ കർമ്മശാലനായിട്ട്.

“എന്റെ ഭരണകാലത്ത് ൧൯൦൪-ൽ കൂടുതൽ വരുമാനമില്ലാത്ത പ്രവൃത്തികൾക്കുവേണ്ടിയായിട്ടുള്ള മറ്റുള്ളവരുടെ പരസ്യം മറ്റു സംഗതികൾക്കുവേണ്ടിയായിട്ടുള്ള വിവരങ്ങളിലായിട്ടില്ല. ഇതു മറ്റൊരു സമയത്തേക്കാണ് വരുമാനമുള്ളതെന്ന് എന്റെ മനസ്സ് നിങ്ങളുടെ അപരമായ ഭരണത്തിന്റെ ശുദ്ധത സാക്ഷ്യംവരുന്ന സാഹചര്യം കഴിഞ്ഞു എന്നുപറഞ്ഞാൽ മതിയാകുന്നതാണ്. ഈ സമയത്തെ ഇത്രയും സ്മരണയോടെ നിൽക്കുന്നതിൽ വളരെ സുഗമതയോടെ താല്പരപ്പെടുകയും പ്രവർത്തിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്ന് കൃത്യമായും എന്റെ ശ്രമങ്ങളോടെയുണ്ടായ മറ്റൊരു ഭരണത്തിലുള്ളതുമുള്ള എന്റെ സവിനയമായ അഭിപ്രായം പുറമെ, എന്റെ പ്രവൃത്തികളെ വിവേക ചൂഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടുള്ള എന്റെ സമീപവാസികളായ നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായത്തിനുമേലെയായി മറ്റൊരു പ്രതിഫലമായിട്ട്.

“ഒരു വാക്കിലൂടെ പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ എന്റെ ഈ വികിച്ച് കേവലം ഉദ്യോഗാർത്ഥിയല്ല ഒരു കൃത്യമായ പ്രവൃത്തികൾക്കായിട്ടുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥനാണ് എന്റെ നേതൃത്വം ആദ്യം കൈവന്നതായ വ്യക്തിയായിട്ട് വരുമാനങ്ങളെ നോക്കിയ സമയവും എന്റെ സമീപ

ക്ക് എന്തിൽ പ്രത്യേകമായുള്ള വിശ്വാസവും എന്റെ സ്ഥിതിയെ എനിക്കു ഏറ്റവും സുഖമാക്കുമാക്കിത്തീർത്തിട്ടുണ്ട്. മോശാസപാദവും ഒന്നുമാത്രമാണ് ജോലിയിൽ നിന്നു എന്നെ പിന്നാക്കംവെച്ചിട്ടുള്ളതാണ് ഉദ്യോഗക്കുറവു ത്തിൽനിന്നു നിഷ്ക്രമിക്കുവാൻ ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചതല്ലെങ്കിലും ഇപ്പോഴുള്ള എല്ലാ ഏപ്പാടുകളിലും എന്റെ ഗവൺമെന്റു മുൻപായിരിക്കുകയും അവയുടെ ഭാവിവിജയങ്ങളെയും അഭിവൃദ്ധിയെയും സന്തോഷത്തോടുകൂടി നോക്കിവരികയും ചെയ്യുന്നതാണ് "

അന്നു പിറമുള ഒരു വലിയ തുകയുടെ പലിശകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെന്റെ ട്രോഷെടിവസം സാധൂകരിക്കുവാൻ മറ്റൊരു ശിക്ഷണത്തോടുകൂടിയതാണ്

ശങ്കുണ്ണിഭരതോൻ എന്റെ നൂൺവാങ്ങി നാലുകൊല്ലം ഇരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ നാലായിരം രൂപയുടെ ക്ഷീണവും കൂടി വന്നു. ഏതൊരു പക്ഷമായി വാങ്ങുന്ന ഏതാനും സമയം അതിന്റെ അർത്ഥം കൈമാറ്റം ചെയ്തുകൊണ്ടുവന്നു. മുമ്പുതന്നെ ഗതികളിൽ വേണ്ട ഉപദേശം കൊടുക്കുന്നതിലും എഴുത്തുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിലും വിനയമായിട്ട് ഉദ്ദേശം ഒരു വർഷം കഴിഞ്ഞശേഷം ഉപദേശം കൊടുപ്പാനും തയ്യാറാക്കിയ എഴുത്തുകളെ പരിശോധിച്ച് ദോഷപ്പെടുത്താനും മാത്രമേ നാലു ചുളി മരിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് ഇരുസംസ്ഥാനങ്ങളായ വാദങ്ങൾ മിക്കവാറും കൊച്ചിക്കനക്രമമായി തീർച്ചയാക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നതു ഭാഗ്യം അദ്ദേഹത്തിനുള്ളായി.

ഏകദേശം-മുതൽ ശങ്കുണ്ണിഭരതോൻ മഹാമാരാവിനെ കൊന്നൊടുക്കി ഉറപ്പുനീത്താക്കുവാൻ പാതിര സാധിക്കാതെയായി. ഇതു അദ്ദേഹത്തിന്റെ പലിയെ മുഴുവൻ നശിപ്പിച്ചതായി തീർന്നു. തിരുമനസ്സിലേക്കും ശങ്കുണ്ണിഭരതോൻ കാണുന്നതിന്നു വലിയ താല്പര്യമായിരുന്നു അതിനായി അവർണ്ണ എന്തെ

അകളത്ത് ചില ദിവസങ്ങളിൽ എഴുന്നള്ളി താമസി ക്കയും ചെയ്തുവന്നു. രാജകുടുംബത്തിലുള്ള എല്ലാവരും ഈ കാലത്ത് ശക്തിയിലേറുന്നതിന് ശ്രദ്ധയോടുകൂടി അനുകമ്പയോടും പെരുമാറുവന്നു.

“൧൮൮൧ ഏപ്രിൽ ൧൦-ാം-നും തിരുവാതിര അന്ന് തൃപ്പൂണിത്തുറക്കുചെന്നു. മുമ്പിട്ടുണ്ടെന്നും തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഇരിങ്ങാലക്കുടക്കു എഴുന്നള്ളുന്ന സമയം ഏറ അകളത്ത് വെച്ച് കണ്ടായ്കതിനേയും മഹാരാജാവ് കയറുവാനും അനുകൂലം പറ്റിയതായും മറ്റും അദ്വൈതമെന്ന അന്ന് ആയാസപ്പെട്ട സമയം അധികമാക്കുകയെന്ന പറയുന്നു. എളുപ്പതന്നെയാണു തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് എഴുന്നെൽക്കൊണ്ടു എന്റെ ചാങ്ങിലേക്കു വരുമെന്നു പറയുന്നു”

“൧൮൮൨-ജനുവരി ൩൧-ാം-നും ഉറവയെന്നുമുറവുണ്ടായിരുന്നതിനേക്കാൾ അധികസമയം എത്തിക്കിപ്പോൾ അന്നന്നതുകൊണ്ട് അന്ന് സന്തോഷിക്കുന്ന മഹാരാജാവു വന്നതുകൊണ്ട് അദ്വൈതമെന്നും കണ്ടാൽ അന്നു നിശ്ചയപ്പെടുത്തായ മുമ്പു ദൈവത്തോടും കാണുന്നതിന് സന്തോഷിക്കുകയെന്നും”

“൧൮൮൨-നവമ്പർ ൩൦-ാം-നും മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് അന്നുണ്ടു വരികയ്ക്കു കടന്നുപോകുന്നതിന് കാണുന്നതുള്ള മറ്റും എന്ന് കണ്ടായിരുന്നു തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ദൈവത്തിനു വന്നു നിന്നു എന്നോടും സംസാരിച്ചു

“ഡിസംബർ ൩൧. കഴിഞ്ഞതിനേക്കു കടന്നു കയ്ക്കുകയോടും വേദനയോടുംകൂടി കൈകൊല്ലുകയ്ക്കു കഴിഞ്ഞു കൂടി.”

അദ്വൈതമെന്നും വേദനയും കയ്ക്കുകയും അദ്ധ്യക്ഷൻ

[illegible]

മനുഷ്യനിലും പ്രകൃതിയും

[illegible]





യും അയാളോടുകൂടി സുകൃതമായി ഗ്രാമിക്കത്തക്ക നിശ്ചയം ലഭിച്ച ഉൾക്കണ്ഠത്തോടെയും രണ്ടു സ്വപക്ഷാഭാവമൊന്നും ഉൾക്കൊള്ളാത്ത പക്ഷമേതൊരു തന്റെ നിശ്ചയത്തെ തൊറിക്കൊണ്ടും അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും ഇടകൊടുത്തിരുന്നില്ല. മറ്റൊരതന്നെയല്ല, സ്വപക്ഷാഭാവം കരുതി ഭരണാധികാരികളെ ഒരിക്കലും ഉപദ്രവിച്ചിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന് ധാരാളം സഹനശീലമുണ്ടായിരുന്നു മനുഷ്യജാതിയിൽ വിട്ടുവീഴ്ചക്കു പാത്രമല്ലാത്തതൊക്കെ അദ്ദേഹം കണ്ടുപിടിച്ചു. ചിലർ അദ്ദേഹത്തെ അദ്ദേഹം നോക്കുമ്പോൾ കരുതുകയോ താമസം തൊറും തന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽപെടാത്തതൊക്കെ അതാവശ്യകതയാ ചെല്ലു തന്നില്ല.

ശങ്കുണ്ണിമേനോന്റെ മറ്റൊരു സ്വഭാവഗുണം അതാണെന്നു കരുതാൻ കഴിയാത്ത മറ്റൊരു സ്വഭാവം ഇത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്തുള്ള പർവതം. നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞു സ്തുതിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം തന്റെ മനോഭാവത്തെ അറിയിക്കുന്നതിൽ അത്യന്താധിഷ്ഠിതമായി ചിലപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന് മനോഭാവമെന്നുണ്ടാകുന്നതിന്നു ഏതെങ്കിലും ഏതെങ്കിലും തൊന്നിയാലും, ദൃഷ്ടാന്തമായിട്ടുള്ളതുകൊണ്ട് പരമമായതൊക്കെ അദ്ദേഹം സഭാ സമിതിയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലത്ത് അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി ഇടക്കിടെ ഒന്നിച്ചുപറഞ്ഞിരുന്നതൊന്നും തന്നെ ശങ്കുണ്ണിമേനോന്റെ നാലുപ്രാവീണ്യം ഇരുന്നതിന്നോ അദ്ദേഹം അതൊന്നിച്ചിരുന്നില്ല. പക്ഷെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാഗ്ദാനം മനോഭാവമെന്നും കണ്ടിരുന്നു അദ്ദേഹം വകവെക്കാതെ നിശ്ചയിക്കുമ്പോൾ തന്റെ മനോഭാവം മനോഭാവം അക്കാലത്തെ തൊണ്ടു പ്രതിനിധിയായി തിരഞ്ഞെടുത്തതൊക്കെ കൈമാറ്റം ചെയ്തതൊക്കെ അതിനെപ്പറ്റി ചിലപ്പോൾ ഒന്നിച്ചു കണ്ടുപിടിച്ചു. ഏതെങ്കിലും തൊന്നിയിൽ അദ്ദേഹം അതൊന്നിച്ചിരുന്നതൊക്കെ

തിന്നുന്ന പത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടു മാധവനാവു ആ അധികാര  
 പരമ്പരക്കു തക്ക മറുപടി എഴുതിക്കുകയും അതേപ്രകാരം  
 ചെയ്യുവാൻ ശങ്കുണ്ണിമേനവനെപ്പോലുള്ളവർക്കും ചെയ്യും.  
 “അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു നമ്മെപ്പറ്റിയും നമ്മുടെ  
 വിഷയവും എന്തുപാൻ ആ പത്രത്തിന്നു തക്കകൊടുക്കുകമാ  
 ത്തും ഹലമായി ഉപേക്ഷുന്നതിനാൽ അവിവേകമായ ആ പ്ര  
 യത്നം ചെയ്യുവാൻ ശങ്കുണ്ണിമേനവൻ വിസംവദിനി മുമ്പേയ്ക്കു  
 മൂലം ദിവാകനുമുദം ദിവാകൻ മാർദ്ദവമേനത്തെയും ഒരു നാ  
 ളുപരമാനപത്രത്തിൽ തുടങ്ങുന്നതുകൊണ്ടുപോലുള്ള തന്ന  
 ത് ദിക്കിൽ ദസവത്ത് മസ്കർ നെടീൽ ഹാളേയ്ക്കി  
 ന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽക്കൊണ്ടുവന്നു. മറുപടിയിലായി ശങ്കുണ്ണിമേ  
 നവാൻ മുമ്പുതന്നെ ജ്ഞാതി ദൻ മേൽ-ഇന്ദ്രകാശം എഴുതി  
 ന്നാലുള്ള “പശ്ചിമതാമരക പരയുന്നതൽ വാസ്തവം നന്ന  
 അദ്ധ്യക്ഷമുണ്ടാകുമുള്ള ആകയാൽ അതിൽ പറഞ്ഞു  
 കാണുന്ന അടിസ്ഥാനമെന്തിനെയും പ്രസ്താവിക്കാൻ അവ  
 അംഗംപോലെ തുടങ്ങിയായി നിർദ്ദേശിക്കുകയാണ് അൻ  
 ഇരുപതെങ്കിലും ചെയ്യപ്പെട്ടത് മറുപടിയിൽ പ്രവൃത്തി  
 കുന്നതു ബുദ്ധിമുട്ടാണ് എന്റെ മുമ്പാകെകൊണ്ടു പകരം  
 ചോദിക്കുന്നില്ല. എന്തെന്നെന്തും, അതിലെ ആക്ഷേപ  
 പരമ്പര മറുപടിയിലുള്ളതല്ല എന്നുള്ള കാര്യം അൻ ഗ  
 ണ്യമാക്കിയിട്ടില്ല. പത്രങ്ങളിൽ എഴുത്തുകത്തുകൾക്കു മി  
 ലവിടാൻ മാത്രം എന്തിന്നു സമയംപോക. പത്രാധിപർ  
 വേറെനാനും ചെയ്യുവാനും ഇല്ല. ഒക്കെല്ലെങ്കിൽ, പി  
 കന്നാക്കൽ അയാൾക്ക് അബദ്ധം പിണയുകയും ചെയ്യും. അ  
 ന്തിൽ അയാൾക്ക് അബദ്ധം പിണയുകയും ചെയ്യും. അ  
 ന്റെ ശക്തിയെ പരാജയം വന്നതിൽ അയാൾ സന്തോ  
 ഷിപ്പുള്ള ശങ്കുണ്ണിമേനവൻപേരിൽ തെറ്റല്ല “മറുപടി  
 മേൽ മൻ-മേൽ—പശ്ചിമതാമരകയുടെ പത്രാധിപനായ

മിസ്റ്റർ പാൽക്കർ കാപ്റ്റൻ റിന്റർ-സിന്റെ അടുത്തു നിന്നും നല്ല കൊടുക്കിട്ടി. മിസ്റ്റർ പാൽക്കർ സകലമേയും ശകാർക്കുകയും സകലരോടും ഗുണദോഷം പറയുകയും ചെയ്യുന്നതും യാതൊന്നാർക്കും ഇഷ്ടമല്ലെന്നു അയാൾ കേൾക്കുന്നില്ല. അയാളുടെ പ്രകാരത്തിന്റെ കൂട്ടിയ ശിക്ഷയിൽ എനിക്കു വേണ്ടതാക്കുകയെന്നെ നിശ്ചയിച്ചു. പക്ഷെ കിട്ടിയത് അത്യധികം കണക്കിപ്പായിരുന്നതാണ്. തോന്നുന്നതിൽ അതിനെപ്പറ്റി സന്തോഷിക്കാത്തവർ കേൾപ്പിയിൽ ആശങ്കിക്കുന്നതില്ല.”

മേൽപ്പറഞ്ഞ റസിഡണ്ട് മിസ്റ്റർ നെവിൽ ദിവാൻ ജി അവാർകർക്കു വാറോലർജ്ജ് കർ അയയ്ക്കുകയും അ വക പ്രതിവിധി ഒരു മോദിമകേയ്യമെന്നു പതിവായിരുന്നു. അങ്ങനെ ചെയ്ത മോദിസോണിൽക്കൂടി സ്റ്റീമേനോൻ തന്റെ കാണുന്നപോലെ എഴുതി അയച്ചു. “ഈ കടവാസ് എനിക്കയച്ച ഒന്നിന്റെ പകർപ്പാണെന്ന് പറയുന്നുണ്ട്. അതിന്റെ അസ്സലും അതേ തരത്തിലുള്ള ഒന്നെങ്കിലും കടവാസ്കളും എനിക്കു കിട്ടുകയുണ്ടായി. ഈ പക വാറോലർജ്ജ് കർ നൽകിയതായി, മറുപടി പറയാതെ തള്ളിക്കൊണ്ട് അവയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഉത്തരമാണ് എന്നുള്ള അഭിപ്രായത്തിന്മേൽ ഞാൻ അറയെ പകർപ്പിച്ചില്ല.” അതുപോലെയുള്ള വേറൊരു മോദിമകേയ്യം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഡയറിയിൽ അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം എഴുതിയിരിക്കുന്നു “മോദിമകേയ്യം മി. ജി. ജി.യുടെ ബന്ധുക്കളെയും സകലരെയും കറുത്തും മറ്റും അങ്ങനെ ഉള്ളതാണെന്നു ചിലർ ചൂതുമിട സകലം ബേഡിറ്റിച്ചുകൊണ്ടു വരി. \* \* \* മറ്റൊരു കെ. മേനോൻ മോദിമകേയ്യത്തിൽ മനസ്സിലാക്കു അയച്ച ഒരു മോദിമകേയ്യം പകർപ്പു സൂപ്പർ കാലുറാൻ അയച്ചതാണ്. സൂപ്പർ അലിൽ ദയയോടെ മോ

കുടിഞ്ഞുത്തോടും ചെമ്മുനമ്പലത്തു ചെങ്കുളം ചെങ്കുളം ഇവ  
വക അകാരണവും അവാസ്തവവും ആയ കററുതരം ചുരു  
ത്തുക എന്നതു കൃത്യമല്ലായ്മയുടെ മുഖാന്തരമായി പരമജ്ഞാന  
മെന്നിരിക്കെ, ഈ പരമജ്ഞാനം കർമ്മ കർമ്മാപ്തവെച്ചു  
കിഴിട്ടുള്ളതാണെന്നാണ് ബ്രഹ്മ വിചാരിക്കുന്നത്. ത  
ന്നെ ഉദ്ദേശിക്കുക മറ്റൊരുവർ കരുതുന്നതിനേക്കാൾ ആ  
കാരണവത്താൽ കൃത്യം നിർവ്വഹിക്കാമെന്നു തോന്ന  
ന്നില്ല."

സപരം പരമപ്രഭുവായ താല്പര്യമുള്ള ജനങ്ങളെ  
യാണ് സാധാരണമായി പൊതുജനാഭിപ്രായം ഏറ്റവും  
തൃപ്തക. ഈ സംഗതിയിൽ ശങ്കുണ്ണിമെന്നപരം അദ്ദേഹത്തി  
ന്റെ സ്നേഹിതൻ മാധവനാമയും തന്നിൽ അഭ്യർത്ഥന  
മുണ്ടായിരുന്നു. എല്ലാ ആശംസകളിനും പരമോദ്ധ്യ  
ത്തിനുള്ള പരമോദ്ധ്യത്തിനും ശങ്കുണ്ണിമെന്നപരം അദ്ദേഹത്തി  
ന്നായി ഒരു സുഖഭക്ഷണപോലെയായിരുന്നു. പരമജ്ഞ  
നിൽ അപരവനെ സ്മരിച്ചിരിക്കുന്നതിൽ ഒന്നെങ്കിലും അ  
ദ്ദേഹത്തിന്റെ കരുതായുള്ള പരമജ്ഞാനിൽ സുഖിപ്പി  
ച്ചിരിക്കുന്നതായി കണ്ട രാമൻ ഇല്ലാത്ത താല്പര്യ  
യോ. അദ്ദേഹം ഉദ്യോഗം ദിനാന്തരം, സംസ്ഥാനം  
വക അദ്ദേഹത്തിന്റെ കരണർപ്പാർപ്പിൽ അദ്ദേഹത്തി  
ന്റെ ഭീഷണകാലമെന്നതെപ്പറ്റി സ്മരിച്ചുവിവരിക്കുന്ന  
മെന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിന്താമുഖമായിരുന്ന സഹോദ  
രന്റെ ചില ഗുണകാംക്ഷികൾ നിന്ദിതമായിരുന്നു.  
ഈ അഭിപ്രായം ഇരു സഹോദരന്മാരും തീരുമാനമായി വി  
സ്മരിച്ചു അക്കാലത്തെ ഹൃദയ സിക്തദിവ്യയുടെ വീണ്ടും  
വീണ്ടുമുള്ള അലട്ടൽനിമിത്തം, ഒടുവിലത്തെ അദ്ധ്യായ  
ത്തിൽ പകരമെഴുതിയിരിക്കുന്ന മഹാമാതാവു കിരമനസ്സി  
ലെ ആശംസാപത്രം റിപ്പോർട്ടിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ

എങ്ങനെയോ അവർ വൈകുന്നൂഴത്തോടു കൂടി സമുതിരിച്ചു തമിഴ്നാട്ടിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരായ ആഡംബരം താമരാനന്ദം കൂടാതെയാണ് ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ സംസ്ഥാനത്തു സഞ്ചരിച്ചിരുന്നത്. നിത്യം രാവിലെ അദ്ദേഹം നടക്കാൻ പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ ചെറുപ്പായതിൽ ഒരു ബന്ധുവാണ് കൂടെ ഉണ്ടാകാറ്; അല്ലാതെ വില്ലയരിച്ച ശിശുവായി ഒരു അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെ ഒരിക്കലും കാണാറില്ല. ധനുവു മേയി ൧൮-ാം തീയതിയെ ധനുവു മേയി ൧൮-ാം തീയതിയെ പ്രത്യേകസമയം അദ്ദേഹം വിവരിച്ചുകൊണ്ടുണ്ട്. അന്നു അദ്ദേഹം ചെറുപ്പം വേണമെന്ന് കല്പിച്ചതായിരുന്നു. അദ്ദേഹം തിരുവനന്തപുരം ദിവാൻമാരെയും ആദ്യമായി വന്നപ്പോൾ

“രാവിലെ ആദ്യമായിത്തന്നെ ദിവാൻമാർ അവർ കളെ സന്ദർശിച്ചു. അന്നുവെ ശിശുവായിത്തന്നെ ഹരിമാനന്ദം താമരാനന്ദം കൂടാതെ ഏകദേശം എട്ടുപേർക്കൊക്കെയും പാലാക്കൽ ആയുധപ്പാണികളായ പട്ടാളക്കാർ അന്നിതായിരുന്നു. ബഹുമാനിക്കുകയും ചെയ്തു. . . വൈകുന്നേരം അഞ്ചുമണിക്കു ദിവാൻമാർ അവർക്കും ഏകദേശം വന്നുകൊണ്ടുവന്നു കൂടെ ഒരാൾക്കൊക്കെയും ചെറുപ്പമായിത്തന്നെ നാൽക്കുവെ ബഹുമാനിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹം താമരാനന്ദം കൂടാതെ നിവൃത്തിയെടുത്തു.”

മഹാരാജാവിനോടും രാജകുടുംബത്തിലെ സകലരോടും ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ അല്ലെങ്കിൽ രാജകുടുംബം വിശ്വസ്തനായിരുന്നു. അദ്ദേഹം അവർ സകലരെയും, ശിശുക്കളായ തിരുമേനികളോടും, ഏകദേശം ബഹുമാനിച്ചു. ആദ്യമായിത്തന്നെ അതിർത്തിയോടും അല്ലെങ്കിൽ അവരുടെ മിത്രങ്ങൾ അവർക്കും ചെയ്തിരുന്നു. അദ്ദേഹം അവരോടും അവർക്കുവന്നിടത്തും സമാവ

[illegible][illegible]

ജിടുട്ട അദ്ദേഹത്തിനു നേരിട്ട ഏകാകസരം കഴുർകാര്യ-  
 സംബന്ധിച്ചായിരുന്നു. ഏന്നാൽ കൈവഗത്യാ മാനന്ദാ  
 ജാപുൽ തമ്മനുസ്സുകൊണ്ടുതന്നെ തദവസ്ഥത്തിൽ കാണുവാൻ  
 കർവ്വതമാർശമാവസ്ഥ പ്രാപിച്ചു. ഹൃന്നുവസ്ഥവർ ൨൫ ൨൦  
 ന്നു കഴുർ ഉറങ്ങുമ്പോഴായിരുന്നെങ്കിൽ അപ്പൻ ശിക്ഷിക്കാത്ത  
 തുകൊണ്ടുമാത്രം തിരുവുള്ളക്കൊടുക്കെത്തന്നെ മറ്റു സംഗതി  
 കളിൽ അപ്പന്റെ പ്രവൃത്തിയ്ക്കു തമ്മനുസ്സിൽ വേദാഭ്യമായ  
 തിരുവസ്ഥയെന്നും മഹാമാധവ്യത്തിരുമനുസ്സുകൊണ്ട് അരുള  
 കച്ചയ്ക്കു ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ചെസ്താൻമുക്കുന്ന നിന്ദാവർ  
 മായ പ്രവൃത്തി കളാൽ അപ്പനെ അടിക്കുകയെന്നുവാൻ മാമ  
 കടംബത്തിലെ മറ്റു ചിലർ ആഗ്രഹം മുതന്നുപോലും  
 മേൽപറഞ്ഞ സംഗതി ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ വിരോധത്തോ  
 കട മെഴുത്തായിരിപ്പാൻ ശങ്കു മാക്കിയിട്ടു. "ഹൃന്നുവ മാ  
 പ്പ് ൨൨ ൨൦നു ഇന്നേ, കൈവഗത്യാ മാനന്ദാ അപ  
 രാധാവിനെക്കൊന്നു മറ്റും കാണിപ്പു. ഇന്നു തന്നെ ദിത്തം  
 അടിക്കുക വലയ തിരുവുള്ളക്കൊടുക്കെത്തന്നെ. അൻ  
 വേണമെന്നുചെയ്യാൻ കാട്ടും എടുപ്പത്തിൽ തീക്കാൻ ക  
 ഴിയുമെന്ന ഇനിയും അവർ അർപ്തായപ്പെടുന്നുമുണ്ട്. അ  
 പ്പന്റെ കരോഴിവിട്ടു കരക്കി കരം ചുമത്തുവാനും മ  
 റുവകാശങ്ങളിൽ നട്ടെത്തിക്കുമെന്നും മറ്റും മീഷണി പ  
 റത്തു അപ്പനെ കൈപ്പെടുത്തിയാൽ, അയാൾ മേൽത്താ  
 എളയതാവാവാനു വിട്ടുപോകുമെന്നാണ് അവന്റെ കപ്  
 ദ്വത്തിലെ പ്രവൃത്തിയുടെ സാരം, അപ്പന്റെ കരോഴി വസ്തു  
 കൈപ്പെടുവാൻ വാങ്ങുവാൻ അൻ വീണ്ടും തുടരുന്നതുമായ  
 ആയതു സംബന്ധത്തിന്റെ നന്മകൊണ്ടു കരം; അപ്പനെ  
 ഇവക ഇപ്പുസംഗതികൾക്കായിരിക്കട്ടെ."

ഏകദേശം അഞ്ചു മണിയോളം ഇല്ലാത്ത ചെസ്താൻ അൻ സ  
 ന്നായിരിക്കുന്നു എന്നുള്ള ശങ്കുണ്ണിമേനോന്റെ ഈ

സ്വഭാവമുണ്ടെന്നു അനുഭവിക്കുന്നതും വിശ്വാസ്യമെന്നു കൂടും ആശ്വാസമുണ്ടെന്നും ആയിരുന്നു. ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഉദ്യോഗം ഒഴിയുകയായിപ്പോന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അറിഞ്ഞപ്പോൾ, പാലിയത്തെയും അറുപ്പാലിയം സംഗ്രഹത്തിലും ഇങ്ങനെയൊരു അനുഭവത്തെക്കുറിച്ചും കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കടുംബത്തിൽപ്പെട്ടവർക്കു കൊട്ടാരത്തിൽ പ്രവേശം അനുവദിച്ചിരുന്നു. നാട്ടിലെ ഒന്നാമത്തെ പ്രഭുക്കളായി അവർ അറിയപ്പെട്ടിരുന്ന സമാനമാനങ്ങളും അവർക്കു ശേഷം വിലക്കു വന്നു. കൊട്ടാരത്തിൽനിന്നുള്ള തിരുവുള്ളക്കൊടു സമാധാനിച്ചിരിക്കുവാൻ അവർ പലനാൾ പണപ്പെട്ടിട്ടും പ്രായാജനമുണ്ടായില്ല. ഓരോ രസിയെന്ന നാമം പ്രത്യേകിച്ചും മിസ്റ്റർ ബാല്യർപ്പം അവർക്കുവേണ്ടി താല്പര്യപ്പെട്ടിട്ടും മുമ്പെ -ൽ മിസ്റ്റർ ബാല്യർപ്പ് മഹാരാജാവിനുമുന്നിൽ അയക്കേണ്ട മാതൃകയായ വലിയ അനുഭവം ആ സംഗതിയെപ്പറ്റി ഏകദേശം ചെയ്തു. അവിടെയെ പുത്രനായ എളയരാജാവെന്ന അച്ഛൻ അറിയാതെ ആരോടുകൂടി നാടത്തും, സ്വാധീകാരങ്ങൾക്കു ഹാനിപ്പെടുത്തേ, അനുഭവം പലർക്കു അച്ഛൻ മുമ്പെ ഇക്കാര്യം അറിയുന്നില്ലെന്നു മിത്രഭാവത്താൽ സിദ്ധിച്ചപ്പോൾ അവിടത്തെ പുത്രനാക്കേട്ട ഉപദേശിക്കുകയാണു അവിടത്തെ അനുഭവം അറിഞ്ഞു. മഹാരാജാവു തിരുവെഴുത്തുതീർത്ത അയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ, കാലപ്പഴക്കത്തിൽ അവിടുത്തെല്ലാം തിരുക്കുറുത്തു കൊച്ചിരാജകൊട്ടാരത്തിൽ അച്ഛൻ അറിയപ്പെട്ടിരുന്ന പലവിധ പണിക്കർക്കു അച്ഛൻ അറിയുന്ന തിരികെ കിട്ടുമെന്നും മഹാരാജാവു തിരുവെഴുത്തു കൊണ്ട് വിശ്വസിച്ചിരുന്നതായി ആ തിരുക്കുറുത്താൽ ഏതായെന്നും അച്ഛൻ കഴിർക്കുമെന്നും അതിലെ സ്വത്തുക്കളും വിട്ടുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.



ഒരു ദേവസ്വപത്തിലേക്കു ധനസംഭാവനയായി ൫,൦൦൦ ക പീഴിയെടുക്കുകയും ചെയ്താൽ അതാളുമായി സമാധാനമാകുവാൻ ഏതുതരംഭാവു തയ്യാറായിരുന്നു.

കൊച്ചിരാജ്യചരിത്രത്തെപ്പറ്റി പല വിവരണങ്ങളും ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ശേഖരിച്ചിരുന്നു. ഏതാൽ ജാഗ്രദോഷത്താൽ അദ്ദേഹം അതൊന്നും ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയില്ല. വാലകും ബാധിച്ചതുടങ്ങിയെന്നില്ലെങ്കിൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ നാമധേയംതന്നെയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ മിത്രമായിരുന്ന ആരും തിരുവിതാംകൂർ ചരിത്രം എഴുതി പുറപ്പെടുവിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹവും ആ വിഷയത്തെപ്പറ്റി വല്ലതും എഴുതുമായിരുന്നുവെന്നു അദ്ദേഹത്തിന്നു അയച്ചുകൊടുത്തിരുന്ന തിരുവിതാംകൂർ ചരിത്രപുസ്തകത്തിൽ അതവിടെല്ലാം സ.൧൩൩൭-ൽപ്രായം ധാരാളം കുറിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നതായിക്കാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്.

സ്റ്റോറൺഴിക്കുപദേശിച്ചും തുണക്കോഷം പറഞ്ഞും കുടുംബങ്ങളിലേയും ദേവസ്വങ്ങളിലേയും പള്ളികളിലേയും വഴക്കുകൾ തീർത്തെന്നുവേക്കു ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ അധികസമയം ചിലവഴിച്ചിരുന്നു അദ്ദേഹം സ്വയം മാത്രം ഘൃതത്തിന്നു ചെല്ലുകൻ മിഷം നിവേദിപ്പിച്ച കുടുംബങ്ങളിലും മറ്റു കുടുംബങ്ങളിലും കലഹം ഒതുങ്ങിപ്പോകുകയും അതിനാൽ അവർ നശിക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട് മിക്ക സംഗതികളിലും മേലാൽ കുടുംബം ഒരിടത്തെ നടപടികൾ അംഗങ്ങളെക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹം കമാർ എഴുതിച്ചിട്ടുണ്ട് ഇവയെ കരാറുകൾ സാധാരണയായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹായിയായ അപ്പാത്തുരയ്യൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിദേശമനുസരിച്ചു തയ്യാറാക്കാനാണ് പതിവ് എന്നാൽ ചിലതു ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ തന്നിച്ചു എഴുതിയുണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ദേവസ്വങ്ങളിലെ ഉത്തമന്മാരും

കൊള്ളിക്കുകയും അതിൽ തക്കമുണ്ടാകുന്ന സംഗതിയിലും അദ്ദേഹം അതേപ്രകാരം പ്രവർത്തിച്ചു. ക്രിസ്തീയപള്ളികളെ സംബന്ധിപ്പിക്കേണ്ടതാകിലും, ശങ്കുണ്ണിമേനവനുകൂടി തീർക്കുവാൻ സാധിക്കാതിരിക്കേണ്ടതാകയാലും മതന.ലക്ഷ്യം കൈവരിക്കുവാൻ മുഴങ്ങിയിരുന്ന തക്കപ്പോൾ മാത്രമേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കരവണ്ണ കോടതിക്കുപോയിട്ടുള്ളൂ. ഈ വിഷയത്തിൽ അദ്ദേഹം എത്രത്തോളം താൽപര്യപ്പെട്ടിരുന്നു എന്നു കാണിക്കുവാൻ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ വചനകളിൽ പലവേണ്ടും എഴുതിയിരിക്കുന്നതിൽ രണ്ടെണ്ണം താഴെപ്പറയുന്നതാകുന്നു.

“൧൧-ആം ഭാഗം ൧൧-ാം അംശം. ബിഷപ്പ് മൂറിന് ഉള്ള രണ്ടു മക്കളെ എന്നെ കാണുവാൻ വന്നു. ഈ രാത്രി ഇമ്മേ റോമാ സിറിയൻ പള്ളികളിലെ വാദപ്രതിവാദം കളുപ്പാറി അങ്ങൾ ഏകദേശം സംഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ബിഷപ്പ് മൂറോടൊന്നുകൾ കൊണ്ടുവന്നു . . . അതിനെപ്പറ്റി എനിക്കുഴുതിയൊഴുപ്പാലും ആ സംഗതിക്കാൽ നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കുന്നതാകുന്നതും അദ്ദേഹത്തിനോടു പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹത്തിനെ എങ്ങനെ ഗൃഹപ്പെടുത്തേണ്ടതെന്നു എനിക്കുപറഞ്ഞുകൂട, മതം പ്രസംഗിക്കുന്നതിന്നു മാർപാപ്പായുടെ കല്പനകളെ കർശനമായി നിർമ്മിച്ചതിന്നു ബിഷപ്പ് മെല്ലസിന്റെ ഭാരം ക്രിഷ്ചനാൻ നടപ്പടി നടത്തുന്നതായിരിക്കും അദ്ദേഹത്തിന് ഉണ്ടായേയിട്ടുള്ള മാറ്റം . . . . . ബിഷപ്പ് ആൾ ഒരു വെറുമുറുപ്പാണ് എന്നെ ഈ സ്ഥാനത്തുവെക്കുമുള്ള സകല കടത്താലിക്കാരും അദ്ദേഹത്തെ എതിർക്കേണ്ടവൻ കടന്നുവന്നുവെന്നായിരുന്നു.”

റസിഡൻസിനായി അയച്ച അഞ്ചു ഉദ്യോഗനിധികളിൽ ഒരു എഴുത്തിൽ തക്കസംഗതി മുഴുവനും ബിഷപ്പ് മൂ

റിമൻറ പക്ഷാഗ്നനാലോചനകളും പദാർത്ഥശേഷം അദ്വൈതം താഴെ പറയുന്നപ്രകാരം എഴുതിയിരുന്നു. “ഇപ്രകാരം വിസിറർ അപ്പോസ്റ്റോളിക് സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഇരുമാറ്റങ്ങളും വളരെ നല്ലതാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. എന്നാൽ, ലോകത്തിൽ കാര്യം തീരുവാൻ കഴിയുന്നതും പ്രയത്നിക്കേണ്ടതായിരിക്കുമ്പോൾ, സാധിക്കുമെങ്കിൽ, ഭംഗിക്കേടാത്ത ഈ വഴികൾ തിരയേണ്ടതു ആശാസ്യമായിരിക്കുമ്പോൾ, ബിഷപ്പ് മെമ്പർസെയും ഭിന്നിപ്പിക്കുന്ന വസ്തുക്കളുടെ ചില പ്രമാണികളേയും കണ്ട് കാര്യം കലാശിപ്പിച്ചാൽ ഞാൻ ഭ്രമിച്ചുനോക്കാം. എന്നാൽ, കാര്യം പാലിക്കുമെന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നില്ലെന്നു കാണുന്നതന്നു പറഞ്ഞുകൊള്ളട്ടെ.”

“മുമ്പെ സപ്തനാൾ നവംബർ മാർ ഡയററിഷ്യസ് മെമ്പർമാർക്കിടയിൽ എന്നു വന്ന കാരണകര്യങ്ങൾ, ഈ വഴികൾ ഏകദേശം എങ്ങനെയാണ് അവസാനിക്കുന്നതെന്നു എനിക്കറിഞ്ഞുകൂട. സുവിചാരികൾക്കു ഇംഗ്ലീഷ് പദങ്ങളിലെ ഭാഗങ്ങളെ മറുപടിവാക്കെന്നുള്ള വിചാരിക്കാകൂടി പാൽ മിക്ക കലാശ വെളിപ്പിക്കുന്നതാണ്.”

ശങ്കുണ്ണിമേനോന്റെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരന്റെയും കഴിഞ്ഞും ഭാഗശീലവും കൊച്ചിരാജ്യം മിക്കവാറും പഴയതല്ലാത്ത തീർന്നിട്ടുണ്ട് തങ്ങളുടെ ഗൃഹങ്ങളിൽ സുഭിക്ഷമായി കത്തിയിരുന്ന കൃഷ്ണഭാജനം പങ്കുകൊടുത്തുവെന്ന് പരാമർശം വിരുന്നുകാരല്ലാതെ തെളിവുസമേതിയും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. കോലാഹലമോ ആലാപനമോ കൂടാതെ ഈ വിതരണത്തെക്കുറിച്ചു സർക്കുലിച്ചിരുന്നു. ഇവർക്കു അവിടെ സമാഹരിക്കുമ്പോൾ കൗതുകത്തോടെ പെരുമാറുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അവരിൽനിന്നു ധനസഹായമോ സമ്മാനമോ ലഭിച്ചിരുന്നവർക്കു കണക്കില്ലായിരുന്നു. അവ

തക്ക ധർമ്മചിലവിന്മേൽ അനവധി വിദ്യാത്ഥികൾ വിദ്യാ  
ഭ്യാസം ചെയ്തിട്ടുണ്ട് ഏതൊരു ബന്ധുവിന്റെയും, സ്നേ  
ഹിതന്റെയും കീഴ്ഭാഗ്യഗന്ധമെന്റേയും, ആത്മീയന്റെ  
യൗകുടംബത്തിൽ വല്ല കല്യാണമോ അതിതന്മയമോ ഉ  
ണ്ടായിൽ അതിനനുവദിപ്പുന്നത് വിദ്യാഭ്യാസ സൗഭാഗ്യം  
കിട്ടാതിരുന്നിട്ടില്ല. അഗതികളായ പലർക്കും തങ്ങൾ ആശ  
ശ്ശപ്പടാക്കെയും നിരൂപിക്കാക്കെയും ഉള്ള സഹായം  
ലഭിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. “പ്രവാചക ജനവരി ൧൩-൦൯,  
ആൻ. ജി യുടെ വിവാദം. സമോദനം മക്കളും പോ  
യിരുന്നു. അയാൾക്കു ൧൦൦-൫. സമാനം കൊടുത്തു.”  
“പ്രവാചക മേയ് ൧൦-൦൯- എച്ച്. എ. യുടെ കടംബ  
ത്തിൽ കല്യാണം. ൨൦-൫. കൊടുത്തു ഈ സമാനങ്ങൾ  
ക്കു എനിക്കു നല്ല ചിലവുവരുന്നുണ്ട്.” “പ്രവാചക മേയ്  
൨൯-൦൯- മുത്തത്തിന്റെ അവിടുത്തെ \* ഒരു അകത്തുള്ള  
വർ ഭാരതാവിന്റെകൂടെ നാളെ പുതിയ ഇല്ലത്തേക്കു പോ  
കുകയാണ് ഭാരതാവിനു സ്ത്രീ. ഗന്ധാവി കൊടുക്കേണ്ട ൨൦൦-  
൫ നേടുവാൻ വാസ്തവം മുത്തത്തിന്റെക്കൊണ്ടു സാധിച്ചി  
ട്ടില്ല. അൻ അദ്ദേഹത്തിനു ൧൦-൫. കൊടുത്തു.”

“പ്രവാചക ദെക്കാബർ ൩൦-൦൯- സാധു ദൈവി  
ന്റെ മുന്നാമത്തെ മകൻ മരിച്ചു. ആ തന്നെ ഒരു സുഹൃത്തും  
ഇല്ലാത്തവനാണ് അയാൾക്കു കയ്യിൽ ഒരു കറുത്തുപോയ  
മില്ല. അയാൾക്കും കുട്ടികൾക്കും ശേഷക്രിയാദി ചിലവി  
ലേക്കു അൻ ൧൦-൫. അയച്ചുകൊടുത്തു.”

സകല കൊല്ലി ദിവാനുമാക്കേക്കാൾ മേലേയായി  
ശങ്കുനീമേനവനെന്നാണ് യൂറോപ്യന്മാർ ബഹുമാനിച്ചിരുന്ന  
തത് അവരുടെയിടയിൽ ഏറ്റവും ജനസംഗീതവും അ  
ദ്ദേഹത്തിനതന്നെ നായായിരുന്നു. അവരുടെ വിശേഷാവസര

\* ദിവാനുമാക്കേക്കാൾ മേലേയായി ശങ്കുനീമേനവനെന്നതിനെയുള്ള  
ഇത്തരം പാക്കിയെന്ന ഒരു പേര് ഉള്ളവനാണ്





കാഷ ഫലിപ്പിക്കുവാനുള്ള കരുതലുകളെ അവയിൽ കാണുന്നതല്ല. എന്നാൽ, അദ്ദേഹംതന്നെ മിക്കപ്പോഴും ആവശ്യം തീർപ്പാക്കുന്നപോലെ, അദ്ദേഹം എഴുത്തുകാരൻ സാമ്പഡാനകാരനായിരുന്നു ആശയങ്ങൾ ക്രമപ്പെടുത്തുന്നതിന്നു അധികവും പദങ്ങൾ തിരയുന്നതിന്നു അതിൽ കുറവും അദ്ദേഹം സമയം എടുത്തിരുന്നു. മറുവല്ല കാര്യങ്ങളും തന്റെ മനസ്സു ബുദ്ധിമുട്ടിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, സാമമേരിക്ക വല്ല എഴുത്തോ കുറിമാനമോ അദ്ദേഹത്തിന്നു എഴുതുമ്പോൾ വ്യായാസം.

“മദ്ധ്യമ മേയ്” ൧൫-ാം-നു അവസാന അപ്പീൽക്കോടതിയെപ്പറ്റി റസിഡണ്ടിനു അയപ്പാനുള്ള എന്റെ മറുവടി ഇവിടെ (എറണാകുളത്തു) വന്ന പൂതപ്പിള്ളിക്കേണമെന്നു തീർപ്പാക്കിക്കൊണ്ട് അൻ പൊതുരയിൽനിന്നു പോന്നു. എന്നാൽ നിർദ്ദേശങ്ങൾ അൻ പൊതുരയിൽനിന്നു ഒരേനോവൽ വായിക്കുവാൻ തുടങ്ങി, ഇവയെ സംഗതികളിൽ ഏതൊരു പതിവുള്ളപോലെ, അതു തീർത്തവരെ മറററായി ലും എനിക്കു മനസ്സിൽക്കുന്നില്ല.” അദ്ദേഹത്തിന്റെ സകല സ്വകാര്യ എഴുത്തുകളും അപ്പോൾ ഉദ്യോഗനിർവ്വഹിച്ചുള്ള മിക്ക എഴുത്തുകളും റൂക്കുതവും ദൂരവും ആയ സ്വന്തം കയ്യെഴുത്തുകളാൽ തന്നെയാണ് എഴുതിയിരുന്നത്.

ശങ്കുണ്ണിമേനോൻ ഒരു വാശിയായി ശോഭിച്ചിരുന്നു. അദ്ദേഹം സ്വന്തം സഭാപരവും ഒരുകാരും സ്വന്തംവെക്കുണ്ടു ശങ്കുണ്ണി മേനോനും ഉള്ള ഒരേ അതായിരുന്നു. പ്രസംഗം നടത്തുവാൻ അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും ഭ്രമിച്ചുവന്നിട്ടില്ല കൂടിയില്ല; വാസ്തവത്തിൽ റ്റാലിയെപ്പോലെ അതു ഒഴിമുറിയിൽത്തന്നെയുള്ള സൈപരമായിരുന്നു വാശിയോടുകൂടി അദ്ദേഹത്തിന്നു വളരെ അല്പമായിരുന്നു. നല്ല നല്ല സംഭാഷണങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം സ്വ

**മനോഹിതപ്രവണ** എന്നാൽ മുതിർന്നപ്പേര് തുടങ്ങുക. ബീരി  
കേൾക്കുന്നവൻ കണ്ടുപിടിക്കു മാത്രമേ അറിയൂ എന്ന് സഭയിലെ  
അദ്ധ്യക്ഷികളുടെ അഭിപ്രായം.

[illegible]



## ൧൩. ദിവാൻ ഗോവിന്ദമനോൻ.

ശങ്കുണ്ണിമനോൻ ഇളയമകനായിരുന്ന യോദ്ധാട്ട് ഗോവിന്ദമനോൻ മൗഢന ആഗസ്റ്റ് ൨൮-ാം നം ഏറ്റുണാകളത്തു ജനിച്ചു അദ്ദേഹം വളർന്നുവന്നതും വിദ്യാഭ്യാസിച്ചതും സ്വന്ത സഹോദരനൊരുമിച്ചായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതശൈലി ഏതാനും വർഷം ആ സഹോദരന്റെ ജീവിതശൈലിയെ പകർച്ചകൂട്ടുന്നതായിരുന്നു ആ ജീവിതത്തിലെ ചിലവിവരങ്ങളും എന്തുതന്നെയാണു് അദ്ദേഹം ആ ചെട്ടത്തിൽ പരം ഭരണവും പ്രാപിക്കാത്തതു് എന്നുള്ളതും മൗഢനത്തു് ശങ്കുണ്ണിമനോൻ മിസ്റ്റർ. ഹെഡ്മിസർ അയച്ച ഒരു സ്വകാര്യാഗ്രന്ഥത്തിൽ വിസ്തരിച്ചുകാണുന്നുണ്ടു്

“അദ്ദേഹം ഇരുപതും ഒരുമിച്ചു് തിരുവനന്തപുരത്തു വിദ്യാഭ്യാസിച്ചു മൗഢനത്തു് ഓൺ കോഴിക്കാട്ടു് സീ.പിൽ ജഡ്ജിയുടെ ഹീരിൽ ഉദ്യോഗം സ്വീകരിച്ചപ്പോൾ അക്കാലത്തു കൊച്ചി ദിവാനായിരുന്ന ജാറ്റാന്റെ കീഴിൽ, ഏനിക്കു പകരം, ഫോഡ് പോലീസുതാസ്സനായി അയാളെ നിയമിച്ചു ഒന്നോ രണ്ടോ കൊല്ലങ്ങൾക്കുശേഷം മിസ്റ്റർ മോർട്ടിന്റെ അപേക്ഷപ്രകാരം അയാൾ കോഴിക്കോട്ടേക്കു പോകുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കോടതിയിൽ ഹാജരായി നിയമിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു അതിനുശേഷം ഉടനെ കൊച്ചിയിൽ പ്രധാനസദർ ആദീൽ കോടതിയിൽ ശിരസ്സാദായ അയാൾ ഏതെന്നു പറ്റുന്നതും മലബാർകളക്ടർമാർ അയാൾക്കു തഹസീൽ പണിക്കൊടുക്കാമെന്നും സിവിൽ ജഡ്ജിതന്റെ കോടതിയിലെ ശിരസ്സാദായെ സ്ഥാനംകൊടുക്കാമെന്നും പറയുകയുണ്ടായി. എന്നാൽ, മക്കൾ മണുപേരും വിട്ടുപിരിഞ്ഞു് രിക്കോൻ അദ്ദേഹം ഇപ്പോഴുള്ള

നിമിത്തം കഴിഞ്ഞ പതിനഞ്ചുകൊല്ലത്തോളമായി അയർ  
 റിം പ്രധാനസദർ ആമീർകോടതിയിൽ ശാസ്ത്രദാക്കതിനെ  
 നേരിടുന്നു. അടുത്തകാലത്തു മിസ്റ്റർ ഓഡിറ്റ്സ് റെജിസ്ട്രാർ  
 സർ അഫസിൽ ഉദ്യോഗം അയാൾക്കുവേണ്ടിത്തന്നു അയാ  
 റിം കൈക്കൊള്ളുകയും യഥാമതത്തിൽ ആ സ്ഥാനത്തേക്കു  
 അയാളെ നിയമിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നാൽ, നാഗ്പൂർ  
 ഗാൽ അക്കാലത്തു എന്നിങ്ങനെ സുഖംകൂടിയിട്ടു. അയാളു  
 കെ സമാധാനം എന്നിവയെപ്പറ്റിയെന്നിരിക്കെയാണു് അ  
 യാർ ആ ഉദ്യോഗം രാജ്കുലപ്പാഴിഞ്ഞു. കൊച്ചിയിലെ  
 പ്രധാനസദർ ആമീർകോടതിയിലെ ഉദ്യോഗവർഗ്ഗത്തിൽ  
 പെട്ട നിശ്ചയരേഖയില്ലാത്ത ജീവനക്കാരുടെ റജിസ്റ്ററിലെ  
 തുല്യവടക്കം ചെയ്തിരിക്കുന്ന സംഭവപത്രത്തിൽനിന്നും അ  
 യാളുടെ സ്വഭാവവും ശേഷവും നിങ്ങൾക്കുതന്നെ മനസ്സു  
 ലകുന്നതാണു് അയാളെപ്പറ്റി മെസ്സേജ്സ്, ദോറ  
 സ്സ്, കല്പൻ, പോസ്റ്റ് എന്നിവർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന അഭി  
 പ്രായം ആയാളെ പഠിപ്പിച്ചുള്ള ആരും ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ട

യാളെ നല്ലവണ്ണം പഠിച്ചു കഴിഞ്ഞുകൊല്ലം തൃശ്ശിവ  
 പേരൂർ ജയിലിയിലെ ഉദ്യോഗം കഴിവുവന്നപ്പോൾ മിസ്റ്റർ  
 മെസ്സേജർ അന്തഗാമിയായി അയാളെ നിയമിക്കുന്ന  
 മറ്റൊരു തക്കപ്പള്ളമായിരിക്കുന്ന വിവരം മഹാരാജാവിനുമി  
 നസ്സുകൊണ്ട് അയച്ചിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടാണു്. ഏതൊരു സ്വത  
 സഭാധാരാ ഉദ്യോഗം ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കാൻ വേണ്ടി  
 ആ ജയിലിമേൽ അന്നാണു് മാറ്റിപ്പകർത്തപ്പെട്ടതാൽ  
 ഇടയാക്കിത്തീർത്തു അയക്കു വാലു പൂർവ്വതികൾ ബലം ക  
 റയ്ക്കുവാൻ എന്നിങ്ങനെ പരിചരിക്കുന്നതിനാൽ ആസ്ഥാന  
 വേണ്ട യാർ മറ്റൊരു കൂട്ടം ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടു

ഒന്നാമതായി തന്റെ അടുത്തുവന്നു പിന്നെതന്റെ  
 സഹോദരന്റെയും സുഹൃത്തുക്കളുടെയുമായി ഗോവിന്ദ



അദ്വിതീയ നൃപതാരിതമധരാജ്യഭരണാലക്ഷണാനുപ്ര. ശങ്കുണ്ണിമേനന കർക ഭാണത്തിലും അതിനടുത്ത അററകററ അററ ഉണ്ടായിരുന്നു അക്കാലത്തു, രാജ്യഭരണത്തിൽ വന്നിരുന്ന അബദുൾക്കരക്കോവിന്ദാഭായവകുന്ന് കററ പരയുകയും അതിൽ ഉണ്ടായ രുന്ന ഗുണഭാഗങ്ങൾക്ക് അദ്ദേഹത്തിൽ കർക സഭാഭരണ പ്രശംസ കലയും ചെയ്തു പരവായിരുന്നു ഈ അഭിപ്രായങ്ങൾ വില്ലാത്തവകകുന്ന് വിവരത്തിൽ ചർച്ച ചെയ്തിട്ടു ഉണ്ടായിരുന്നു ഗോവിന്ദാഭായവകുന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിന്നീടുള്ള കാലത്ത് അടുത്തു പരിചയപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവർ മേൽപറഞ്ഞ അഭിപ്രായശരിയാകണമെന്നുവരുമെന്നു കരുതി.

റാഡിക്കലിസത്തിന്റെ പ്രതിരോധം നേടുന്നതിനായി ഒരു വലിയ സംഘടനയെ രൂപീകരിച്ചു. ഈ സംഘടനയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കർമ്മപരിപാടികളായി മാറ്റി. ഈ സംഘടനയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കർമ്മപരിപാടികളായി മാറ്റി. ഈ സംഘടനയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കർമ്മപരിപാടികളായി മാറ്റി.

പണിപ്പെട്ട ആയതു സാധിച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. കാസ്റ്റർ ആവശ്യപ്പെട്ട പണം നൂറുകൊണ്ടു കലാശിപ്പിച്ചാണു അദ്ദേഹത്തിനു സാധിച്ചു. ചില സ്റ്റേഫിത്തമാരുടെ നിമുസ്സംതിമിത്തം കാസ്റ്റർ ആ പണം അവടത്തെ ഒരു മിത്രസംരക്ഷണസാധനത്തിന്നു കൊടുത്തു. ഈ ദ്രോഹം ഓരോരുത്തിൽ പരസ്യമായി. അതിനാൽ മലബാർ ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് മജിസ്ട്രേറ്റ് അനേകപേരും നെത്തുകയും, കാപ്റ്റൻ കാസ്റ്ററുടെ മേൽ കുറ്റം സ്ഥാപിച്ച് അഞ്ഞൂറുറൂപ്പികു പിഴ കല്പിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ, അപ്പീലിൽ കുറ്റം ഭട്ടുവപ്പെടുകയും പിഴ തിരിച്ചുകൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. പക്ഷെ, കാപ്റ്റനെ മസലിപട്ടണത്തിലേക്കു സ്ഥലം മാറ്റി.

ഈ സംഗതിയിൽ യഥാർത്ഥകുറ്റക്കാർ ഒരു വ്യക്തപുരുഷനായിരുന്നു, എന്നാൽ, ഈവക സംഗതിയിൽ അവർ സാധാരണ ചെയ്യാറുപോലെ, ഒരു ഇൻഡ്യനേ അപരാധിയാക്കി മിസ്റ്റർ മാക്ഗ്രിഗർ ഗോവിന്ദമനവനു വിരോധമായി റസിഡൻസിനു എഴുതിത്തയച്ചു. മിസ്റ്റർ മിഷിൻ ഉടൻതന്നെ അതിനെപ്പറ്റി ദിവാൻജിക്കു എഴുതി. “മുതലിത്തങ്ങളെ ശിക്ഷാഹമായ മാപല്യം നിമിത്തം, നിങ്ങളുടെ സഹോദരൻ കാപ്റ്റൻ കാസ്റ്ററുടെ നിയ്യതമായ തട്ടിപ്പിന്നു അതാളെ എത്രവിധത്തിലും സഹായിച്ചു എന്നറിയുന്നതിൽ ഔന്നത്യം വ്യസനിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ സഹോദരൻ നിങ്ങളുമാണ്. സ്ഥലം പിടുന്നതു കൊണ്ടു നിങ്ങളുടെ പേരിൽ പല ദ്രമിപ്രായങ്ങൾക്കും ഇതാവേണ്ടതെന്നു നിങ്ങളെ ധരിപ്പിക്കേണ്ട മുതൽ ഏനിക്കുണ്ട്. ഒരു ബന്ധുവിന്റെ പ്രവൃത്തികൊണ്ടു മലിനപ്പെടുത്തക്കരുത് നിങ്ങളുടെ സ്വഭാവമുണം എന്നു സന്തോഷപൂർവ്വം അറിയാമെന്നുണ്ടെങ്കിലും, നിങ്ങളുടെ സഹോദരൻ കൊച്ചിയിൽനിന്നു മാറി ചേര വല്ല കോടതി

കുറേ പൊക്കമായിരിക്കും ഏറ്റവും നല്ലതെന്നു നിങ്ങളുടെ ഗുണത്തിന്നു തിന്നെന്നു ഞാൻ പറയുന്നു. നിങ്ങളുടെ സുഖശസ്ത്ര കരുതിമാത്രമാണ് അന്നിത്രാഴ്ചയ്ക്കുള്ള എഴുതിയത്” ശത്രുക്കളെ നവരൻ മറുവടി അറിയിച്ച ശേഷമായിരുന്നു. “എന്റെ സഹോദരന്റെ പേർ മലിനപ്പെട്ടതെന്നു സംഗതികൾ അതെല്ലെ യരിപ്പിച്ചിരിക്കണമെന്നു അറിയുന്നതിൽ ഞാൻ വളരെ വ്യസനിക്കുന്നു. എന്റെ പേരിൽ കാണിച്ചിരിക്കുന്ന താൽപര്യത്തിന്നു താമരയോട് നന്നിപറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു. ഈ വക വാങ്ങുകൾ തീരെ അവാസ്തവങ്ങളാണെന്നും എന്റെ സഹോദരനേക്കാൾ അധികം സത്യവും ധർമ്മനിതികളും ഉള്ള ഒരാളെ ഇവിടെ അതിൽ കാണുന്നതല്ലെന്നും ഞാൻ തീർച്ചപറയുക താമര അതാളുമായ അധികപരിചയമാകുമ്പോൾ അന്നിപ്പോൾ പറയുന്നതിന്റെ വാസ്തവം താമരക്കുതന്നെ ചൊല്ലുമായിപ്പോം.”

ഇക്കാര്യത്തെ ഗോവിന്ദമേനവന്റെ പ്രധാന കരാഴിൽ കാപ്പിച്ചെടുത്തു വളർത്തൽ ആയിരുന്നു. മനസ്സിലാക്കുന്നതിൽ ഒന്നാമത്തെ തോട്ടങ്ങളിൽ ഒന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെതായിരുന്നു. അത് സുരോച്ഛർ കമ്പനിക്കാരുടെതുപോലെ കരുവിസ്സാരമേറിയ തോട്ടം പ്രാമീയം. എന്നാൽ, കരുങ്ങിയ ചിലവുകൊണ്ടും ഭക്ഷണസാമഗ്രികളൊക്കെയും അതു സമുദായമായി നിന്ന ഇരുപത്തഞ്ചുകൊല്ലത്തിനിടയിൽ അസ്സലാദായമായി കറേ പക്ഷം ഉറപ്പിക സമ്പാദിച്ചാൽ അദ്ദേഹത്തിന്നു സാധിച്ചു. ഭൂമിയില ഏറെക്കുറെ നിസ്സാരമായിരുന്ന കറേ പത്തു അദ്ദേഹം ഭൂമിയിൽ ഉറപ്പിച്ചു ധനം ഒടുവിൽ സാധാരണയിലധികം ഫലപ്രദമായിപ്പോകുമായിട്ടു. ഇവകയെല്ലാംകൊണ്ട് ഈ സഹോദരന്മാർക്കു അവസ്ഥയിൽ കഴിയുന്നതിന്നും അതേസമയത്തേകുന്നതങ്ങളുടെ കുടുംബത്തിലേക്കു കാര്യമായ സഹായ സമ്പാദിക്കുന്നതിന്നും സാധിച്ചു.



തലത്തും, സദാചാരം നൂറുകൾ ഉപദേശവും സമാധാനവും ഉണ്ടായിട്ട് മകനും കീഴ് ഒരു കഴിഞ്ഞു തന്നപോലെ സകലവും നമുക്കുയും ചെയ്യുവാനു അവിടെക്കു ചോദിച്ചതായിരിക്കുമായ് ഇനി സ്വസ്ഥമായി ഏതൊ ഉദ്യോഗം ഒഴിയുവാൻ അനുവദിക്കുന്നതാണെന്നും മറ്റൊരാളാവുന്നതിനുമുമ്പു കൊണ്ടു അരുളിക്കുറച്ചു " ദേവാനുജനവകൻറെ പേരിൽ വിരോധമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു അറിഞ്ഞു തന്നവനായി അപ്പോൾ റ്റബ്ലത്തിലായിട്ടു നിൽക്കുന്ന മിസ്റ്റർ മോശ്ശെ റിക്കർ ഭാവം എന്തൊ അതതു തിരുമുഖ്യാലോക്ക സന്ദേശമുണ്ടായ് തന്നു. ഗോവിന്ദമേനോനെ വിചാരിച്ചതായി തിരിഞ്ഞു മടക്കാൻ തിരുമുഖ്യാലോക്ക തോന്നിയ കാരണങ്ങൾ അറിയുന്നവനല്ലെന്നും അദ്ദേഹത്തിങ്കലുള്ളതീട്ടു തന്നിലെ താഴെ പറയുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ തന്നിന്നും അറിയാവുന്നതാണ്

“ഇനിയൊരാളെ അംഗീകരിക്കുവാൻ കാര്യമായി മലയാളവും സാസ്തരവും ഒഴികെ മറ്റൊന്നും ഭാഷയും നമുക്കറിഞ്ഞുകൂടാത്തതല്ല, അതിനും ഗമമു മാത്രമത്രമേ അറിയുന്നതുള്ള ഭാവം സഭയും നമുക്കു പറ്റാത്തതിനാലും സത്യം, വിവേകം, സാമർത്ഥ്യം എന്നിവകളിൽ നമുക്കു പൂർണ്ണബോദ്ധ്യമുള്ള ഒരാളെ വിചാരിച്ചു നിയമിക്കേണ്ടതു ആവശ്യമാണ്. വിചാരിച്ചാൽ ശങ്കരന്മാർ നമ്പൂവാരും അസാരം പ്രാപ്തിയുള്ളവരും ആണെന്നും മറ്റും അദ്വൈതത്തിന്റെ വിവേകത്തിലും സാമർത്ഥ്യത്തിലും നമുക്കത്ര വിശ്വാസം പോരാ. ക്രിഷ്ണാഗമനാമായി അയാൾ നല്ലവണ്ണം ശോഭിക്കും. എന്നാൽ ഭരണശൈത്യം അയാൾക്കു കൊടുക്കുന്നതു നന്നായിരിക്കുമെന്നു നമുക്കു തോന്നുന്നില്ല. ഇത് നോക്കപ്പെടുന്നതും, നാട്ടിന്റെ ശൈലത്തിൽ താഴ്ന്നതും രാജസമ്മതി നേടുന്നതിൽ ഹൃസ്വമായി ഒരു നാട്ടുകാരനോട്ടാലെ മറ്റൊ



കുറേ ഉണ്ടാകുന്നതല്ല. ജ്ഞാതിക്കാരും നാമുണ്ട്. ദൈവൻ ഒരു നാ  
ട്ടുകാരൻ. ചെറുനാട്ടുകാർക്കുണ്ടെന്നുവേണ്ടി നാമുണ്ട്. അല്ലെങ്കിൽ

[illegible]

മഹാമാജാവിനെയെപ്പറ്റിയാണ് ആദ്യ നിരന്തര കവച്ചത് മദിരാശിഗവണ്മെന്റ് സ്ഥാനത്തിലിരിക്കുന്നവനും, “ശങ്കുണ്ണിമനവനെപ്പോലെ ചിശ്ശാപ്പയ്യയെ ഒരു മന്ത്രി ഇല്ലാത്താനായാൽ തത്ത്വമന്ത്രിയാകൂ” എന്ന് സ്ഥാനപിടിക്കുന്നു അയാളുടെ ബന്ധുവായി തിരുമനിക്കു വിശ്വാസമായ മാരാമന്ത്രിയായെ പിറന്നതുകൊണ്ട് സഭനായിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു അതിലിരിക്കുപോലെ ഇരു നിരന്തരക്കൊണ്ടു രാജ്യക്കുമ്പോൾ ഒന്നിന്നും ഉണ്ടായി ആയവ ഇരു നിരന്തരം യഥാർത്ഥമായി ചാത്ത അൻപതിശാസ്തിക്കയും ചെയ്യുന്നു,” എന്നും പറിടുന്നു മറുപടിമന്ത്രി ആയതുകൊണ്ട് ഗോവിന്ദമനോൻ ഗവണ്-ആഗസ്റ്റ് ൨൨-ാം-ദിനമാദ്യം കേന്ദ്രത്തിൽക്കൊണ്ടു ചെയ്തു.

ഗോവിന്ദമനോൻ നിരന്തര വളരെ അനുകൂലം കര തുടർച്ചയ്ക്കും അറിയിച്ചു എന്നാൽ, സംസ്ഥാനത്തു ഭാഗം വായിച്ചിരുന്ന ഭാഗം ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ ഉൾപ്പെടെ പലരും അതുകൊണ്ടായി കൊണ്ടാടി ആ സഭയെ മാനം വളരെ കാര്യം നാളെ ഗോവിന്ദായി അറിഞ്ഞു തന്നെ എങ്കലോടുകൂടിയ ആ നിരന്തര ഭാഗം അന്നത്തെ ജനകമായി അറിയപ്പെട്ടു അക്കാര്യം അറിയുന്നതിൽ ദിവാൻ ജി. പ്രതിജ്ഞാവാദിയെന്ന സ്ഥിതി ചെയ്യാനായെ പലരും പ്രകാരം എഴുതിയപ്പോൾ “ഇപ്പോൾ കിട്ടിയ അമാന പത്രങ്ങളിൽനിന്നും നിങ്ങളുടെ കൈപ്പറ്റിയ ആ ദിവാൻ യാതിയായിച്ചവ പലരും അറിഞ്ഞു കൊണ്ടു ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥത്തിൽ അൻപതിയെ പറ്റും അന്തർഭാഗം മാനം, ദിവാൻ കാര്യം ആ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ നിങ്ങളെ മിടിക്കുന്നതെന്തെന്ന് അശാസ്ത്രക്കയും ചെയ്യുന്നു നിങ്ങളുടെ ഉദ്യോഗത്തിൽ മുൻഗാമികളായെന്ന മഹാമാന്ത്രി നിങ്ങളുടെ പാതയും ഭാഗ്യവും വളരെ കൈപ്പറ്റിയതിനെയും ചൊ



[illegible][illegible]





ഉദ്ദേശ്യം മുഴുവൻ അയാളാണ്. ഞാനൊരു ത്രി  
പുസംഗതിയെപ്പറ്റി അയാളോടു പറഞ്ഞിട്ടു ഒരു കൊല്ല  
ത്തിലധികമായിട്ടും അയാൾ ഇനിയും മറുവടി അയച്ചുത  
ന്നിട്ടില്ല. ഉദ്യോഗത്തിലുള്ള ഏഴുതുകയ്ക്കുള്ളിൽ അ  
യാൾ വളരെ നീരസം അറിയിക്കുന്നു."

“മലയാള ജനാഭി ൨൭-ാംതരം. മാജിക് ക്ലബ്ബിൽ തിരുമനസ്സിന്റെ അടുത്തു ഭരണഭാരം ചെയ്യുന്നുവെന്നു ചെറുവയസ്സിൽ നന്നായിത്തന്നെ മേൽ കുറും ചുമത്തിക്കൊണ്ടും തീവണ്ടിയിലെപ്പറ്റിയുള്ള ആലോചന സമ്മതിക്കുന്നവരും, അതിന്റെപ്പറ്റി കൂടുതൽ അന്വേഷണം നടത്തുകയും ഗവണ്മെന്റ് ലോക്കു റിപ്പോർട്ടു ചെയ്യുകയും ചെയ്യുമെന്നു ജെയ്ക്കറ്റ് തിരിക്കാൻ ഉത്തരം മിസ്റ്റർ മോളിഗ്ഗർ ഏകദേശം സഹോദരൻ അർജ്ജുനഗണിയിൽ ഒരു ഏഴുനായച്ചിയിലുണ്ടു. ആ വലിയ ഉത്തരവുവേണ്ടി തിരുമനസ്സിലെ സമ്മതം സിദ്ധിച്ചു. ഇതിന്നു ഏതാ അന്ധരും തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നപോലെ തോന്നുന്നു. ആ സംഗതി സാധിച്ചിരുന്നതിന്നു മേൽപറഞ്ഞതുപോലും ജെയ്ക്കറ്റ് തിന്നോക്കുവാനും അന്ധരും ശക്തിയുണ്ടില്ല” മഹാരാജാവ് അതിനെ തീരെ ഗണിച്ചില്ല.

[illegible]

മലപ്പുറം റെഗ്യൂലേഷൻ അതോറിറ്റിയിൽ മഹാഭാരതം തീരമുറപ്പിച്ച് ലോക്ക് അക്ട് അനുസരിച്ച് തീരവാർഷികം ക്രമത്തിൽ അധികമായി. ഇപ്പോൾ അതിനെ തീരവാർഷികം

കൂടിയും ചെയ്തു. ആ തിരുമേനിയുടെ നമ്പി  
 രകേരളവർമ്മരാജാവു സ്ഥാനാരോഹണം ചെയ്തു. കഴി  
 ലാമളയ്ക്കുശേഷം ഗോവിന്ദമേനവനെ മുഖംകാണിക്കുവാൻ  
 അനുവദിച്ചിരുന്നില്ലെങ്കിലും, ഇപ്പോൾ സന്തോഷപൂർവ്വം  
 ഈ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തെ കൈകൊണ്ടു. അ  
 വിന്ദൻ സിംഹാസനാരോഹണം ചെയ്തു നാമുമാസത്തിൽ  
 ശേഷം, ഉദ്യോഗമൊഴിച്ചുവാൻ കല്പിച്ചുനവാദമേകേണ  
 മെന്നു ഗോവിന്ദമേനോൻ തിരുമനസ്സറിയിച്ചു. എന്നാൽ  
 കരകൊലകൂടി ഉദ്യോഗം മരിക്കേണമെന്നു തിരുമനസ്സു  
 കൊണ്ടു നിബന്ധിച്ചതല്ലാതെയുള്ളു. പിന്നീടുവന്നു  
 പ്രധാനിമാസത്തിൽ ഗോവിന്ദമേനോൻ ഒന്നുകൂടി സമുദ്ര  
 ണത്തിച്ചു. തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഉദ്യോഗം ഒഴിച്ചുവാൻ  
 കല്പിച്ചുനവദിക്കുകയും ചെയ്തു. അതിനെപ്പറ്റി ഗോവിന്ദ  
 മേനോൻ താഴെ കാണുന്നപ്രകാരം റസിഡണ്ടിന് എഴുതി  
 അയച്ചു. “മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഏതൊടു  
 സ്തോരപൂർവ്വം സംസാരിച്ചുവെന്നും, ഞാനുദ്യോഗമൊഴിച്ചു  
 വാനിച്ഛിക്കുന്നതിൽ അവിടേക്കുള്ള മനസ്സാപത്തെയും ത  
 ക പീൻഗാമിയെ പങ്കിക്കുവാനുള്ള ബുദ്ധിമുട്ടിനേയും പ  
 ററി അരുളിച്ചെയ്യുകയുണ്ടായിരുന്നെന്നും സന്തോഷപൂർവ്വം  
 ഞാൻ താങ്കളെ അറിയിക്കുന്നു. ഒരു വിദേശീയനെ ഇറ  
 ക്കുമതി ചെയ്യുന്നതിൽ അവിടേക്ക് ഇഷ്ടമില്ലെന്നും, ജോ  
 ലിയിൽ ഇരിക്കുന്ന ആരെയാണ് തിരഞ്ഞെടുക്കേണ്ടതെ  
 ന്നതാങ്കളുമായി ആലോചിച്ചു രീച്ചുപെട്ടതെന്നതാണെ  
 ന്നും, ഉദ്യോഗത്തിലില്ലെങ്കിലും ഞാൻ ഇന്നഭാവോപദേശ  
 നും ചെയ്ത് അവിടേക്കു സഹായിക്കേണമെന്നും അവിട  
 ന് അരുളിച്ചെയ്യുകയുണ്ടായി.” അതനുസരിച്ച്, ദിവാൻ  
 ജിതായി പത്തുകൊല്ലം ഉദ്യോഗമെടുത്തശേഷം ഹവ്വൻ-ൽ  
 ഗോവിന്ദമേനോൻ ഉദ്യോഗത്തിൽനിന്നൊഴിഞ്ഞു. അന്നു



അദ്ദേഹം അറുപത്തിനാലാമത്തെ ജന്മനക്ഷത്രം കഴിഞ്ഞു കുറച്ചുദിവസമേ ആയിരുന്നുള്ളൂ.

പല സംഗതികളിലും ഗോവിന്ദമതവന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരനേക്കാൾ യോഗ്യത കുറഞ്ഞിരുന്നു. ഗുഡി.സാമന്ത് അതുകൊണ്ടു മില്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ, അദ്ദേഹത്തിന്നു അസാമാന്യമായ സാമാന്യബുദ്ധിയും അവിനിയമായ യുക്തികൗശലവും ഉണ്ടായിരുന്നു. ചരിത്ര വിഷയത്തിലല്ലാതെ പഠിച്ചറിവുള്ള ഒരാളാണെന്ന അദ്ദേഹത്തിനെ പറഞ്ഞുകൂട. ചരിത്രം പ്രത്യേകിച്ചും ഖുറാൻ പറ്റി ചരിത്രം, അദ്ദേഹത്തിന്നു കേമമായിട്ടല്ലെങ്കിൽ, വിശ്വാസമായിട്ട് അറിയാമായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്നു അസ്തിഷ്ഠമായും സുലഭമായും ഏഴുതാക്കയിരുന്നെങ്കിലും, ഏഴുതാക്കമെന്നുള്ള ശൈശവമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഉദ്യോഗനിബന്ധുള്ള ഒരു ധനാനുഭവത്തിലും അദ്ദേഹം സ്വയം ഏഴുതിയുണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ടോ എന്ന സംശയമാണ്. എന്നാൽ അദ്ദേഹം ഉദ്യോഗനിബന്ധവും സ്വകാര്യനിബന്ധവും അദ്ദേഹത്തിന്നു ധാരാളം കണ്ടിടപാടുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. മറ്റും മോട്ടോയും ഉള്ള ഇംഗ്ലീഷ്ഭാഷയിൽ വ്യക്തവും നല്ലതും ആയ കൃത്യക്കുറിപ്പിൽ അദ്ദേഹം ഏഴുതിയിരിക്കുന്ന ഒരു ഉദ്യോഗനിബന്ധനയും സ്വകാര്യമായുള്ളതും ആയ ഏഴുതിയതും വായിക്കുവാൻ സഭാ സെക്രട്ടറി വന്നാണ്. ഒരു മരണ കത്ത് വരികൻ നിലയിൽ, കൊച്ചിരാജ്യ ചർച്ചയിൽ പ്രധാനമായി ശോഭിക്കത്തക്ക യാതൊന്നും അദ്ദേഹം ചെയ്തതായിട്ടില്ല. രാജഭരണമാത്രം തന്റെ സഹോദരൻ നിമിത്തം മുമ്പേരിൽനിന്നു കരണത്തെ തെളിക്കുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ അദ്ദേഹം നല്ലവണ്ണം തൃപ്തിപ്പെട്ടു. ഇത് അദ്ദേഹത്തിന്നു പ്രായേണ സാധിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഗോവിന്ദമേനോൻ സർവ്വജ്ഞസമ്പന്നനായിരുന്നു. ഇക്കാലത്തു തീരെ ഭ്രാന്തമായിട്ടുള്ളതും പൂർണ്ണമായും

